

ವಸಂತ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

೨

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ

ಶಿವರಾಜ

ಸಂಪಾದಕರು
ಪ್ರೊ. ಮ. ನ. ಮೂರ್ತಿ.

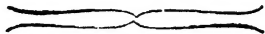
UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198902

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪ್ರಾತರ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಾಯಂ ಎಂಬ

ಮೂರು ಅಂಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ

ಶೀರಂಗ

ವಸಂತ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

೬೩, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಲಹೆಗಾರ ಮಂಡಳಿ

ಶ್ರೀ. ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಎಂ. ಎ., ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ.

ಪ್ರೊ. ರಂ. ವಾ. ಜಾಗರದಾರ, ಎಂ. ಎ. (ಲಂಡನ್)

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ, ಎಂ. ಎ.

ಶ್ರೀ. ಸಿ. ಎಫ್. ಅಂಗಡಿ

ಪ್ರೊ. ಪಡಕೋಣೆ ರಮಾನಂದ, ಬಿ. ಎ., ಎಲ್. ಟಿ.

(ಈ ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಒಡೆತನ ಶ್ರೀರಂಗರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ)

ಮುದ್ರಕರು

ಶೇಷೋ ಗೋವಿಂದ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಸಾಧನಾ ಪ್ರೆಸ್

ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ

ಮ. ನ. ಮೂರ್ತಿ

ವಸಂತ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನಮ್ಮ ಮಾತು

ಕನ್ನಡ ಕುಲರಸಿಕರಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗರ ಹೆಸರು ಸುಪರಿಚಿತ. ಅವರ ನಾಟಕ, ಲೇಖನಗಳನ್ನೋದಿ, ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕನ್ನಡಜನ ತಣಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಾವ, ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವ ಸೆಳೆಮಿಂಚಿನ ಪೊಳಹಿಗೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿರುವರೂ ಉಂಟು; ಕನ್ನಡದೇಶದ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗರದೇ ಬಂದು ಹೆಜ್ಜೆ, ಬಂದು ನೋಟ, ಬಂದು ದಾರಿ. ಅವರ ಚಾಣ್ಮೆ, ವಿಚಾರಧೋರಣೆ, ಧೀಃ- ನೋಟ ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಸಾಧನವನ್ನು ಅವರು ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೂ, ಕುಶಲವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ’ ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಮೂಢರೂಢಿಯಾಚಾರದ ಪೊಳ್ಳನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿಯೂ, ಹಾಸ್ಯ ರಸಭರಿತವಾಗಿಯೂ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಂತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ‘ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ’ಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಾನ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಸ್ನೇಹ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ ಶ್ರೀರಂಗರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರು.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಅರಿಕೆ

ಈ ನಾಟಕದ ಹೆಸರಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದೊಂದೇ ಈ 'ಅರಿಕೆ'ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೨ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮುಂಚಿತ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದದ್ದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬರೆದ ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ ಇದಾವದೋ ತೆರನಾಗಿ ಬೇರೆ ಎನಿಸಿತು ನನಗೆ— ಬರೆಯುವ ಮುಂಚೆ. ಸಂವಿಧಾನಕ (technique) ದಲ್ಲಿ ಇದು ಮಿಕ್ಕ ನನ್ನ ಒಂದೂ ನಾಟಕದಂತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲ ಗೆಳೆಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು— ಬರೆದ ತರುವಾಯ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಹೊಳೆದದ್ದು ಬೇರೆ ವಿಷಯವೆ. ಈ ನಾಟಕ ಬರೆಯುವಾಗಲೆ 'ಗೀತಾಗಾಂಭೀರ್ಯ'ದ ಬರೆವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ೨ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತುಸು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ದೊಡ್ಡ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯಲಪೇಕ್ಷಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾಟಕ ಬರೆಯುವ ಮುಂಚೆಯೇ ನನಗೆ 'ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸೂಚಿತವಾಗಿದ್ದಿತೆ? ನನ್ನ ಬರೆವಣಿಗೆಗೆ ಇದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವೆ? ಎಂದು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂದೇಹ. ಬರೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ, ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇದೆ ಎಂದು ನನಗೆನಿಸಿದರೂ ಇನ್ನು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಾನು ಬರೆಯಬಲ್ಲೆನೆ—ಎಂದು ನನಗೆಯೆ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಶೈಲಿಯ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ (transition) ವಲ್ಲ, ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಎಂದು ತೋರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ನಾಟ್ಯಸೂರ್ಯನು ಸ್ತವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂತರಂಗದ ಹುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಯಸುವ

ಶ್ರೀರಂಗ

ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲರಬಹುದಾದ
ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ
ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ

ಕನ್ನಡ-ನಾಟ್ಯ-ವಿಲಾಸಿಗಳು ಈ ನಾಟಕದ ಮೊದಲ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ತಾ. ೮-೧೨-೧೯೩೯ ನೆಯ ದಿನ ಆಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಮೊದಲ ಪ್ರಯೋಗದ ಸಟರ್ವ ಕೆಳಗಿನಂತಿದ್ದಿತು: ಕೊನೆಯ ಅಂಕದಲ್ಲಿ 'ಶಾಳಾಶಿಕ್ಷಕ' ಎಂಬ ಒಂದು ಪಾತ್ರ (ಅಭಿನಯಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ. ಮಳೆಯ ಗೋವರ್ಧನರಾಯರು) ಇದ್ದಿತು. ತರುವಾಯದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಂಕದ ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿಯೆ ಒರೆಯಲಾಗಿದೆ.—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ಮುದುಕ	ಶ್ರೀ. ಜಿ. ವಿ. ಮೆಳ್ಳೆಗಟ್ಟ
ಹೆಂಗಸು	.	,, ಎಮ್. ಎಸ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಪುಟ್ಟು	...	,, ಎಸ್. ಎಸ್. ಕಣಬರ್ಗಿಮಠ
ಧರೆಪ್ಪ	.	,, ಎಚ್. ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ
ಕುಲಕರ್ಣಿ ವೆಂಕಪ್ಪ	..	ಶ್ರೀರಂಗ
ಪೋಸ್ಟಮನ್	...	,, ಕೆ. ಜಿ. ಹಲಸಗಿ
ದಾಸಯ್ಯ	.	,, ನೆಗಳೂರ ರಂಗನಾಥ

ಎಚ್ಚರಿಕೆ:—ಶ್ರೀರಂಗರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಡಿ ತೋರಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಮ	ಮುಂದಿನ	ವ್ಯಕ್ತನಿ
<h2 style="margin: 0;">“ ಕುಂ ತ ಲೇ ಶ್ವ ರ ”</h2> <p style="margin: 0;">(ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಒಂದು ಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಒರೆದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)</p> <p style="margin: 0;">ಶ್ರೀ. ದೇಸಾಯಿ ಪಾಂಡುರಂಗರಾಯರು ಎಂ. ಎ.</p>		

ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲ

‘ ಸ್ವಾತರ್ ’ ಎಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕ

[ಬೆಳಗಿನ ಏಳು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ತೆರೆಯು ಮೇಲೆದ್ದಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬೀಸೂಕಲ್ಲಿನ ಸಪ್ಪಳ, ಕೂಡಲೆ ರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡುವ ದನ ಕೇಳಬರುವುದು. ನಮಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಮಾನು ಕೂಡ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಎಡಬದಿಯ ಮೂಲೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮೇಜು, ಆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ವೃತ್ತಪತ್ರಗಳು, ಒಂದು ಗಡಿಯಾರ (time-pice) — ಇಷ್ಟಿದೆ. ಬೀಸುವ ಮತ್ತು ಹಾಡುವ ಸದ್ದು ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಬರುವುದು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಡಬದಿಯಿಂದ ಹೊರಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ೪೦-೪೫ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಾಕೆ ಬಂದು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಮಾಪ ನಡೆದು ಬಂದು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟು ಬಂದಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೋಗುವಳು. ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆವಾಗ ಕೆಳಗಿನ ಹಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಜೋರು-ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಬರುವುದು.

‘ ಹಸುವು ಕೊಟ್ಟ ಗೆಯೊಳಗ ಶಿಸುವು ತೊಟ್ಟಲದೊಳಗ |

ವಾರೀಗಿ ರಾಯ ಒಳಹೊರಗ, ಇದ್ದರ |

ಹಸಿವಿ ನೀರಡಿಕಿ ನನಗಿಲ್ಲ ’ ||

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಏನನ್ನೊ ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕೈಯಿಂದ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸುತ್ತ ಮಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುದುಕನೊಬ್ಬನು ಬರುವನು. ಬಂದವನೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುವನು. ಹಾಡಿನ ಸದ್ದಿನಿಂದ ತನಗೆ ತ್ರಾಸವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ನುಡಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲು ಎಲ್ಲ ಕಚ್ಚಿ ಮುತ್ತ ವನ್ನು ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಬಂದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು.

‘ ಇದ್ದ ಹೆಂಡತಿ ಬಿಟ್ಟು ಕದ್ದು ಸೂಳೆಯ ಮಾಡಿ |
ಬಿದ್ದು ನೋಳಕಾಲ ಒಡಕೊಂಡ, ಮನೆರಾಯ |
ಇದ್ದಷ್ಟು ಮಾನ ಕಳಕೊಂಡ ’ ||

ಜೀಸುವುದು ಮುಗಿಯುವಾಗ ಬೀಸೂಕಲ್ಲಿನ ಸದ್ದು ಹಾಡುವ ಸದ್ದು ಇನ್ನೂ
ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಬರುವುದು.

‘ ದೇವರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ದೇವೇಂದ್ರ ಮಲಗ್ಯಾನ |
ಏನಂತ ಅವನ ಎಬ್ಬಿಸಲಿ? ತಮ್ಮಯ್ಯ |
ಮಾದೇವ ಏಳೊ ಮಗಳರಸಾ ! ’ ||

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುದುಕನು ಮತ್ತೆ ಬರುವನು. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದರ್ಪದ, ಸಿಟ್ಟಿನ
ಉಗ್ರ ಕಳೆಯೇರಿವೆ. ಬಂದವನೆ ಎದುರಿನ ಬಾಗಿಲಿನ ವರೆಗೆ ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ನಡೆದು—]

ಮುದುಕ:— (ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ) ಏ-ಏನೆ-ಏ— (ತಡೆದು) ಕೇಳಿಸತೊ
ಇಲ್ಲೋ?— ಆಂ?— ಪೆನಶನ್ ತಕ್ಕೊಂಡವ ನಾ ಆದರೆ ಮುದುಕಿ
ನೀ ಆದೆಯೊ ಏನೊ ಅಂತೀನಿ! ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ!

ಹೆಂಗಸು:— (ಎಡಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದು ಸಮಾಧಾನದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಏನದು—
ಏನದು? ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀನಿ. ನೀವು ಸಂಧ್ಯಾನ ಮಾಡತಾ ಕೂತೀರಿ,
ನಿಮಗ ಯಾಕ ತ್ರಾಸ ಅಂತ ನಾ ಹೊರಗಿನ ಪಡಸಾಲೆಯೊಳಗೆ ಪಲ್ಲೆ
ಆರಿಸತಾ ಕೂತಿದ್ದೆ.

ಮುದುಕ:— (ಆಶ್ಚರ್ಯ ತೋರಿಸಿ) ಅಂದರೆ? ನಿನಗೆ ಏನೂ
ಕೇಳಿಸಲಿ ಇಲ್ಲ?

ಹೆಂಗಸು:— (ಜೇಜಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯ! ಕೇಳಿಸಿತು ಅಂತ
ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ? ಅದೇ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲೇನೊ ಇವರಿಗೆ! ಕೇಳಿಸಿತು— ಅಂತೇ
ಬಂದೆ.

ಮುದುಕ:— (ಮೊದಲಿನಂತೆ) ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕ ಬರಬೇಕು?
ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲೆ ತಡೆಯಬೇಕು ಅದನ್ನ.

ಹೆಂಗಸು:— (ಚಕಿತಳಾಗಿ) ತಡೆಯಬೇಕು? ಏನು ತಡೆಯಬೇಕು?

ಮುದುಕ:— (ಅಣಕಿಸುತ್ತ) ಏನು ತಡೆಯಬೇಕು! ಅದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ
ಕೇಳಿಸಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ನಾನು ಕೂಗೋದು. ಧೂ! ಈ ಹಾಳು ಸಂಸಾರ

ಎಂದು ನೀಗೀತೊ ಅಂತೀನಿ. ಬಂದಿಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆ ಮಾಡೇನೂ ಅಂದರ ಇಲ್ಲ. (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ನಿನಗ ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸತಾ ಹೊರಗ ಕೂಡು ಅಂತ ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದರು ?

ಹೆಂಗಸು:—(ಮೊದಲಿನಂತೆ) ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸಿದರ ಸಂಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ತ್ರಾಸ ಆಗತದ ?

ಮುದುಕ:— ಸುಟ್ಟಿತು ನಿನ್ನ ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸೋದು ! ಇಲ್ಲಿ ಒಳಗ ಕಲ್ಲ ಹಾರಿಸತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಕಲ್ಲು, ಯಾರೊ ! 'ದೇವೇಂದ್ರನ ಎಚ್ಚಿ ಸೋದು ಹ್ಯಾಂಗ ?' ಅಂತ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟೋ ದನಿಯಿಂದ ಕೂಗ ತಾಳೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಒಳಗೆ, ನಾನು ಅನ್ನೋ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಂತ್ರ ನನಗೆಯೆ ಕೇಳಿಸೋದಿಲ್ಲ !

ಹೆಂಗಸು:—(ಸಂದರ್ಭ ತಿಳಿದು) ಸಾಕು ! ಹಿಟ್ಟು ಬೀಸಬ್ಯಾಡ ಅಂತೀರೊ ಏನು ಇನ್ನು ?

ಮುದುಕ:— ಹಿಟ್ಟು ಬೀಸಬೇಕಾದರ ಹೊಟ್ಟೆಹೊಟ್ಟೆ ಒಡೆದು ಕೊಂಡು ಕೂಗಿಕೊಬೇಕು ಯಾಕೆ ?

ಹೆಂಗಸು:— ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ತಾಯೀ ! ಬೀಸುವಾಗ ಯಾರಾದರೂ ಹಾಡತಾರ—

ಮುದುಕ:— ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆಯೆ ಮನಸಿನೊಳಗೇ ಹಾಡಬಾರದು ಯಾಕೆ ? ಈಗ ನಾನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮಂತ್ರ ಬದರಿ ಅಂತೀನೇನು ?

ಹೆಂಗಸು:—(ಮಾತು ಹಾರಿಸುವ ಹವಣಿಕೆಯಿಂದ) ಈವತ್ತಿಗಂತೂ ಮುಗೀತೊ ಇಲ್ಲೊ ಸಂಧ್ಯಾನ ?

ಮುದುಕ:— ಏನು ಮುಗಿಯೋದೊ ಎನ್ನಣ್ಣೋ ! ಹಿಂದಕ್ಕಿನ ಮುಷಿಗಳ ಹಾಂಗ ವಾನಸ್ತು ಸ್ಥ ಅಶ್ರಮ ಸೇರಬೇಕು ಅಂತ ಅನಿಸತದ. ಈ ಮನೆಯೊಳಗಂತೂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಸಾಗೋ ಹಾಂಗಲ್ಲ. ಹೊರಗೆ ಕೂಗಾಟ-ಚೀರಾಟ, ಒಳಗೆ ಇರುವೆಯ ಕಾಟ—

ಹೆಂಗಸು:—(ತಡೆಯದೆ) ಇರುವೆಯ ಕಾಟೂ ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪೇನು ? ಬಂದು ಐವತ್ತುಸಲ ಆದರೂ ನಾನು ಹೇಳಿರಬೇಕು—' ಬಿಲ್ಲದ ನೈವೇದ್ಯ ಕೊಡಬ್ಯಾಡರಿ, ಇರುವೆ ಆಗತಾನ ' ಅಂತ !

ಮುದುಕ:— (ಹಂಗಿಸುವವನಂತೆ) ಅಷ್ಟು ಮಾಡೋದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಮನೆ ಇಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು ದಿನಾಲು ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ?

ಹೆಗಸು:— (ಕಳವಳದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅದನ್ನೂ ನೀವೇ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಹೇಳತೀರಿ ! ಒಂದು ದಿವಸ ಇಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮನೆ ದೇವರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ? ಹೋದವರೆ ಅದನ್ನ ಎಡವಿ ಬಿಟ್ಟು, ಬಿದ್ದು ಮೊಣಕಾಲ ಒಡಕೊಂಡು, ಒದರಾಡಿ ಮೂಳೆಗೆ ಕೆಳಗೆ-ಮ್ಯಾಲ ಮಾಡಿದಿರಿ ! ಒಂದು ಕಂದಿಲ ಇಡತೀನಿ ಅಂದರ—ಆ ಹಾಳು ಎಣ್ಣೆ ದೇವರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮೈಲಿಗೆ—ಅಂದಿರಿ ? ಬೇಕಾದರ ಒಂದು ೪-೬ ಎಮ್ಮೆ ಸಾಕಿರಿ, ಕಂದಿಲ ತುಂಬಿ ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಹಚ್ಚತೀನಿ, ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸೋ ಹಾಂಗ ಒಂದು ಮಣೇನೂ ಇಡತೀನಿ..ನನಗೂ ಕೈಲೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ..ಅದಕೇ ಹೇಳ ತೀನಿ, ಲಗೂನೆ ಒಂದು ಸೊಸೀನ್ನ ತಂದುಬಿಡಿರಿ, ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೂ ಆಯಿತು, ಮನೆಯವರ ಸೇವಾಕ್ಕೂ ಆಯಿತು..ನಾನೂ ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ಪೆನಶನ್ ತಗೋತೀನಿ.

ಮುದುಕ:— ‘ ಧಾತಾ ಯಥಾವೂರ್ವಮಕಲ್ಪಯತ್ ’.. ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ ನಿನ್ನ ಮಾತು ? ಏನು ಮಗಾನೋ— ಏನು ಸೊಸೆಯೋ ? (ಬಲಬದಿಗೆ ಹೊರಡುವನು).

ಹೆಗಸು:— ಮಾವನವರೂ ಹೀಂಗೆ ಅಂದಿದ್ದರ ಎಷ್ಟು ಚಲೋ ಆಗತಿತ್ತು ಅಂತೀನಿ.

ಮುದುಕ:— (ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಏನು ಮಾಡಂತೀ ? ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಲುವಾಗಿ ಅಂತ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಮಾಡ ಬಾರದನ್ನ ಮಾಡಿ ದುಡಿದೆ; ಇನ್ನು ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಸಾಯೋದು, ಅಷ್ಟು ರೊಳಗೆ ಸಂಧ್ಯಾ-ಸಮಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಏನಾರೆ ಪುಣ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೋ ಅಂತೀಯೋ ? ಏನು ಇನ್ನೂ ಸಂಸಾರದಾಗೇ ತೊಡಗು ಅಂತೀಯೋ ?

ಹೆಗಸು:— (ಆಶ್ಚರ್ಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸಂಸಾರದಾಗೇ ಅಂದರ ? ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪೆನಶನ್ ಅಂದರ ಮನೀಯಿಂದಲೂ ಪೆನಶನ್ ಅಂತ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರೇನು ?

ಮುದುಕ:— (ಬೇಜಾರಾದ ಡನಿಯಲ್ಲಿ) ನಾ ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಮಹಾರಾಯಳೆ; ಮೊದಲು ನನ್ನ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮುಗಿಯಲಿ, ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಾತಾಡೋಣಂತೆ! (ಮತ್ತೆ ಹೊರಡುವನು)

ಹೆಂಗಸು:— ಏನು ಸಂಧ್ಯಾನೊ ಏನೊ ! ಒಬ್ಬರು ಮುಂಜಾನೆದ್ದು ಸಂಧ್ಯಾನ ಅಂತ ಒಂದು ಮೂಲೆ ಹಿಡೀತಾರ, ಒಬ್ಬರು ಮುಂಜಾನೆ ಎಷ್ಟೊತ್ತಾದರೂ ಏಳೋದೇ ಇಲ್ಲ ! ಮನೀನೆ ಮನೀ, ನಾನೇ ನಾನು. ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿ ಅಂತ ಮಾಡಬೇಕೊ, ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಅಂತ ಮಾಡಬೇಕೊ ! (ಎಂದು ಗುಣಗುಟ್ಟುತ್ತ ಎಡಬದಿಯಿಂದ ಹೋಗುವಳು).

ಮುದುಕ:— (ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿರುಗಿ ನಿಂತು, ಅವಳು ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಬಲಬದಿಯಿಂದ ಹೋಗುವನು.)

[ಕೆಲಯೊತ್ತು ಸುಶಬ್ದತೆ]

[ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸು ಮತ್ತೆ ಎಡಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದು ಗಡಿ ಯಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿತ್ತಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಡುವಳು; ತಿರುಗಿ ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆಕಳಿಸುವ ಡನಿ ಕೇಳಬರುವಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುವಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಡಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಂದೇಸವನೆ ಆಕಳಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೊರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಶರ್ಟಿನೊಂದನ್ನೆ ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡ ಸುಮಾರು ೨೫ ವಯಸ್ಸಿನ ಯುವಕನು ಬರುವನು. ಬಂದವನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಪಿಳುಕಿಸುತ್ತ ನೋಡಿ ಹೆಂಗಸು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳಲು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಲು ಜೋರಾಗಿ ಆಕಳಿಸುವನು.]

ಹೆಂಗಸು:— (ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ) ಶಶ್ (ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಹೇಳುವಳು).

ಯುವಕ:— (ಇಳಿದನಿಯಲ್ಲಿ) ನಡೆದಿದೆ ಏನು ? (ಎಂದು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಡೆದು ಕೈತಿರುಗಿಸಿ ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಕೇಳುವನು).

ಹೆಂಗಸು:— ಯಾವಾಗ ನಸಕಿನಾಗಿನಿಂದ ನಡೆದಿದೆ ಅನ್ನೇಕ (ಆಹ್ವೇಕ)— (ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯುವಕನು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಂತೆ ನಿಂತುದನ್ನು ನೋಡಿ) ಏನೋ, ಪುಟ್ಟೂ, ಇನ್ನೂ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿಲ್ಲೇನು ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ?

ಪುಟ್ಟು:— ನಿದ್ರೆ ಅಲ್ಲ, ಅವಾ; ಹೀಗೇ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಬಂದಿತು.

ఒప్పురు ఆకళిసిదరే ఇన్నొబ్బరు ఆకళిసువరు. అల్లవే? ఈగ ననగి ఆకళికి బందిదే; ఒళగే అప్ప అప్పిక నడేసిదల్లి హొగి ఆకళిసి నొడొడొణ్ణేను అంత; అందరే, అప్పనిగాదరూ ఆకళికి బరబకుదు, అవను ముందిట్టుకొండ మూర్తిగాదరూ ఆకళికి బరబకుదు. (ఒమ్మేలే తడేదు) మత్తే—మడియిందిద్దాగ ఆకళికి బందరే మేయిగే ఆగొదేను?

అవ్వ:— సాకు బిడు, పుట్టొ; హాంగ కుజ్జేష్వా మాడ బారదు. అవరాదరూ ఏను? ఈగ ముంజాసే ఎద్దు మొగు పిడితార. నిన్నెష్టు ఇద్దాగ పింగేరి పనాదరూ మాడతిద్దరు. నాను ఎష్టు హేళిదరూ—

పుట్టు:— (నడువేయ) కేళతిద్దిల్ల. . అమదల్లొ? అప్ప నిన్న మాతు కేళితిద్దిల్ల అంత మగనిగూ హేళొదన్న బిట్టియల్ల?

అవ్వ:— (హేమేయ దసియి) నీను యార మగ? అవరాంగ్గే నీను!

పుట్టు:— (నొందవనంత) అందరే? నానూ పేనశన్ తక్కొండ మేలీ ఒద్దే సూట హాకికొండు మడి మాడతిసి అన్నవియో ఏను? (విచారమాడువనంత) ఆదరూ ననగేను హేదరికే ఇల్ల. మడి మాడబీకాదరే పేనశన్ బీకు; పేనశన్ తక్కొళ్ళబీకాదరే మొదలు కలస ఇరబీకు; ననుగే కలసవే సిక్కొద్దిల్ల అందమేలే—

అవ్వ:— (నడువేయ) హాంగ కేట్టకేట్ట మాతు ఆడబ్బాడ. కలస సిగదే పన్నాడ్తద? అవరిగే ఇష్టు కడ గురుతు ఇదే, యారిగొబ్బరిగే హేళిదర సాకు—

పుట్టు:— అమదవ్వా, హేళిదరే సాకు; ఆదరే హేళికిక్కి వేళి బీకల్లా? స్నాన ఆద మేలీ సంధ్యావందసే, సంధ్యావందసే ఆదమేలీ స్నాన; మత్తే స్నాన, మత్తే పూజా; మత్తే స్నాన, మత్తే ఊట; మత్తే స్నాన—

ಅವ್ವ:— ನೀನೂ ಎದ್ದಕೂಡಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲ್ಲ ?

ಪುಟ್ಟು:— ನಮ್ಮದೂ ಆಹ್ನಿಕ ಆಗಬೇಕಲ್ಲ? ಚಹಾ ನಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಯಾ? ಈಹೊತ್ತು ಒಂದಿವಸಾದರೂ ನೀನು ಮಾಡಿ ಕೊಡಬಾರದೆ ?

ಅವ್ವ:— ನಾನು ಮುಡುಕಿ ಆದೆ; ಬ್ಯಾಗ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊ, ಬಂದ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚತೀನಿ.

ಪುಟ್ಟು:— ಅಂತೂ ಚಹಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತಾದರೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೀನಿ ಅಂತ ಆಶಾ—ನಿನಗೆ! (ಬಲಬದಿಗೆ ಹೊರಡುವನು).

ಅವ್ವ:— (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಪುಟ್ಟು—

ಪುಟ್ಟು:— (ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡುವನು. ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆಯ ಕಳೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು) ಏನವ್ವಾ, ಏನಾದರೂ ಆಗಿದೆ ಏನು ?

ಅವ್ವ:— (ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ನಾಳೆ ಐದಾನೋವು (ಅವಿಧವಾ ನನವು)

ಪುಟ್ಟು:— (ಸಂಶಯದಿಂದ) ಹಾಲು ಮಡಿಯೊಳಗಿಟ್ಟಿದೆ ಏನು ?

ಅವ್ವ:— (ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ) ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ನೀನು ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಹೋಗಿರತ್ತಿದ್ದಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರ ಈ ಸಾರೆ ನೀನು ಮನೆಯೊಳಗೆಯೆ ಇರುವೆ, ನಿನಗೆಯೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗೋದು—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಮಾಡಿಕೊಂಡವರೆ ಅನುಭೋಗಿಸಲಿ, ಅವ್ವಾ, ನೀನು ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೆದರುವೆ? ಇದಲ್ಲದೆ, ಮಲಮಗನ ಕೈಯಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯೋದಿಲ್ಲ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳು.

ಅವ್ವ:— (ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು—ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಡೆದು—ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ) ನನಗಿನ್ನೂ ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ (ಎಂದು ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಎಡಬಾಗಿಲಿಂದ ಹೋಗುವಳು).

[పుట్టువు ఒందు నిమిష నింతల్యియే స్వబ్ధనంతే నిల్లువను. మేల్లగే 'ఆవిధవానవమి' ఎంబ శబ్దపు ఆవన బాయియింద హోరబిళువుదు. విచారమగ్న నాగి అత్తిత్త తిరుగాడువను. కೊనేగే. కుఱియ మేలే కుళితు క్కొండు మేజినల్లి లూరిద ఎరడూ కృగళల్లి కేన్నయన్నిట్టు దాగేయ విచార మాడువను; నిరుపాయనాగి కృజల్లి మేల్లగే నడేయుత్త బలద బాగిలిసింద హోగెగువను.]

[కేలయొత్తు నిశబ్దతే]

[ఒందేరడు నిమిషగళల్లి బలబాగిలిసింద విశ్వామిత్రనే ఐనో ఎన్ను వంతే రభసదించ, సిట్టినింద ముదుకను బరువను].

ముదుక:- ప్రాతః సంధ్యావందన సాయంకాలకృ ముగి యోదెదు హింగాద్య! ఁ-ఁసే-యారు హఱ్ఱిదరు ఆ హాళు స్వోప (stove) న్ను? ఒగే అదన్న యోరగ! ఁ—కేళిసతేను? నాను ఇల్లి ఒదరతేసి.

[హోరగిసింద అణ్ణా అవర ఎంబ కుగు]

(అదన్న కేళి) హాళాయ్తు! మత్త మ్మేలిగే! యాన హోలేయ ఒదరతానో ఁసో?

[మత్త 'అణ్ణా అవర' ఎంబ కుగు]

అవ్వ:- యారవరు? (ఎన్నుత్త కాయ-పల్లె యన్నేల్ల ఎత్తికొండు బరువళు) యారు?

ముదుక:- (ఇళివసయల్లి అణ్ణా అవర) యారు? యారంత ఁను కేళితే? నినగే 'అణ్ణా అవర' అంతార? యారు-అంత ఒకగ బరతాళ! ఈగ సంధ్యావందనే మాడతార అంత హేళబారదే ముందే హోగె; థూ! యావ ముహూర్తదోళగే పనతన్ తక్కుండే అంతిని—సంధ్యావందనకృ వ్యాళ్యే సిగోదిల్లి.

అవ్వ:- (సిడుకిసింద గండనన్న నోడి క్కేయిళగిన కాయ-పల్లె నెలకృ అప్పళిసి బిసుటి ఎడబాగిలిసింద హోరగే హోగెగువళు. ఆరే నిమిషదల్లి తిరుగి బరువళు. గండనన్న నోడువుదిల్లి. ఆవను మాత్ర ఆతురతేయింద అవళన్న నోడుత్తిరువను. క్కొనేగే కాయ-పల్లె సావరిసుత్త తన్నప్పకృ

ಎಂಬಂತೆ) ಕರೆಪ್ಪನೊ ಮರೆಪ್ಪನೊ! ಒಂದಿಷ್ಟು ಮುಂಚಾನೆ ಹೊತ್ತೇ ರೋದರೊಳಗ ಕಾಯಿ-ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸೇನೂ ಅವರ ಇಲ್ಲ. ಸಂಧ್ಯಾನ ಅಂತ ಒಳಗಿನಿಂದ ಇವರು ಕೂಗೋದು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಂತ ಒಂದವರು ಇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೊರಗ ಕೂಗೋದು! ಮನೆ ಅಂದರ ಧರ್ಮಸಾಲೆ ಆಗೇದ.

ಮುದುಕ:— (ತಡೆಯದೆ, ಸಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಇಳಿದಸಿಯಲ್ಲಿಯೆ) ಯಾರು ಅವರು ಕೂಗುವವರು ಹೊರಗ ಅಂದೆ!

ಅವ್ವ:— (ಸಿಡುಕಿಸಿಂದ) ಹೇಳಿದೆನ್ನಲ್ಲ ಯಾವನೊ ಕರೆಪ್ಪನೊ ಮರೆ ಪ್ಪನೊ ಅಂತ! ಊರ ಗಂಡಸರ ಹೆಸರೆಲ್ಲ ನನಗ ಗೊತ್ತಿವೆ ಅಂತ ತಿಳಿದರೊ ಏನೊ!

[ಎಡಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೆ 'ಅಣ್ಣಾ ಅವರ' ಎಂಬ ದಸಿ]

(ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೋಡದೆ) ಸಂಧ್ಯಾನ ಮಾಡತಾರಂತೆ—ಕೂಡಪ ಒಂದಿಷ್ಟು. [ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಅಣ್ಣಾ ಅವರ' ಎಂದು ಕೂಗಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳಗೆಯೆ ಬಂದಿರುವುದು. ಆದ (ಅವನ) ನ್ನು ನೋಡಿ]

ಮುದುಕ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಗೆಯಿಂದ) ಯಾರು—ಧರೆಪ್ಪ ಏನು? ಕೂಡು-ಧರ್ಮ-ಬಂದೆ (ಈ ದಸಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆಂಗಸು ಚಕಿತಳಾಗಿ ಗಂಡನನ್ನೂ ಧರೆಪ್ಪನನ್ನೂ ನೋಡುವಳು. ಆದನ್ನು ಕಂಡು ದರ್ಪದ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ಹೊರಗ ಕೂಡೊ! ಏ—ಹುಚ್ಚುಂಡೆಗಂಡ! ಮಡಿಯೊಳಗೆ ಇದ್ದೀನಿ ನಾನು— ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ?

ಧರೆಪ್ಪ:— (ನಾಚಿ) ನನಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಅಣ್ಣಾವು—

ಮುದುಕ:— ಹಾರಗೊ-ಹಾರಗ (ಹಗುರು=ಮೆತ್ತಗೆ) ಮಾತಾಡೊ ಒಂದಿಷ್ಟು. ನಾನು ಮಡಿಯೊಳಗಿದ್ದೀನಿ!

ಧರೆಪ್ಪ:— (ಹೆಸರಿ) ಕುಂತುಕೋತೀನಿ, ಅಣ್ಣಾವು. (ಹೋಗುವನು).

[ಮುದುಕನು ಬಲಬದಿಗೆ ಹೊರಡುವನು. ಹೆಂಡತಿಯು ಮುಖವೆತ್ತಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣಕುವಂತೆ 'ಹುಂ' ಎಂದು ಉಸುರ್ಗರೆಯುವಳು. ಅವನು ತಿರುಗಿ ನಲ್ಲಲು ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಂತೆ ಮಾಡುವಳು. ಮುದುಕನೂ ಉಸಿರೆಳೆಯುವನು. ಅವಳು ಕೇಳದಂತೆ ನಟಿಸುವಳು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಸಿರೆಳೆಯುವನು. ಮತ್ತೂ ಹಾಗೆಯೆ. ಕೊನೆಗೆ—]

ಮುದುಕ:— (ದರ್ಶನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಏನೂ ತಿಳಿಯೋದೇ ಇಲ್ಲ !

ಅವ್ವ:— (ಕೆಳಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೆ ತೊಡಗುವಳು).

ಮುದುಕ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಏನೇನೂ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ—
ಅಂದೆ.

ಅವ್ವ:— (ಮೇಲಿನಂತೆ)

ಮುದುಕ:— (ಕನಲಿ) ಎಳ್ಳಷ್ಟು ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ ಅಂದೆ—ಏನು—
ಕೇಳಿಸತೇನು? ಯಾರ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡತೀನಿ?

ಅವ್ವ:— (ಮುಖವನ್ನು ಎತ್ತದೆಯೆ) ಸಂಧ್ಯಾನದಾಗ ಯಾರ ಜೋಡಿ
ಮಾತಾಡತೀತಾರ ನನಗೇನು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಹೆಂಗಸಿಗೆ? ಸಂಧ್ಯಾನ
ಮಾಡವ್ರಿಗೆ ಗೊತ್ತು!

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಸುಟ್ಟಿತು ನಿನ್ನ ಸಂಧ್ಯಾನ! ಸಂ-ಧ್ಯಾ-
ವಂ-ದ-ನ. ' ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ' ಅಂತ ಅನುವಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕಾರ ಇಲ್ಲದ್ದು
ಬಂದವರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ ಕೇಳೀತೇನು ಮಣ್ಣು?

ಅವ್ವ:— (ಚಕಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಮನಿಗೆ ಬಂದ
ಗಂಡಸರನ್ನು ನಾನು ಮಾತಾಡಿಸಬೇಕ?

ಮುದುಕ:— (ದನಿಯನ್ನಣಕಿಸುತ್ತ) ಅಂದರೆ ಮಡಿಯೊಳಗಿದ್ದ ನಾನು
ಮಾತಾಡಿಸಬೇಕೆ? ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದ ಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದರೆ ' ಯಾರು-ಏನು
ಕೆಲಸ? ' ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿ, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ—
ನಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣ ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸಮಕ್ಷಮ ನಾನೇ ಅವನ
ಕೂಡ ಮಾತಾಡಿದರ ನನಗೆ ಮೈಲಿಗೆ ಆಗತದ ಅಂತ ಇಷ್ಟು ತಿಳಿಯ
ಬಾರದ ನಿನಗೆ? ಮತ್ತೆ ಕೂತಾಳೆ ಮಂದಿ ಬರುವಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸತಾ!
(ಹೆಂಡತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಳೆಂದು ಕಂಡಾಕ್ಷಣ) ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೀನು ನಾವೇ
ಮಾಡಬೇಕು, ಸಂಸಾರಾನೂ ನಾವೇ ನಡೆಸಬೇಕು. (ಎನ್ನುತ್ತ ಬಲಬದಿಯ
ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೋಗುವನು).

[ಹೆಂಡತಿಯು ಕೆಳಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಳು. ಎಡಬದಿಯಿಂದ
ಧರಿಸ್ವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಹೆದರಿದ ಕಳೆಯಿಂದ ಬರುವನು. ಅದೇ ಸಮ
ಯಕ್ಕೆ ಬಲಬದಿಯಿಂದ ಮುದುಕನು ಮೈಮೇಲೆ ಧೋತರವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ
ಬರುವನು.]

ಧರಪ್ಪ:— (ಹೆದರಿಕೆಯ ಮೆಲುವನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ) ಅಣ್ಣಾ ಅನರ—

ಅವ್ವ:— (ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದೆಯೆ) ಆಯ್ಯೋ! ಸಂಧ್ಯಾಸ ನೂಡ್ತಾರ, ಕೂಡು ಅಂತ ಹೇಳಿದರ— (ಎಂದು ಮುಖವೆತ್ತುವಾಗ ಗಂಡನು ಬಂದುದ ಕಂಡು) ಮುಗಿಧಾಂಗಾಯಿತೇನೋ ಸಂಧ್ಯಾಸ! (ಎಂದು ಸಾವರಿಕೆ ಕೊಂಡು ಏಳುತ್ತಿರುವಳು).

ಮುದುಕ:— (ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆ ಸ್ವೋವಿನ ಭರಾಭರಾಟ ದೊಳಗೆ ಬೈದರೂ ಅಷ್ಟೆ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮಾಡಿದರೂ ಅಷ್ಟೆ.

ಹೆಂಗಸು:— ಹುಂ— (ಎಂದು ಉಸಿರೆಳೆದದ್ದು) ಎರಡೂ ಅಷ್ಟೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಆದಾವು! ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಸಂಧ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತ ಬೈಯೋದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ಗೇದ (ಎಂದು ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಇನ್ನು ಒಲಿ ಹೊತ್ತಿಸಲಿ ಹಾದಲ್ಲೋ? ಅಂದರ ಇನ್ನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೋಗಿ ಏಳತದ ಅಂತ! (ಎಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು).

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನ ಕಳೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಧರಪ್ಪನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿ ದರ್ಪದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಏನೋ? ತಂದೀಯೇನೋ ರುಪಾಯಿ?

ಧರಪ್ಪ:— (ಉಗುಳ್ಳುಂಗುತ್ತ) ತಂದೀನಿ, ಅಣ್ಣಾ; ಅಂತ್ರ ತರಲಾಕೇ ಅಂತ ಹೊಂಬಿದ್ದಿನಿ, ಅಟರಾಗ ಯಾರೊ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಯಂಕಪ್ಪನೋರು ಅಂತ ಬಂದರಿ—

ಮುದುಕ:— (ಮೊದಲಿನಂತೆ) ಯಾರು ಬಂದರು ಯಾರು ಹೋದರು— ಆ ಒಣ ಉಸಾಬರಿ ನನಗೆ ಬೇಡ. ನೀನು ಹೋದ ತಿಂಗಳಿಗೂ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಈ ಹೊತ್ತು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ—ನಾನು ಆ ಸಾಮಾನು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಬಿಡುವವ ನೋಡು.. ನನಗೂ ಹಣದ ಅಡಚಣೆ.... (ಉಸುಗ್ಗರೆದು) ನಾರಾಯಣಾ, ನರಹರಿ, ಸಾಕೀ ಸಂಸಾರ!.. ಇನ್ನು ಕಾಶೀ—ರಾಮೇಶ್ವರ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡೀನಿ... ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಬಡ್ಡೀನೂ ಬೇಡ... ಕೊಡತಿದ್ದರೆ ಗಂಟಿಗೆ ಗಂಟನೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡು, ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ಆ ಸಾಮಾನು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ ನಾ ಕಾಶೀ ಯಾತ್ರೆಗೆ—

ಧರಪ್ಪ:— (ಹತಾಶನಂತೆ) ಇಲ್ಲಿ, ಯಣ್ಣಾ, ಕೊಡತೀನಿ; ಕೊಡಲಾ ಕಂತೇ ಹೊಂಟಿದ್ದಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಿ.. ಬೇಕಾದ್ರೆ ಗುಬ್ಬಿ ಹಾರೋದ ರಾಗ ತರತೀನಿ.. ಅದೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಿ ಯಾರೊ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಯಂಕಪ್ಪ ನೋರು—

ಮುದುಕ:— (ಬೇಜಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಕುಲಕರ್ಣಿ ಯಂಕಪ್ಪ ಯಾಕ ಇರವಲ್ಲ, ತಿರುಪತಿ ಯಂಕಪ್ಪ ಯಾಕ ಬರವಲ್ಲ! ನನ್ನ ದುಡ್ಡು ನನಗೆ ಬೇಕು. (ತನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವಂತೆ) ರಂಡೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ತಂದು! ಬಡವ-ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋಣ-ಅಂದರೆ ಉಪಕಾರಬುದ್ಧೀನೇ ಇಲ್ಲ! ನೀ ಬಡ್ಡಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟರ ನಿನ್ನಂಥಾ ಇನ್ನೊಂದು ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಬಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡೇನು.

ಧರಪ್ಪ:— (ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಎಡಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ, ಮೆಲ್ಲನೆ) ಅಣ್ಣಾಅವ್ವ, ಅವರನ್ನ ಸಿಂ ಕಡೀನೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದೀನಿ. “ ಧರಪ್ಪಾ, ಮನೆವಳಗೆ ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗೇದ. ಒಂದೇ ಮಾತಿಗೆ ಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಿಂತಿದೆ” ಅಂದರಿ. “ ನನಗೆ ತಿಳೀತು ಜಿಡಿ, ಕುಲಕರ್ಣೀರ. ಸಂ ಅಣ್ಣಾ ಅವ್ವ ಕಡೆ ನಡೀರಿ. ಯಾಳೇಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ ಅನವ್ರಲ್ಲ, ನಾಕ ಮಂದೀಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಾಡವ್ರಲ್ಲ” ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದೀನಿ—

ಮುದುಕ:— (ನಡುವೆಯೇ) ಅದಾಯಿತೋ! ಅದನ್ನ ನೋಡಕೋತೀನಿ ನಾನು. ನಿನ್ನ ದುಡ್ಡಿನ ಮಾತು ಹೇಳು ಅಂದರೆ—

[‘ಹಹ! ನಮಸ್ಕಾರ, ರಾಯರೆ’ ಎಂದು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಎಡಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ದನಿ ಕೇಳಬರುವುದು. ಅದರ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ಕರಿಯ ಕೋಟು. ಹಣೆಗೆ ಗೋಪೀಚಂದನದ ಭವ್ಯ ಮುತ್ತು— ಇವುಗಳಿಂದಲಂಕಿತ ನಾಗಿ ೨೫—೨೬ ವಯಸ್ಸಿನವನಾದರೂ ವಯಸ್ಸಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬರುವುದು].

ಧರಪ್ಪ:— (ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಬರಿ, ಕುಲಕರ್ಣೀರ. ನಿಮ್ಮದೆ ಮಾತ ಹೇಳತಿದ್ದೆ.

ಮುದುಕ:— ನಮಸ್ಕಾರ. ಬರಿ. ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ. (ಬಲಬದಿಯ

ಬಾಗಿಲನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಅಡಿಗೆ ತಯಾರಿ ನಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟಿತೇನೋ ! ಹೊಗೆಯ ಕಾಟ ! ಹೊರಗೇ ನನ್ನ ಕಚೇರಿ-ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕೂಡೋಣಂತೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ, ನಾನು ಶರ್ಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರತೀನಿ. (ಬಲಬದಿಗೆ ಹೊರಡುವನು).

[ಅವೇ ಬದಿಯಿಂದ ಯಾವುದರ ಕಡೆಗೂ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲವೆ ಪುಟ್ಟು ಬರುವನು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಸರ(ಬಸಿ) ಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟ ಎರಡು ಚಹದ ಕಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಕ್ಕ ತಾನು ಹಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ: 'ಮಡಿ ಮಡಿ ಮಡಿ ಎಂದು ಮೂರ್ಮಾರು ಹಾರತೀ ! ಮಡಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತೋ ಪಿಕ'— ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಪಿಕ-ಪಿಕ'—ಅಲ್ಲ—' ಶುಕವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ ಸಾರಕ್ಕೈತಣ್ಣ' ಎಂದು ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುವನು].

ಮುದುಕ:— (ಮೂಗು ಏರಿಸಿ) ಹುಚ್ಚ ! ಎರಡು ಯಾಕೋ ?

ಪುಟ್ಟು:— ಅನ್ನು ಹೇಳಿದಳು—ಯಾರೊ ಬಂದಾರೆ ಅಂತ (ಎಂದು ನೋಡುವಾಗ ವೆಂಕಪ್ಪನು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳಲು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಕಿತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಎಲ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಮುದುಕನ ಬೆನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂತೆ ಕೈಬೆರಳನ್ನು ಮೂಗಿನ ತುದಿಗಿಟ್ಟು ತುಟಿ ಮುಂದೆ ತಂದು ಪುಟ್ಟುವಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವನು).

ಪುಟ್ಟು:— (ಮಾತನಾಡದೆಯೇ ಮೇಜಿನ ಕಡೆ ನಡೆಯುವನು. ಮುದುಕನು ಸಂಶಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಮಗನು ನಡೆದಂತೆ ತಿರು-ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ನೋಡುವನು. ಪುಟ್ಟುವು ಒಂದು ಕಪ್ಪನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಡುತ್ತ ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ) ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ರಾಯರೆ. ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ (ಎಂದು ಕಪ್ಪನ್ನು ಅವನ ಮುಂದೆ ಸರಿಸಿಡುವನು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಮೈಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತ) ಛೇ-ಛೇ-ಛೇ ! ರಾಯರೆ, ಚಹಾ ನಾಸು-ಅಂದರೆ-ನಾಸು ಚಹಾ ಕುಡಿಯೋ-

ಮುದುಕ:— (ಸಡುವೆಯೇ ಮಗನನ್ನುದ್ದೇಶಿ) ಏನ ಮಣ್ಣೋ ತಿಳಿಯೋದೇ ಇಲ್ಲ ! ಅವರ ಮೂಲಚರ್ಯೆ, ಮುದ್ರಾ, ತೇಜಸ್ಸು ಕಾಣತದೊ ಇಲ್ಲೋ ? ಅಂಥಾ ಭಾವಿಕ ಮನುಷ್ಯರ ಮುಂದೆ ಚಹಾ ಇಡತಾನೆ !

ಪುಟ್ಟು:— (ಧರೆಪ್ಪನಿಗೆ) ನೀನು ಕುಡಿಯುವೆಯೇನು ? (ಧರೆಪ್ಪನು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವನು).

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಆ ಕಪ್ಪು ಮುಟ್ಟಿಸೀಯೋ !

ಪುಟ್ಟು:— (ತಂದೆಗೆ) ಮುಟ್ಟಿಸೋದಿಲ್ಲ. (ಧರಪ್ಪನಿಗೆ) ನೀನು ಬೊಗಸೆ
ಬಡ್ಡು, ನಾನು ಸುರುವತೀನಿ.

ಧರಪ್ಪ:— (ಹೆದರಿದವನಂತೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತ) ಬ್ಯಾಡ್ಲಿ-ಧಣೇರ—

ಮುದುಕ:— (ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ) ಕುಡಿಯೋದಿಲ್ಲೋ ಅವನೂ !

ಧರಪ್ಪ:— ಹೌದರೆಪ.. ಇದೇ ಛಾದ ಅಂಗಡ್ಯಾಗ ಕುಡಿದು
ಬಂದೀನಿ.

ಪುಟ್ಟು:— (ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಉಸುಗರೆದು) ಹಾಗಾದರ ಸುಮ್ಮ
ಸುಮ್ಮನೆ ತ್ರಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲ ! ಇನ್ನು ಇದನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಯ್ಯ
ಬೇಕು !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಛೇ-ಛೇ-ರಾಯರೆ, ಅಷ್ಟು
ಯಾಕೆ ಶ್ರಮ ? ನಾನು ಚಹಾ ಕುಡಿಯೋದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಅದರ
ವಾಸ ಕೂಡಾ ತಡಿಯೋದಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ಅಲ್ಲ.. ಒಯ್ದಿಟ್ಟೀರಂತೆ ಆ
ಮೇಲೆ.. ನೀವು ಕುಡಿಯಿರಿ ಮೊದಲು.. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಮುಚ್ಚಿಡತೀನಿ.
(ಎಂದು ಕಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಸಾಸರ-ಬಸಿ-ಮುಚ್ಚುವನು).

ಮುದುಕ:— (ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಹೇಸಿದವನಂತೆ) ಏ, ಧರ್ಮ್ಯಾ, ಹೊರಗ
ನನ್ನ ಕಚೇರಿ-ಕೋಣೆಯೊಳಗ ಜಮಖಾನೆ ಹಾಸಿದೆ ಏನು ನೋಡು—
ಹಾಸಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಹಾಸಿಡು (ಎಂದು ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೋಗು
ವನು. ಧರಪ್ಪನೂ ತಲೆತೂಗಿ ಎಡಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೋಗುವನು. ಪುಟ್ಟುವು
ತಂದೆ ಹೋದ ಕಡೆ, ವೆಂಕಪ್ಪನು ಧರಪ್ಪ ಹೋದ ಕಡೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು;
ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೋದರೆಂದು ಕಂಡು ಒಬ್ಬನನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವರು. ಮೊದಲು
ಗಂಭೀರ, ಆ ಮೇಲೆ ಕುತೂಹಲದ ದೃಷ್ಟಿ; ಕೊನೆಗೆ ಬೊಳ್ಳನೆ ಸಕ್ಕ ಕೂಡಲೆ ಬಾಯಿ
ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒಳಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ-ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಕೂಡುವರು).

ಪುಟ್ಟು:— (ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನು ಒಂದೇಸವನೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ನಮ್ರತೆಯ
ಸೋಗಿಸಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು) ಏನು, ಸ್ವಾಮೀ, ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಸುಣ್ಣ-
ಬಣ್ಣ ತುಂಬಾ ಬಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿರುವಿರಿ ! ಮನೆಯೊಳಗೆ ಏನಾದರೂ ಮದುವೆ,
ಸಮಾರಂಭ ಇದೆಯೇನು ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಸುಮ್ಮ ಕೂಡು, ಮಹಾರಾಯಾ! ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಹೊರಗೆಡುಹಬೇಡ! ಇದೇ ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ನೀನು good morning (ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್) ಅನ್ನುವೆಯೋ ಅಂತ ಹೆದರಿದ್ದೆ. ನೀನು good morning ಅಂದಿದ್ದೆ ಅಂದರೆ, ನಾನೂ good morning ಅನ್ನು ವ ಭರದೊಳಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ರುಮಾಲೇ ತೆಗೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ ! . . . ನೋಡತೀ ಏನು ? ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆ ? ರುಮಾಲು ತೆಗೆದಿದ್ದೆ ಅಂದರೆ— ಒಳಗೆ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಬಾಲ ಅಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಚಂಡಿಕೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ! ಹುಃ ! (ಎಂದು ಮೈನಡುಗಿಸುವನು).

ಪುಟ್ಟು:— ದೇಹದ evolution (ಪ್ರಗತಿ) ಆಗಿ ಬಾಲ ಹೋದಹಾಗೆ, ಬುದ್ಧಿಯ evolution ಆಗಿ ಚಂಡಿಕೆ ಹೋಯಿತು ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲ ? (ಚಹವನ್ನು ಕುಡಿಯುವನು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದು) ಆರಬಾರದೂ ಅಂತ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ನವ ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಬಸಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು) ಬರೋದರೊಳಗೆ— (ಎಂದು ಕಪ್ಪಿ ಸಿಂದಲೆ ಚಹವನ್ನು ಗುಟಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಬಸಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವನು).

ಪುಟ್ಟು:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಈ ವೇಷ ಯಾಕೆ ?— ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಉಸಿರಳೆದು) ಉದರನಿಮಿತ್ತಂ ಬಹುಕೃತವೇಷಂ . . (ವಿಚಾರಿಸುವನಂತೆ) ಮಾಡುವದೇನು ? ಮನೆಯೊಳಗೆ ನನ್ನ ತಂಗಿಯೊಬ್ಬಾಕೆ ಬಿಳೆದು ನಿಂತಾಳೆ.

ಪುಟ್ಟು:— (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ತಂಗಿ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ತಲೆದೂಗಿ) ತಂಗಿ. ಸಹೋದರಿ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದಾಕೆ. ನನ್ನ ತರುವಾಯ ಜನ್ಮಿಸಿದಾಕೆ.

ಪುಟ್ಟು:— ಕಾಲೇಜದೊಳಗಿದ್ದಾಗ ' ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ' ಅಂತ ಹೇಳತಿದ್ದಿಯಲ್ಲೋ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ತಲೆದೂಗುತ್ತ) ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಮಗ ಒಬ್ಬನೆ; ನಮ್ಮ ಮನೆತನದೊಳಗೆ ಕಾಲೇಜ ಸೇರಿದವನೂ ನಾನು ಒಬ್ಬನೆ! ಆದರೇನು ? ಮಗ ಒಬ್ಬನೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಗಳು ಇಲ್ಲ ಅಂದ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ? ಅಂತೂ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಇದ್ದಾಳೆ— ಪೀಡಾ !

ಪುಟ್ಟು:— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಪೀಡಾ ! ಓಹೊಹೊ ! ಹಣೆಗೆ ಮುದ್ರೆ ಬಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಬುದ್ಧಿಗೆಯೆ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಬಡೆದ ಹಾಗೆ ಆಗುವುದೋ ಏನೋ ! ಹೆಂಗಸಿನ ಜನ್ಮ ಅಂದರೆ ಪೀಡಾ ಅಂತೆ ! ಇದನ್ನು ಹಳೆಯ ಗೊಡ್ಡುಗಳು ಹೇಳಬೇಕು, ನೀನು ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸಿಗೇನು ಜೀವ ಇಲ್ಲವೆ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಪುಟ್ಟು-ಪುಟ್ಟು- ಪುಟ್-ಊ-ಊ ! ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಜೀವ ಇದೆ, ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಪಾಸೇಸುಮಾರಿ ಇದೆ, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಇದೆ— **ಗಂಡ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ.** ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರ ಹುಡುಕಬೇಕು ಅಂದರೆ— ಈಗಿನ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಗಳು ! ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ ಅಂತಾರೆ ! ಅದಕ್ಕೆ ರಾಯರಕಡೆ ಬಂದೆ; ರಾಯರ ಮಗ ಏನೋ ತಂದೆಯ ಮಾತು ಮೀರೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೇಳೇನಿ—

ಪುಟ್ಟು:— (ಅವಮಾನಿತನಾದವನಂತೆ) ಏ, ಇಲ್ಲ ನೋಡು, ನೀನು ಇಲ್ಲದ ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಗಲಾಟೆ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಡ. ನಿನಗೆ ತಂಗಿನೇ ಇಲ್ಲ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಬೈಲಿಗೆಳೆದು ಬಿಡತೀನಿ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ, ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಿವಿಯೊಳಗಿಂದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ) ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಾನೂ ಇವನ್ನು ಬೈಲಿಗೆಳೆತೀನಿ.. ನೋಡಿದೆಯಾ?.. ನೀನು ಬರೆದ ಪ್ರೇಮಪತ್ರ!.. ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನಾದೆ?.. ರಾಯರಿಗೆ ಹೇಳತೀನಿ ಅಂದೆ ! 'ರಾಯರೆ, ಈ ಪ್ರೇಮಪತ್ರ ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಆದ ಅಂಬೋದರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ' ಅಂತ.

ಪುಟ್ಟು:— (ನಿರುತ್ತರನಾದರೂ ಹಟದಿಂದ) ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದೆ ಅವರಂತೂ ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ತಂಗಿ ಅಲ್ಲ.. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅನ್ನು.. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸ್ ಹಾಕತೀನಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ.

ಪುಟ್ಟು:— (ಹುಚ್ಚುನಗೆ ನಗುತ್ತ) ಹಹ ! ತಿಳಿಯಿತು !

ವೆಂಕಪ್ಪ:—ನಿನಗೆ ಎನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ..ಅವಳು ನನ್ನ ತಂಗಿ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತೀನೂ ಅಲ್ಲ..ಅವಳು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನನಗೂ ಗೆಳತಿಯಾಗಿದ್ದಳು... ನೀನು ಪತ್ರ ಬರೆದೆ..ನಾನೂ ಪತ್ರ ಬರೆಯ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು—ಆದರೆ ಮೊದಲೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಪುಟ್ಟು:—(ನಡುವೆಯೆ) ನಾನು ಬರೆದೆ ಅಂತ, ಅಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಅಲ್ಲ..ಮೊದಲೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಆಕೆ ಬಾಲವಿಧವೆ ಅಂತ.

ಪುಟ್ಟು:— (ಸಿಡಿಲು ಬಡಿಸಂತೆ) ಆಂ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಬಾಲವಿಧವೆ. ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು ? ಆಕೆಯ ಬರಿಯ ಹಣೆ ನಿನ್ನ ಹಣೆಬರಹ ಆಯಿತು. (ಉಸುರ್ಗರೆಯುವನು).

ಪುಟ್ಟು:— (ಸಂಶಯದಿಂದ) ವಿಧವಾವಿವಾಹ ನಿನಗೂ ಸಮ್ಮತ ಇಲ್ಲವೆ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:—ಆದರೆ ನಿನಗೊಡನೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ ಈ ವಿಧವಾಸ ಕೂಡ ವಿವಾಹ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಮ್ಮತ ಆದೀತೋ ? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ? ನೀನು ಬರೆದ ಪತ್ರ ಮಂದಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಮದುವೆಯ ಹೊರತು ಆಕೆಗೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯನೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.

ಪುಟ್ಟು:— (ಸಂತೋಷ ತೋರಿಸುತ್ತ) ಹಾಗಾದರೆ ಮದುವೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪಕ್ರಮ ! ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇದೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಅಸಹನೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ನೀನು, **ಖುದ್ದ ನೀನು,** ನಿನ್ನ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕೂಡ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋ ಅನ್ನುವೆ ಎನು ಆಕೆಗೆ ? ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ—ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀನಿ—ಈ ವೇಷದಿಂದ.

ಪುಟ್ಟು:— (ನಗುತ್ತ) ಹುಚ್ಚು ! ವಿಧವಾವುನವಿವಾಹಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಸಮ್ಮತಿ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೆ) ವಿಧವಾ ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕು? ನಾನಂತೂ ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತೋದಿಲ್ಲ. (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದುರು ಒಳಗೆ ನೋಡಿ ಗಂಭೀರಮುದ್ರೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮುಂದಿದ್ದ ಕಪ್ಪನ್ನು ಪುಟ್ಟೊನ ಮುಂದೆ ಸರಿಸಿಟ್ಟು) ಅಂತೂ ಒಂದೇ ವೇಳೆಗೆ ನೀವು ಎರಡು ಕಪ್ಪು ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವಿರಲ್ಲ ?

ಪುಟ್ಟು:— (ತಿಳಿಯದೆ) ಏನು? (ವೆಂಕಪ್ಪನು ನೋಡುವತ್ತ ನೋಡಲು ತನ್ನ ತಂದೆ ಕೋಟು-ರುಮಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕಿಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬರುವುದು ಕಾಣುವುದು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಮುದುಕನಿಗೆ) ನಿಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರ ಸ್ವಭಾವ ಬಹಳ ಏನೋದದ್ದು ನೋಡಿರಿ. ‘ ಹಿಂದಿನವರಿಗೆ ಒಂದೇ ವೇಳೆಗೆ ಎರಡು ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದು ಎಷ್ಟು ಸುಲಭ, ಅಷ್ಟೇ ಇಂದಿನವರಿಗೆ ಎರಡು ಕಪ್ಪು ಚಹಾ ಕುಡಿಯೋದು ಸುಲಭ ’ ಅಂತಾರೆ! ಹ ಹ !

ಮುದುಕ:— (ಮಾತಿನ ಕಡೆ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹುಡುಕುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ) ಹಂ— ಸಿಕ್ಕಿತು (ಎಂದು ಕನ್ನಡಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಣ್ಣಿಗಿಡುವನು. ಕೂಡಲೆ ಬಾಯ್ಬಿರೆಯುವನು. ಎರಡೂ ಕಾಜುಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಎರಡು ತೊಗಲಿನ-- ಅದೇ ಆಕಾರದ-ಪಟ್ಟಿಗಳಿವೆ!) ಏನು-ಏನಿದು ?

ಪುಟ್ಟು:— (ಏಳುತ್ತ) ‘ ಮೊನ್ನೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಣಿ ಎಡವಿದರು ’ ಅಂತ ಅವ್ವು ಹೇಳಿದಳು—ಅದಕ್ಕೆ ಮಡಿಯೊಳಗೆ ಬರಲಿ ಅಂತ ಕಾಜು ತೆಗೆದು ಎರಡು ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಸಿದೆ (ಎಂದು ಎರಡೂ ಕಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೋಗುವನು).

[ಮುದುಕನು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸ್ತಂಭಿಭೂತನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ವೆಂಕಪ್ಪನು ನಗೆ ತಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಾಳುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿರುವನು. ಕೊನೆಗೆ—]

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಸಂತಯಿಸುವ ನಗೆಯಿಂದ) ಅಲ್ಲ, ರಾಯರೆ, ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿರಿ. ಹೇಳಿದೆಲ್ಲ ಇದೇ ಈಗ—ನಿಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರು ಒಹಾಳೇ ಏನೋದ ಬುದ್ಧಿಯವರು ಅಂತ ?

ಮುದುಕ:— (ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿ) ಏನೋದಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲ ಇದು. (ನಿಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಂತೆ ಕುರ್ಚಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದು ಬಂದು) ಶುದ್ಧ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಇದು !

(ಹತಾಶನಂತೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತ) ವಿನೋದಬುದ್ಧಿ ಅಲ್ಲ ಇದು !
(ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಯಾವ ಜಬಾಬ್ದಾರೀನೇ ಇಲ್ಲ ! (ಉದ್ವವಾಗಿ ಉಸಿರೆಳೆದು) ನಾರಾಯಣಾ, ನರಹರೀ, ಎಂದು ನೀಗಿಸುವೆಯಪ್ಪ ಇದನ್ನ !
(ಕೆಲಹೊತ್ತು ಆಕಾಶವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಭೂಮಿಗಳೆದು) ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಬಿಡೋಣ. ಯಾಕೆಂದರೆ—ಕಾಗದ-ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಸಹಿ ಮಾಡೋದು-ನೋಡೋದು ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಬೇಕು.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಚಕಿತನಾದವನಂತೆ) ಕಾಗದ-ಪತ್ರ ?

ಮುದುಕ:— (' ಖಂಡತುಂಡ ' ಎಂಬ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ರಾಯರೆ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೇ ಕಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತ) ನಾವು ರಾಯರಲ್ಲ. ಹ ಹ ! ನಾವು ಆಚಾರ್ಯರು. ಹ ಹ ಹ !

ಮುದುಕ:— (ಅಸಹನೆಯಿಂದ) ' ರಾಯರೆ ' ಅಂದರೆ ವ್ಯವಹಾರೇನು ತಡೆಯೋದಿಲ್ಲ ! ಮೊದಲೇ ಕಾಗದ-ಪತ್ರ ಮಾಡಿಸೋದು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ. ಮುಂದೆ ತಕರಾರು-ತಾಕ್ಕಾಟ ಬೇಡ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಆಗಲಿ—ಕಾಗದ-ಪತ್ರ ಮಾಡೋಣ.

ಮುದುಕ:— (ಹಟದ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ಅದನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳಗೆ ಇಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಮಾಡೋಣಾ ಅಂದೆ. ನನಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಬೇಕು ಅಂದೆ. (ಎಡ ಬಾಗಿಲ ನೋಡುತ್ತ ಬದರಿ) ಧರೆಸ್ವಾ, ಧರ್ಯಾ—ಎ-ಧರ್ಯಾ—

ಧರೆಪ್ಪ:— (ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಬಂದು) ಬಂದಿನ್ರಿ, ಅಣ್ಣಾ ಅವ್ವ.. ಮೊದಲು ಹಾಸಿದಿನ್ರಿ ಜಮಕಾಣಿ, ಅಟರಾಗ ಬಂದು ಬಾಚು ಹರಿದಿತ್ರಿ— ' ಎಲ, ಶಿವನ, ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ತಂದ ಜಮಕಾಣಿ, ಈಟರಾಗೇ ಹರೀತು ಹ್ಯಾಂಗಪಾ ', ಅಂತ ಎ (ಎನ್ನೊ) ಬೊತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಅನಿಸಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಬಂಧಾಂಗ ಆಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿನ್ರಿ—

ಮುದುಕ:— (ನಡುವೆಯೇ) ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಬಂದರೆ ಕಿವಿ ಕೇಳಿ ಸೋದೊ ಇಲ್ಲೊ ? ನಾನು ಎನ್ನ ಹೇಳತೀನಿ ಅದನ್ನ ಕೇಳಿಕೋಬೇಕೊ,

ಎನು 'ಜಮಕಾಣಿ, ಜಮಕಾಣಿ-' ಅಂತ— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು) ಹುಚ್ಚುಂಡೆದನ್ನು ತಂದು! ಹಂ— ಇದು ನೋಡು— ಇದನ್ನು (ಕನ್ನಡಕ ವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ) ಹಿಡಿ ಇದನ್ನು. ಅದನ್ನು ಒಗೆದಿ ಅಂದರೆ ನೋಡು— ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಡೆತನಕ ಕತ್ತಲೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡೇನು!— ಹಂ. ಹಿಡಿ.. ಇದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು— ಆ ಹುಣಸೇಮರದ ಹನುಮಾನದೇವರು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇನು ನಿನಗೆ?— ಹಂ— ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ 'ಕಣ್ಣಿನ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ' ಎಲ್ಲಿ ಇರತಾರಂತ ಕೇಳು—

ಧರೇಪ್ಪ:— (ಸಂಶಯದಿಂದ) ಆ ಹುಣಸೆಗಿಡ ಮಾತು ಒಡನುಡಿ ತೈತೇನೀ?

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಮಾತು ಒಡನುಡಿಯೋದಿಲ್ಲ—ನಿನ್ನ ತಲೆ ಒಡೀತದೆ! ಧಡ್ಡ! ಅಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೇಳು—ನಿನ್ನಂಥವರಿಗಲ್ಲ—ತಲೆ ಇದ್ದವರೆಗೆ—'ಕಣ್ಣಿನ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ' ಎಲ್ಲಿ ಇರತಾರಂತ. ಅವನಿಗೆ ಹೇಳು— ಮುಘ್ಯಾಡ್ನದಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ—ಇಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಅಲ್ಲಿ ಕೂತು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಾ—ನಾ ಹೇಳೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳು. ಅವೆರಡೂ ಕಾಚು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ.

ಧರೇಪ್ಪ:— ಕಾಚ-ರಿ? ಬಿಳೀವ್ರಿ ಎನು ಬಣ್ಣದ-ರಿ?

ಮುದುಕ:— (ಅಸಹನೆಯಿಂದ) ಹೋಗೋ! ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಹೋಳೀ ಹುಣ್ಣಿಮೆ! ಅವನಿಗಿಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ ಹೋಗು. ನಾನೇ ಹೇಳೀನಿ ಅಂಥೇಳು.

ಧರೇಪ್ಪ:— ಹೂಂನಿ. (ಹೋಗುವಾಗ) ಇದಕ್ಕು ಭಾಳೊತ್ತು ಹಿಡಿದು— ಆ ಇದನ್ನು ಮದ್ದಿಣವಾಗ ತಂದು ಕೊಡತೀನಿ? (ಮುದುಕನು ತನ್ನನ್ನು ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಲು) ಬೇಕಾದ್ರೆ ಅಟರಾಗೇ ಹೋಗಿ ತಂದು ಬಿಡತೀನಿ. (ಹೋಗುವನು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನಿಮ್ಮ ಆಳು-ಮನುಷ್ಯ ಎನು ಇವ?

ಮುದುಕ:— (ನಕ್ಕು) ಆಳು-ಮನುಷ್ಯ ಎನು ಅಲ್ಲ. ಹೀಗೇ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಪರಿಚಯ. ಯಾವಾಗ—ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಬಂದು

ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕೊಡತರತಾನ. ಹೋದಾಗ ಬಂದಾಗ ನಾನೂ ಆದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡತರತೀನಿ. ಬಡವ ರಂಡೇಮಗ! ಸ್ವಭಾವನೂ ಸಾಧಾರಣ ನೆಟ್ಟಗೆ ಇದೆ. ನಾನೂ ಏನಾದರೂ ಕೈಯಿಂದ ತಿತ್ತಿ ಹಿಡಿಯೊ ಅಂತ ೪-೬ ಆಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ-ಉಹುಂ!—‘ ಒಯ್ಯೋದಿಲ್ಲ ’ ಅಂತಾನೆ! ‘ ಬೇಕಾದರ ಸಾಲ ಅಂತ ಕೊಡಿರಿ, ಒಯ್ಯತೀನಿ ’ ಅಂತಾನೆ! ಇವನಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಸಾಹುಕಾರ ಆಗಬೇಕು! ಈಗ ಒಯ್ಯದ್ದನೆಲ್ಲ ಸಾಲ ಅಂತ ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಲೆಕ್ಕ ಕೂಡಾ ಮಾಡಿ ಟ್ಟಾನೆ! (ನಗೆಯಿಂದ) ಅವನ ಲೆಕ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಲದ ಮೂರುಪಟ್ಟು ಬಡ್ಡಿ ಗುಣಿಸಿಟ್ಟಾನೆ! ಪಾಪ! ಆಯಿತು-ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಆಗತಿದ್ದರೆ ನಾನಾದರೂ ಅಷ್ಟು ಹುಲಿ ಯಾಕೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಅಂತ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಂಡಿಲ್ಲ. . (ಉಸುರ್ಗರೆದು) ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸತದೆ—ಕಾಶೀ-ರಾಮೇ ಶ್ವರ ಅಂತ ಊರೂರ ಅಲೆದಾಡೋದಕಿಂತ ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಒಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ಅಂತ!

ವೆಂಕಪ್ಪ:—(ನಯ-ಭಯ-ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತ) ನಾನೂ ಕೇಳೀನಿ; ರಾಯರೆ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವದ ಗುಣ-ವರ್ಣನೆ ಕೇಳೀನಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಕಡೆ ಬಂದದ್ದು. ನಾನೂ ಬಹಳ ಪೇಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೀನಿ.

ಮುದುಕ:—(ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ) ಪೇಚು! ಪೇಚು! ಅಂದರೇನು? ಸಂಸಾರದೊಳಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಾಪತ್ರಯ ಬಿಟ್ಟೀತು ಹೇಗೆ? ಈಗ ನೋಡಿರಿ— ದಿನಾಲು ನಾನು ಬೆಳಗಿನ ಅಕ್ಷಿ ಕ ಮೂರ್ಮೂರು ತಾಸು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಈಹೊತ್ತು ಅಷ್ಟ ರೊಳಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಬಂದ. ‘ ಅಣ್ಣಾ ಅವ್ರ, ಹೀಂಘೀಂಗ ನಮ್ಮ ಕುಲಕರ್ಣೀರು ಪೇಚಿನಾಗ ಸಿಕ್ಕಾರ ’ ಅಂದ. ಆಯಿತು. ‘ ನರಹರಿ, ನಿನಗೆ ಕೈಮುಗಿಯೋದೂ ಅಷ್ಟೆ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೈಯಿಂದ ನೀಡೋದು ಅಷ್ಟೆ. ಕ್ಷಮಿಸು ನನ್ನ ’ ಅಂದೆ, ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತು ಬಿಬ್ಬೆ—ನಿಮ್ಮ ಎದುರು.

ವೆಂಕಪ್ಪ:—(ನೊಂದವನಂತೆ) ಎಲೆಲೆಲೆಲೆಲೆಲೆ—! ನಿಮ್ಮ ಸಂಧ್ಯಾ

ವಂದನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಥಾ ಪಾಪ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆ ನಾನು ಅಂತೀನಿ !

ಮುದುಕ:— (ಉಸುರ್ಗರೆದು) ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ—ಪೇಚು ಅಂದರೆ ನಡೆಯೋದು ಹೇಗೆ ಅಂತ? ಆಗಲಿ . . ನಿಮಗೂ ಮತ್ತೆ ಬರುವ ಹೋಗುವ ತ್ರಾಸ ಯಾಕೆ? ಕಾಗದ-ಪತ್ರಾನೂ ಈಗೇಯೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡೋಣ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಅಲ್ಲ—ಕಾಗದ-ಪತ್ರ ಆದರೂ ಯಾಕೆ ಅಂತೀನಿ. ನಾನು ಕೊಡುವವರು, ನೀವು ಕೊಂಬು (ಕೊಳ್ಳು) ವವರು.

ಮುದುಕ:— (ಸಂದರ್ಭ ತಿಳಿಯದೆ) ಅಂದರೆ—ಅಲ್ಲ—ನಿಮಗೆ ಎನ್ನೇನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬೇಕು—ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನಾನೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇಡೋದಿಲ್ಲ. ನೀವೇ ಇಷ್ಟು ಅಂತ ಹೇಳಿಬಿಡಿರಿ.

ಮುದುಕ:— ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕು ಅಂಬೋದನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಡಿರಿ—ಅಂದರೆ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಚಕಿತನಾದವನಂತೆ) ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕು ! . . ಛೇ-ಛೇ-ರಾಯರೆ—ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ . . (ತಡೆದು ವಿಚಾರಿಸಿದವನಂತೆ) ಅಥವಾ ಬಡನನ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ನೀವು ಅಂತಿದ್ದರೆ—ಅನಿರ್ವಾಹ . . ಶಾಸ್ತ್ರಾತ್ ರೂಢಿರ್ಬಲೀಯಸೀ.

ಮುದುಕ:— (ತಿಳಿಯದೆ) ಶಾಸ್ತ್ರ? ಕೊಡ-ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಯಾಕೆ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ಅಂತಿರತೀನಿ. ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲ್ಲ, ಹಟ ಹಿಡಿದು ಬೇಡಬೇಕು ಅಂತಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ರೂಢಿ ಹೇಗಿದೆ ನೋಡಿರಿ? ಮನೆಯೊಳಗೆ ಗುಬ್ಬಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಬಿಳಿದಿದೆ. ಬಿಳಿಯಗೊಟ್ಟರೂ ಹೊಲಸ, ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದರೂ ಹೊಲಸ . . . ಹಾಗಾದರೆ—ಆಗಲಿ—ನನಗೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಬೇಡುವ ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲ . . ಅಂದರೆ ೨೦೦೦ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ—

ముదుక:— ౨౦౦౦! (విచారిసి) ఆగబడుదు. . అం. . . ఎప్పు
వర్ష అంత తిళిదరే—

వేంకట:— బేకాదరే ౧౪ అన్నిరి, బేకాదరే ౧౮ అన్నిరి.

ముదుక:— (ఒమ్మేలే) టి-టి-టి-టి. . అదు బహళ ఆయితు !

వేంకట:— హాగాదరే ౧౪ర ఒళగేరి ఎనాదరూ అందుకొళ్ళిరి.

ముదుక:— అదన్న నోడోడోణ—నమ్మ అనుకూల హేగి
అంబోడన్న.

వేంకట:— (ఒమ్మేలే ఐనో స్మరణేగి బందవనంతే) హం—అనుకూల
అంద కూడలే బందు మాతు నేనసిగి బంతు. . . ఆదమ్మ బేగ
ముహూర్త బందు నోడిబిట్టరే—

ముదుక:— (జకతనాగి) ముహూర్త! (కూడలే నగుత్త) హు
హు! నీవు ఆచార్యురు అన్నవ మాతు ఈగ సత్యవాయిత
నోడిరి. . . (తన్నళ్ళే నగుత్త) ముహూర్త! హు! ఇంతవచ్చేల్లా
ఈగిన దివసదోళగి ముహూర్త యాకే—అంతిరి. (ఎడబాగిలినల్లి
సద్దాదుదన్న కేళి ఆ కడే నోడొత్త) యారవరు ?

ధరేష్ట:— (ఒళగిసిందలే) నాన్రి—అణ్ణా అవర. ధర్యా—

ముదుక:— యాకొ? తందేయేనో? తా ఇల్లి.

ధరేష్ట:— తరతిరినీవ. . అదకే హొంటిరి.

ముదుక:— (కరళి) హొరటిరిది? (గడ్డరిసుత్త) నాను యావాగ
హేళిద్దు, నీను ఈగ హొరటిరియా?

ధరేష్ట:— (బందు ఆపరాధియంతే) ఆగేరి హొంటిద్దిన్రి. . అవ్వా
అవు నన్న కరేదు హేళిదర్రి— ' హారూరి ఓణిగి హోరి హణమంతా
జారియవర్న కర్కొండు బా ' అంత. ' ఇల్లి, యేవా, అణ్ణా అవు
కణ్ణిగి కనడి హాకిసబేకాగేరి— అవరిగి హరకత ఆగేరి ' అంత
హేళిదిన్రి నా. ' హోరిగొ! లూటక్కేను కణ్ణు బేకాగిల్ల అవ
రిగి! ఆచార్యు బందు పూజి మాడదిద్దరే కణ్ణిలే నోడిడే హొట్టి
తుంబకొబేకాదిరితూ ' అంత బిద్దర్రి. . హొంటిన్రిణా (హొరడువను).

ముదుక:— (సిట్టిన దనియల్లియే) హణమంతాచారి ఆదరూ బందనో ఇల్లో?

ధరేప్ప:— (తిరుగిసెంతు) తాలూకిన కజేరివళ్ళ సాక్సి ఐతి అంతరి అవర్దు, ముంజాళిద్దు హోగ్గారంతరి—

ముదుక:— హుం! (ఎందు అసమాధానదింద టుసిరిళియలు ధరేప్ప ను తవకదింద హోరడువను). హుచ్చుండేగండ !

ధరేప్ప:— (మత్తె సెంతు క్షమే బేడువ దనియల్లి) హేంటిన్రెప—

ముదుక:— హోగ్గో నిలను ! నిలనల్ల— (ధరేప్ప ను హోగువను) హణమంతాచారి హుచ్చు ముండేగండ అందే. (వేంకప్ప సగి) నోడి దిరిల్లో ? తానర బడవ బ్రాహ్మణ. . . తానాయుతు తన్న ధర్మ-కర్మ ఆయుతు; అదనెల్లా చుట్టు సాక్సి-పురావే యాక బేకం ఇనసగి ?

వేంకప్ప:— (టుసుగ్గరెండు) ఈ కేంట్-కజేరి ఆదంసింద పూజి-పురస్కారక్కి బ్రాహ్మణరు సగోలదే కష్ట అగదే. ఆయుతు-అనరదాదరూ తప్పేను ? దేవర పూజిగింత సాక్సి-పురావే కేంట్ రేనే యేచ్చ-దక్కణా సగోలదు— (ఎదురు బలబాగిలినల్లి వనన్తో నోడి తడయువను).

[‘ అవ్వ ’ ను బలబాగిలినంద బండు]

అవ్వ:— హణమంతాచారు బరేలొచ్చింత. . పూజి నిలవు మాడతిరే—

ముదుక:— (సిట్టినంద అవళన్న నోడుత్త) ‘ నిలవు మాడ తిరే’ అందరే ? పూజి ఇల్లదే టుపవాస ఇరు అంతియో పను ననగి ?

అవ్వ:— (అణకిన దనియల్లి) అయ్యో ! టుపవాస యాకే ఇరతిరి నాను అడిగి బడేదు దాకలిక్కి ఇరేలొతనక ? పూజి మాడతిద్దరే హేళి—అందే; ఇల్లా అందరే ఒద్దేయొకగింద పంజే ఇట్టిల్లేను అంత మత్తె నన్న మ్యాలే దరిహాయిరి—అదక్క కేళదే. . అడగియ

కాళజీనూ నానీ మాడబీకు— పూజీయ కాళజీనూ నానీ మాడబీకు! (ఎందు గుణగుట్టుత్త బలబదియ బాగిలిసంద ఒళగి హోగువాగ ఎదురు పుట్టునన్న నోడి 'సరి -హాదియోళగింద. ఎల్లాదర కాళజీ నానీ మాడబీకు' ఎన్నుత్త హోగువళు).

పుట్టు:— ఈ హోత్తు పూజీయ కాళజీ యారూ మాడబీడిరి. (తందేయు తన్నన్న సిట్టిసింద నోడలు) అందరే—అనాయాస మనేగి దోడ్ మనేతనద ఆఱాయారు బందారే— (ఎందు వేంకప్పనన్న దిట్టిశలు అవను తుటికజ్జి బేరళిసింద హేదరిసువను.)

ముదుక:— (ఒమ్మేలీ వేంకప్పన కడే ముఖ తిరుగిశలు వేంకప్పను- మోసేయ మేలీ కయ్యనాడిసువను) అయదు—మరేతే బిట్టిశల్ల! అందహాగి నీవు ఈహోత్తు ఇల్లియే అనుకూల మాడిసిదరే—

పుట్టు:— (ఇదువరేగి వేంకప్పను తన్నన్న నోడుత్తిరలు అవనన్న కణకువంతే తన్న తలేగి క్కేయిట్టు 'జండికే-ఎల్లి?' ఎంబ ప్రశ్నేయన్న కేళు వంతే నటిసుత్త) ఇదు ఇల్లంతిరి— (తందేయు తన్నన్న నోడలు తలే తురిసుత్త సిల్లువను).

ముదుక:— (మగసిగి) ఏను హాగి తలే తురిసిదరే 'ఇదు-ఇదు' అంత?

పుట్టు:— అల్ల—ఇదు అందరే హణనుంతాఱార్చిల్ల—అదక్కే—

ముదుక:— (ఎద్దు) సాకు నిన్న 'ఇదక్కే-అదక్కే'! అవర అంగి—రుమాలు ఆదరూ తేగేదిడు—సుమ్మనే నింతు హాళు హరబి హోడేయోడకింత (ఎందు బలబదియ బాగిలిసంద ఒళక్క హోగువను). [కలహోత్తు సెరబ్బతే. ఆ మేలీ పుట్టు దర్శదింద నగుత్త తన్న కడే బరలు—]

వేంకప్ప:— (ఒళదసియల్లి, సిట్టిసింద, హల్లు కటియుత్త) ఇదన్న నాను నేనపిన్నల్లిడతిని అందే! నాళి బేళగు ఆగోడరొళగి నినగి విధనా—ఎనాహ మాడిశలిల్లా అందరే—

పుట్టు:— (ఇప్పరల్లి వేంకప్ప మత్తు ఎడద బాగిలుగళ నడువే సింతిద్దు) అందరే—? అందరే—? (హంగిసువను) ఏను మాడువే? నాళి బేళగాగోడరొళగంతే! నీను ఈగిందిగ నింతల్లియే జండికే

బిళిసలిస్తా అందరే సన్న పాలిగే నాకో బిళిగే ఆగోదిల్లు...
(ఒమ్మేలే) తేగే రుమాలు (ఎందు కసిదుకొళ్ళలు హోగువను. వేంకప్పను
గట్టియూగి ఓడిదుకొళ్ళువను. హిగే ఇబ్బర జగ్గాటి నడేదాగ—)

ముదుక:— (మాతనాడుత్తలే బండు) సెమ్మగే ఒద్దేయదు నడే
యోదో ఎను బణిగిసబేకో? (ఎందు ఎమరు నోడి—గద్దరిసుత్త)
పుట్టో—ఎసో ఇదు?

[వేంకప్ప-పుట్టు జశితరాగి తడేయువరు]

వేంకప్ప:— (సుళ్ళు నగేయింద) హత! రుమాలిన అంజినోళగి
తుళసిదళ ఒందు నాల్కు కట్టిట్టిదే-హ్యాగే గంటు బద్దిదేయే
ఎసో!—అదన్న బిళ్ళలొక్కే పేళికోండే నిమ్మ చిరంజీవరిగే.

ముదుక:— నమ్మల్లెను—బేకాదప్ప తుళసి ఇదే...
ఒందు బదిరి బేగ. (హోగువను)

[వేంకప్ప-పుట్టు కాదాడువ టిగరుగళంతే ఒబ్బరన్నొబ్బరు నోడువరు]

పుట్టు:— తుళసి ఇదేయో, బరియ వృందావన ఇదేయో—
నోడినోడి. తేగేయో! (ఎందు కసిదుకొళ్ళలు హోగువను. మత్త
వేదలిసంతే జగ్గాటి నడేదాగ—)

ముదుక:— (మత్త మాతనాడుత్తలే బండు) మరేతే బిట్టి...
బణిగిసబేకో ఒద్దే నడేయోదో అంత కేళిలొక్కే— (ఒమ్మేలే
ముందే నోడి) ఎల!— (కొడలే వేంకప్పను మూర్ఖ్ హోదవరంతే
పుట్టున కృగళి బిద్దుకొళ్ళలు గాబరియింద ముందే బండు) ఎను?—
అయితేను? (మగనన్న నోడి) గాళియాదరూ హాకో! (ఎందు
గద్దరిసువను. పుట్టు తన్న శర్మిన కిసేయిల్లి, అమేలే వేంకప్పన కోటిన
కిసేయిల్లి కరవస్తనన్న దుడుకువ లుద్దేశదింద కృదాకువను. ఎల్లియూ
దోరకదంతాగలు దుడ్డనంతే అత్తిత్త నోడువను. అదకాగి కరళి—) ఎను
నోడిదతి? దుడుకతి ఎను? అవర రుమాలు తక్కిండు—

వేంకప్ప:— (తట్టే లుద్దవాగి లుసిరళిదు, కణ్ణిరేదు, దూర సిదిదు
నింతు, కనసిన్లయంతే) ఎను? ఎల్లిద్దిని నాను?

ಪುಟ್ಟು:— ಇಷ್ಟರೊಳಗೆಯೇ—ಇದೇ ಈಗ ನನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿದ್ದಿರಿ—

ಮುದುಕ:— (ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ) ಮೈಯಲ್ಲಿ ಗುಣ ಇಲ್ಲೇನು ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡು) ಎನ್ನಿಲ್ಲ.. ಸರಿಯಾಗಿದೆ.. ಎನೋ—
ನಿನ್ನಿನಿಂದ ಯಾಕೋ ಪಿತ್ತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ—ಬಹಳೊತ್ತು ಕೂತು ಬಿಮ್ಮಲೆ
ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಆಯಿತೇನೋ ? ಇಷ್ಟಾದೀತೋ
ಅಂತ—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೇ) ಇಷ್ಟು ಅಂದರೇನು ? ನಿಮ್ಮ ಮುಖ ಎಲ್ಲ
ಬಿಮರೊಡೆದು ಕಾಲು ಗವಗದ ನಡಗತ್ತಿವೆ. ನಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಿಲ್ಲ
ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಅಶ್ಚರ್ಯ ತೋರಿಸಿ) ಅಹುದಲ್ಲ ? ಇನ್ನೂ ತಲೆಗೆ
ರುಮಾಲು ಇದ್ದಿತೋ, ಅದೊಂದು ಸುದೈವ ಎನಬೇಕು.

ಮುದುಕ:— (ಉಸುರ್ಗವೆದು) ಹುಂ.. ಪಾಪ !.. ನಿನಗಿಗೆ ಯಾಕ
ತ್ಯಾಸ ಕೊಡಬೇಕು ಹಾಗಾದರೆ ? ನಾನೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡತೀನಿ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಛೇ-ಛೇ-ಛೇ ! ಇದೇನು, ರಾಯರೆ ? ಎನೋ ಬಂದಿಷ್ಟು
ಪಿತ್ತವಿಕಾರ ಆಯಿತು ಅನ್ನುವ ನೆಪವಿಂದ ಪೂಜೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದೆ ?
ಅದೂ ತನ್ಮುಂಥವರಲ್ಲಿ ! ತಾನೇನೂ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ.. ತಲೆ
ತುಂಬಿ ಬಂದು ಎದ್ದೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳತೀನಿ—ಪೂಜೆಯ ಮಾಡತೀನಿ.
(ಪುಟ್ಟುವಿಗೆ) ಯಾಕೆ ? ಎನಂತೀರಿ ?

ಮುದುಕ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಅವನಿಗೇನು ಕೇಳತೀರಿ ? ಬಂದು
ಪೂಜೆಯ, ಪುರಸ್ಕಾರವೆ ? ದೇವರೆಂದರೇನೋ ? ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೇನೋ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಗುತ್ತ) ಛೇ !—ಹಾಗೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ? ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ
ಈ ಮನೆಯ ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ..

ಮುದುಕ:— ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆವರೆ ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಅವನೇ ಈ ಮನೆ
ಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದು. ! ಅದಿರಲಿ, ಆಚಾರ್ರೆ.. ನಿನಗಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅನುಕೂಲ
ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ.. (ಮಗನಿಗೆ ದರ್ಪದಿಂದ) ಎ, ಪುಟ್ಟೂ, ಈಗಾದರೂ
ಎನಾದರೂ ಅನಿಸುವುದೋ ಇಲ್ಲೋ ನಿನಗೆ ?.. ಅವರು ಮೊದಲು
ಬಂದಿಷ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ.. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರ ಅಂಗ-ರುಮಾಲು

ತೆಗೆದಿಡು...ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ ಆಕೆಗೆ ಹೇಳು—‘ಅವರಿಗೆ ಮಡಿಯೊಳಗೆ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬದ್ಡೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಇಡು’ ಅಂತ... (‘ಅವಿವೇಕಿ- ಏನು ಹೇಳಿದೊ ಏನು ಬಿಡ್ತದೊ’ ಎಂದು ಗುಣಗುಟ್ಟುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು. ಪುಟ್ಟವು ತಂದೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲಿನ ವರೆಗೆ ನಡೆದು, ತಿರುಗಿ ನಿಂತು, ವೆಂಕಪ್ಪನ ಕಡೆ ಸಾಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಬರುವಾಗ—)

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಸೋಗು ತಾಳಿ) ರಾಯರೆ, ಬಟ್ಟೆ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದೀತು ಅಷ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಅಂತ ಹೇಳಿರಿ—ಅಂದರೆ ಬಹಳೊತ್ತು ನಿೀರು ಹಿಡಿಯುವುದು ಅಂತ... (ನಕ್ಕು) ಯಾಕೆ ಏನಂತೀರಿ?

ಪುಟ್ಟು:— (ಹಲ್ಲು ಕಟಿಯುತ್ತ) ಚಂಡಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಲೆ ಇದೆ ನಿನಗೆ.

[ವೆಂಕಪ್ಪನು ಆಭಾರ ಮುನ್ನ ಸುವವನಂತೆ ರುಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಟ್ಟು ಸೋಗಿನ ನವ್ರತೆಯಿಂದ ತಲೆ ಬಾಗಿರುವನು.]

(ತೆರೆ)

‘ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ’ ಎಂಬ ಎರಡನೆಯ ಅಂಕ

[ನೋದಲನೆಯ ಅಂಕದ ತರುವಾಯ ಅರ್ಧಗಂಟಿಯ ಸಮಯ. ತೆರೆಯು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದಾಗ ಕಾಣುವದು ಪುಟ್ಟಿನ ಕೋಣೆ. ಎದುರು ನಡುವನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಬಾಗಿಲು; (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಎಡಕ್ಕೆ ಬದಿಯ ಬೀದಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಾಗಿಲು. ಎದುರಿನ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಬಲಬದಿಗೆ ಒಂದು ಮೇಜು ಇದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಗದಗಳೂ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಮೇಜಿನ ಎರಡೂ ದಂಡೆಗೆ (ಅಂದರೆ ಎದುರಿನ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆ ಒಂದು, ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆ ಒಂದು ಹೀಗೆ) ಎರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳಿವೆ. ಎಡಬದಿಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಮೂಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಶೆಲ್ಫ (shelf) ಮತ್ತು (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಬಲಬದಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ಇಟ್ಟ ಒಂದು ಮಲಗುವ ಮಂಚ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಗ್ರಾಮೋಫೋನು ಹಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟು ಮತ್ತು ವೆಂಕಪ್ಪ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬರುವರು. ಇಬ್ಬರ ಬಾಯಲ್ಲೂ ಸಿಗರೇಟು. ಒಳಗೆ ಬಂದಾಕ್ಷಣ ಇಬ್ಬರೂ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಪುಟ್ಟು ಎದುರಿನ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈಗಿದ್ದ ರೆಕಾರ್ಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಮತ್ತೊಂದು ರೆಕಾರ್ಡನ್ನು ಹಚ್ಚುವನು. ವೆಂಕಪ್ಪನ ತಲೆಯಮೇಲಿನ ರುಮಾಲು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ; ಕೊಟು ಮಾತ್ರ ಎಡಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರದ ಕುರ್ಚಿಗೆ ತೂಗಬಿದ್ದಿದೆ. ಪುಟ್ಟುನು ಎರಡನೆಯ ರೆಕಾರ್ಡನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಎಡಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವರು. ಈ ಎರಡನೆಯ ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವು ದೊಂದೆತಡ ಪುಟ್ಟುನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬುಸುಗುಡುವ ನಾಗರದ ಹೆಡೆಯಂತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊಯ್ದಾಡಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ಮುದುಕನು ಬರುವನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಪುಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಜಾರುವನು... ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಣದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿ—]

ಮುದುಕ:— (ಒದರುತ್ತ) ಏ, ಪುಟ್ಟು, ಪುಟ್ಟು, ಏ— ಎಲ್ಲಿ ದ್ದೀಯೋ ?

ಪುಟ್ಟು:— (ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ಬಂದು) ಬಂದೆ - ಬಂದೆ, ಅಪ್ಪಾ; ಯಾಕೆ ? ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಏನು ?

ಮುದುಕ.—(ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯುತ್ತ) ಬೇಕಾಗಿದೆ? ಹೂಂ—ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ? ನನಗಲ್ಲ—ನಿನಗೆ, **ನಿನಗೇ** ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯೋಹಾಗೆ! (ಗ್ರಾಮೋಪದೇಶಕನ ಹೆಜ್ಜೆಯಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತ, ಅಧಿಕಾರ ಯುಕ್ತವಾಣಿಯಿಂದ) ತೆಗೆ ಅದನ್ನು . . . ನೋಡತೀ ಏನು? ಆ ಸುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮೋಪದೇಶ **ತೆ-ಗೀ** ಅಂದೆ! (ಪುಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚುವನು). ಬರಿಯ ಮುಚ್ಚಬೇಡ ಅದನ್ನು . . . ತೆಗೀ-ಎತ್ತು—(ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ) ಎತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಗಟಾರದೊಳಗೆ ಬಿಸಾಡು ನೋಡೋಣ! . . ಎತ್ತುವೆಯೋ—ಏನು ನಾನೇ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಲು ಬಯಸಿದೆ?

ವೆಂಕಪ್ಪ.—(ಸಪ್ತಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದುಬರುತ್ತ) ಏನು—ರಾಯರೆ—ಏನಾಯಿತು?

ಮುದುಕ.—(ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿಯುತ್ತ) ಆಗೋದೇನು? ಈ ಕುಲವಿನಾಶಕ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರೋತನಕ ಪುಣ್ಯ ಗಣಿಸೋಹಾಗಿಲ್ಲ, ಸಾಪ ಅಳಿಸೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ತಾನು ಹಾಳಾಗಲಿ-ಮಂಜುಸೂಯ ಯಾಕೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಎಳೆಯ ಬೇಕು ಅಂತೀನಿ. . . ಯಾವಾಗಲಿಗೂ ನಾನು ಆಹ್ನಿಕ ಮಾಡಬೇಕು, ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸೀನಿ, ಇದರ ಕಿರಾಕಿರಾಟ ನಡೆದೇ ಇದೆ! ಏನು ಭಗವಂತನ ಭಜನೆ ಇದೆ ಅಂತ ನನ್ನ ಆಹ್ನಿಕ ಬಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಕೇಳತಾ ಕೂಡಲಿಯಾ? ಯಾವ ಹೊಲೆಯ-ಹೊಲತಿಯರು ಹಾಡಿದ್ದೋ! ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಮೈಲಿಗೆ ಆಗಬೇಕು! (ಮಗನಿಗೆ) ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಆಹ್ನಿಕಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿತೂ ಅಂದರೆ—ಮೈಲಿಗೆ ಆದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ—ಅದನ್ನು ತುಳಿದು-ತುಳಿದು ಬಿಡತೀನಿ. (ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ) ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಂದು—ಬಂದೂವರೆ ತಾನು ಬೇಕು ಆಹ್ನಿಕ ಮುಗಿಯಲು ಕೈ; ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀವು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ನನ್ನದು ಮುಗಿಯೋದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅರ್ಧ ತಾನು ಮುಂಚೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಈಗ ಹೇಗಿದೆ?

ವೆಂಕಪ್ಪ.—(ತನ್ನ ಕೋಟು ತೊಗಟೆ ಕುಚಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ತಲೆನೇ ಬಂದಿಷ್ಟು ದಿವಸ್ ಅಂತಿದೆ ಇನ್ನೂ . . (ನಗೆಯಿಂದ) ಇಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಸಿಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರು ಹಾಡು ಹಚ್ಚಿದ್ದರು, ಅವರ ಮನರಂಜನೆಗೆ ಯಾಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ, ನಾನೇ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ, ಬಂದಿಷ್ಟು ತಲೆ ಶಾಂತ ಆಗಲಿ ಅಂತ.

ముదుక:— (పుట్టుగి, కివి హిండి జేళువంతే) నోడిదియా?
ఎల్లరిగొ త్రాస!.. అవలక్ష్మణన్న తందు!.. (పుట్టు సుమ్మనిద్దుడు
ఈగ లక్ష్మకే బండు ఒమ్మలీ కేరళి) బోగళో! తుటి ముచ్చి దరూ యం
అన్నలిక్కి ఒరువుర, — 'యం' అంతాదరూ బోగళు!

(ఎదురిన బాగిలిసింద బండు)

అవ్వ:— ఐనాయతు? (ఒట్టిబ్బరన్న నోడువళు).

ముదుక:— (అళికిసి) ఐనాయతు! ఒందళు D. S. P. ఒంద
హాగి! తన్న కేలస బిడబారసు, మందియ కేలసదోళగి క్కేహాక
బారదు అన్నోదు ఒబ్బరిగొ గోత్తే ఇల్ల ఈ మనయోళగి!

అవ్వ:— (ఇన్నా బాకళిచ్చాళి) అల్ల-పుట్టగ సిట్టు మాడ
తిద్దిరి— మత్తేనాయతు అందే.

ముదుక:— (కాలు కేపరి జగళ హుడువ దనియల్లి) యాకే?
నినగి తిళిదయే పుట్టున మోలే సిట్టు మాడోహాగియే ఇల్లెను?

అవ్వ:— (ఒకగణ్ణిసింద వేకప్తనన్న నోడుత్త) మంది ఒంద
నిమిత్తదిందాదరూ మనయోళగి ఒంను దివస ఒదరాట బ్యాడ
అంత జేళిదే.

ముదుక:— (ఆర్జయ తోరిసి) ఒదరాట బేడ! అందరేను
మనయోళగి ఒదరాడోదర సలువాగియే నాను వేనశనాతక్కోండే
అంత తిళిదయే ఎను? (మగనన్న నోడుత్త) నోడిదియా, ఈగ
హేగి కల్లుదేవరు నింతహాగి నింతానే! ఇవస వయస్సనోళగి
నాను ఇష్కోత్తిగి కేలస హిడిదు హాదిగి కత్తిదే.

అవ్వ:— (అభిమానదింద) అవనిగొ ఒందు కేలస హచ్చి
కోడిరి, అవనూ హాదిగి కత్తానే!

ముదుక:— నాను హోరగి కేలస హచ్చికోట్టరే అవ ఒళగి
ఒందు మత్తి గ్రామోఫోనే హచ్చువవ! తాయీయ హాగి
మగి!.. హం.. తన్న కేలస తాను మాడో హాగిల్ల.. ఆహాయర
సలువాగి ఒందు ఒద్దేయ ఒట్టి హాకిదయే ఇల్లొ?

ಅವ್ವ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದ ನಗೆಯಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ! ಆಚಾರ್ಯ ಬರೋದಿಲ್ಲ
ಅಂತ ಹೇಳಿಕಳಿಸ್ತಾರ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಸಲ—

ಮುದುಕ:— (ನಡುವೆಯೇ) ಒಲೀವಳಗಿನ ಒಂದಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ
ತಲೆಯೊಳಗೇ ತುಂಬಿದೆಯೋ ಏನೂ ಅಂತೀನಿ! (ಮನನನ್ನು ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ)
ಪುಟ್ಟು—ಹೇಳಲಿಲ್ಲೇನೋ ನೀನು?

ಪುಟ್ಟು:— (ತಕರಾರಿನ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಹೊರಟಿದ್ದೆ—
ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ' ಬೇಡ ' ಅಂತ ಹೇಳಿದರು—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೇ) ಛೇ-ಛೇ-ಛೇ-ನಾನು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ—

ಪುಟ್ಟು:— (ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ ಹಟದಿಂದ) ನೀವೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ? ' ಬಟ್ಟಿ
ಏನೂ ಬ್ಯಾಡ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ಹೊತ್ತು ಕೊಳ್ಳೋ ಧೋತರಾನೆ
ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡತೀನಿ, ಬಿಚ್ಚುಗಿರೋದು... ಆದರೆ ನನಗೊಂದು
ಜನಿವಾರ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು—' ಅಂತ—

ಮುದುಕ:— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಜನಿವಾರ ಬೇಕು! ಏ, ಹುಚ್ಚು
ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೋ ನಿನಗೆ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ನಗೆ
ತಡೆದು) ' ಜನಿವಾರ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು! ' ಹಹ! ರಾಯರೆ, ಮೋಸ
ಬಿದ್ದಿರಲ್ಲ ನೀವು! ಜನಿವಾರ ಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.. ನೊನ್ನೆ ನಮ್ಮೂ
ರೊಳಗೆ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ ಘಟಿಸಿತಂತೆ.. ಕಾತಿಯೋ, ರಾಮೋ
ಶ್ವರೋ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಒಂದಿದ್ದನಂತೆ.. ಬಹಳ ಮಡಿ
ವಂತನಂತೆ! ' ಮಡಿ ದೋತರ ಒಣಪಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ—ಕೋಲು ನಡೆಯೋ
ದಿಲ್ಲ, ನನಗೊಂದು ಜನಿವಾರನೆ ಬೇಕು ' ಅಂತ ಅಂತಿದ್ದನಂತೆ! (ನಗುತ್ತ)
ಹಹ! ಆ ಕತೆ ಹೇಳತಿದ್ದೆ.. ಕತೆ ಯಾಕೆ? ಸ್ವತ್ಯಕ್ಷ ಘಟಿಸಿದ ಸಂಗತಿ
ಅಂತ ನನಗೆ ಪತ್ರವೆ ಬಂದಿದೆ—ತೋರಿಸುವೆ ಅದನ್ನು. (ಎಂದು ಕಿಸೆಯೊಳ
ಗಿಂದ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ತೋರಿಸಿದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವನು.)

ಪುಟ್ಟು:— (ಲಗಬಗೆಯಿಂದ) ಆ ಪತ್ರದೊಳಗಿನ ಸಂಗತಿಯೇ ಅದು!
ಹಾಗಾದರೆ, ನನ್ನದೆ ಗ್ರಹಿಕೆ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಇರಲಿ ಬಿಡಿರಿ, ಆಚಾರ್ಯರೆ,
ಮೊದಲೇ ತಲೆ ದಿಮಾ ಅನ್ನುವಾಗ ಆ ಪತ್ರ ಯಾಕೆ ಮತ್ತೆ ಓದುವುದು?

ನನ್ನ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ ನಾ. (ತಾಯಿಗೆ) ಅವ್ವಾ, ಇವರೆ ಈ ಹೊತ್ತು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಹ ಹ ! ನನ್ನದೆ ತಪ್ಪು !

ಮುದುಕ:— (ನಿರಾಶಿತಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಉಸಿರಳಿದು) ಹಂ . . ಏನಾಶ ಕಾಲ ! ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶ ಆಗತಾ ಇದೆ— (ಎಂದು ತಲೆಜಾಡಿಸುತ್ತ ಎದುರಿಸ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೋಗುವನು).

ಅವ್ವ:— (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಏನೊ—ಪುಟ್ಟು, ಅದದ್ದಾದರೂ ಏನು ?

ಮುದುಕ:— (ಕೂಡಲೆ ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಬಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಏ — ನೀನು ಯಾಕೆ ಬರತೀ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ? ಒಳಗೆ ಯಾರೂ ನೋಡುವವ ರಿಲ್ಲ, ಆ ಹಾಳು ಬೆಕ್ಕು ಒಂದು ನನ್ನ ಮಡಿಸೀರಿಸ ತಂಬಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಉರು ಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು ! ಮುದ್ರೆ ಒಡೆದುಕೊಳ್ಳೋದಷ್ಟೆ ಬರೆದಿದೆ ನನ್ನ ಹಣೆಯೊಳಗೆ (ಹಣೆ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಮುಂದೆ ಪೂಜಾ ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಗಳಿಸೋದೇನು ಬರೆದಿಲ್ಲ . . (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬರಲಿ—ಕೊಂದುಕೊಂದು ಬಿಡತೀನಿ ಆ ಹಾಳು ಬೆಕ್ಕನ್ನು — (ಎಂದು ಆವೇಶದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು).

ಅವ್ವ:— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಮನೆಯವರದು ಮುಗೀತು— ಇನ್ನು, ವಾಪ !— ಆ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪಾಳೆ ಒಂದಿತೊ ಏನೊ ! (ಒಳಗೆ ಹೊರಡು ವಾಗ ಪುಟ್ಟಿಗೆ) ಆಚಾರ್ಯ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆದ್ದರು ಅಂದ್ರ ಹೇಳು ನನಗೆ. (ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು).

[ಪುಟ್ಟು ಉಸುರ್ಗರೆದು ಇನ್ನೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವನು. ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವನಂತೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕೂಡುವನು. ವೆಂಕಪ್ಪನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು).

ಪುಟ್ಟು:— (ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಾಕೆ, ಆಚಾರ್ಯರೆ, ಇನ್ನೂ ತಲೆ ದಿಮ್ ಅಂತಿದೆಯೇನು ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಸಿಡುಕಿನಿಂದ) ಇಲ್ಲ—ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದೀತು ಅಂತ ಗಟ್ಟಿ ಯಾಗಿ ಹಿಡಿದೀನಿ.

ಪುಟ್ಟು:— ಸಿಡಿದು ಬೀಳೋ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಬಿಡಿರಿ, ನನ್ನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕೆಸರು ಬೀಡ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಕೆಸರು ! ಕೆಸರು ಬೇಕು, ಮನೆ ಆದರೂ

ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಬರಿಯ ಕಸರು ತುಂಬಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದು.

ಪುಟ್ಟು:— (ಅಭಿಮಾನದಿಂದ) ಕಸರು ಅಂದರೆ ಗೊಬ್ಬರ. .

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಗೊಬ್ಬರ ಅಲ್ಲ—ಬರಿಯ ಅಬ್ಬರ ಅದು ! ಅಲ್ಲೋ, ಹೊರಗೆ ಮಾಮನುಸ್ತರ ಯುಧ್ಯ ಚ ಅನ್ನುವ ಕೃಷ್ಣನ ಹಾಗೆ ಬಡಾಯ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆ—ಮನೆಯೊಳಗೆ ಅಂದರೆ ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ ಆಗಿರುವೆ— (ಪುಟ್ಟು ನಗಲು) ನಗುವೆ ಏನು ? ನನ್ನ ತಂದೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೆ) ಏನು ಮಾಡತಿದ್ದೆ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನನ್ನ ತಂದೆನೇ ಜೀವದಿಂದ ಇಲ್ಲ, ಈಗ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ಏನು ಉಪಯೋಗ ?

ಪುಟ್ಟು:— ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಇದ್ದವ ನೀನು—ಆದರೂ ಜನಿವಾರ ಬೇಡುವೆಯಲ್ಲ ? ಕೂತುಕೊ ಜನಿವಾರ ಇಲ್ಲದೆಯೆ ಊಟಕ್ಕೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ದರ್ಪದಿಂದ) ನನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಾನು ಕೂತುಕೊಂಡಿರಲ್ಲ ? ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಆಗದ ತತ್ವ ಮಂದಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರುವ ವಂಚಕ ನಾನಲ್ಲ. ವಿಧವಾವುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಹಟ ತೊಟ್ಟು ಬಂದು ಹುಡುಗೆಯ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಆಶಾ ಹುಟ್ಟಿಸಿದಿ—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೆ) ವಿಧವಾವುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಹಟ ಏನು ? (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಏನು ನಿನ್ನ ತರ್ಕ ! ನಿನ್ನ ತರ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜಸುಧಾರಕ ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಜಾತಿಗಳೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯ ಒಂದೊಂದು ಹುಡುಗೇನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದೀತು !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಹಟದಿಂದ) ಆದೀತು ! ಆಡಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವವರು ಯಾರು ?

ಪುಟ್ಟು:— (ಎದ್ದು ನಿಂತು) ಸರಿ. 'ಬಾಂಧವರೆ, ಪ್ರೇಮವಿವಾಹ ವನ್ನೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇವಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವೆ.' ಒಂದು. 'ಬಾಂಧವರೆ, ಅಸ್ತತ್ವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇವಳು ಅಸ್ತತ್ವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮದುವೆಯಾಗುವೆ', ಎರಡು. 'ಬಾಂಧವರೇ, ವಿಧವಾವುನರ್ವಿ ವಾಹವು ಅಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇವಳು ವಿಧವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾಗಿ ತೋರಿಸುವೆ', ಮೂರು. 'ಬಾಂಧವರೆ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗೆಯರಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಾರದು—ಎಂಬ ಮೂತನ್ನು— ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನನಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ. ಅವಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷದ ವರೆಗೆ ಜೀವದಿಂದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆ,' ನಾಲ್ಕು. 'ಬಾಂಧವರೆ—'

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಿದ್ದು ನಡುವೆಯೆ) ಸಾಕು ನಿನ್ನ 'ಬಾಂಧವರೆ!' ನನಗೀಗ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದೆ. 'ಪಿಟ್' ಅನ್ನದೆ ಒಂದು ಜನಿವಾರ ಕೊಡು, ಊಟಮಾಡತೀನಿ. ಇಲ್ಲಾ—ತಂದ ಪತ್ರ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ತೋರಿಸಿ ಬಂದ ಹಾದಿಯಿಂದ ಹೋಗತೀನಿ.

ಪುಟ್ಟು:— (ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ನಾನು ಜನಿವಾರ ಹಾಕುವದಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನೊ ನಿನಗೆ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಹಾಕೋದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ? ದಿನಾಲು ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕೊಡುವೆ?

ಪುಟ್ಟು:— ಊಟದ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು special (ಸ್ಪೆಶಲ್) ಇದೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಹಟದಿಂದ) ಅದನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು.

ಪುಟ್ಟು:— (ನಕ್ಕು) ಅಲ್ಲೋ—ಹುಚ್ಚಾ—ನಾನು ಹಾಕುವೆನೊ ಇಲ್ಲೋ ಅಂತ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಾಗೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಅದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡತೀರತಾರೆ, ಅದರ ಒಂದೊಂದು ಎಳೆಯೊಳ ಗಿನ ಒಂದೊಂದು ನೂಲಿನ ಗುರುತು ಆಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಅವರಿಗೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆ ಎಂದರೆ ಒಂದೆಲಿನೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಕಳ್ಳತನ ಹೊರ ಬೀಳುವುದು.

ವೆಂಕಪ್ಪ:- ಅಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ— (ಎಂದು ಕೋಟನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುವನು).

ಪುಟ್ಟು:- (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆಯೋ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:- ಊರ ಹೊರಗಿನ ಹನುಮಾನ್ ದೇವರ ಗುಡಿಗೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಕೊರಳೊಳಗೆ ಒಂದು ಜನಿವಾರ ಇರಬೇಕಲ್ಲ ? ನೀನು 'ಕಳ್ಳತನ' ಅಂದ ಮಾತಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು.

ಪುಟ್ಟು:- (ಗ್ರಾಮೋಪೇನ ತೆರೆಯುತ್ತ) ಹೋಗು ನೀನು— ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಡು ಹಚ್ಚುವೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ಕೋಟು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದು ಬಲವಾಗಿ ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ತಡೆದು) ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗೀತಪ್ರೇಮ— ತಡೆಯೋ! ನೀನು ಹಾಡು ಹಚ್ಚಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನ ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಬರಬೇಕು, ನಾನು ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆ ಅಂತ ಕೇಳಬೇಕು, ಆಗ ನೀನು ಅವರನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗುಡಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಶ್ರಾವಣೀ-ಶ್ರಾವಣೀ ಎನು ಸುಟ್ಟಿತು!— ನನ್ನ 'ಫಾಲ್ಗುನೀ' ತೋರಿಸಬೇಕು!

ಪುಟ್ಟು:- (ನಿಶ್ಚಿಂತನಂತೆ) ನಾನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಉತ್ತರಕುಮಾರ-ಆದರೂ ಮನೆಯೊಳಗೆಯೆ ? ಮಂದಿಯ ಮನೆಯೊಳಗೂ ಉತ್ತರಕುಮಾರ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತಾ ನನಗೆಲ್ಲೆಂದ ಬರಬೇಕು ? (ಉಸುರ್ಗೊಡು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:- ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ನಿನ್ನ ಉತ್ತರ-ದಕ್ಷಿಣ! ಜನಿವಾರ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ನಾನು ಹೆದರೋದಿಲ್ಲ—

ಪುಟ್ಟು:- ಅಂದರೆ ಏನಂತ ಹೆದರುವೆ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ಪಟದಿಂದ) ಹೆದರೋದೆ ಇಲ್ಲ ನಾನು. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತೀನಿ—ಹೊರಗ ಯಾರ್ಯಾರೂ ಹೋಗತಾರ ನೋಡತೀನಿ-ಗುರುತಿನವರು ಸಿಕ್ಕರು ಅಂದರೆ ಜನಿವಾರ ಬೇಡತೀನಿ. (ಎಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಹೊರಗೆ ನೋಡುವನು).

ಪುಟ್ಟು:- (ತಾನೂ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅದೇ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಆಗತಾ ಬಂದಿತು! ಈಗ ಯಾರು ತಿರುಗಾಡತೀ

ಬೇಕು ಬೀದಿಯೋಳಿಗೆ? (ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವನಂತೆ) ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳೋದಾದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತಿರುಗಾಡತಿರಬೇಕು; ತಿರುಗಾಡುವವರಲ್ಲಿ ' ಇವರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ' ಅಂತ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯೋದು ಹೇಗೆ? ಹಂ— ಅವರು ಬರಿಮೈಲೆ ತಿರುಗಾಡಬೇಕು. (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಂಶಯದಿಂದ) ಬರಿಮೈಲೆ ತಿರುಗಾಡೋದು ಹೇಗೆ? ಯಾಕೆಂದರೆ, ಮುಢ್ಯಾತ್ಮದ ಹೊತ್ತು ಆಗತಾ ಬಂದಿತು! ಛೇ-ಸುತ್ತಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆಯೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವದು ನನ್ನ ತರ್ಕ. (ವೆಂಕಪ್ಪನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಚಡಪಡಿಸಿ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು) ಹಂ—ಯಾರೊ ಬಂದರು ಅಂತ— (ತಡೆದು ದಿಟ್ಟಿ ಸುವವನಂತೆ) ಅಹುದೋ? ಅಲ್ಲೋ— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಂತಸದಿಂದ) ಅಹುದೋ ಅಹುದು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಹುದು! (ವೆಂಕಪ್ಪನು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು) ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡುವೆ? ನೋಡು ಅಲ್ಲಿ. ಯಾರೊ ದೋತರ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೋತರಾ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ-ಅಲ್ಲವೆ? ಯಾರೊ ನೀರು ತುಂಬುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಾಣಿಸ ತಾನೆ. ಇರವಲ್ಲನ್ಯಾಕೆ! ಜನಿವಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡ ಕಟ್ಟಿ ನೀರನೇನು ಜಗ್ಗುವು ದಿಲ್ಲವಲ್ಲ? (ವೆಂಕಪ್ಪನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಲು) ಅಂದರೆ— ಅವನಿಗೆ ಜನಿವಾರ ಇರುವುದು ಗಟ್ಟಿ ಅಂತ— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಏ, ಸವಿವಾಪ ಬಂದ; ಕೇಳೋ-ಕೇಳು—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ತರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಸಾಕ್ಷಾಡೊ ನಿನ್ನ ಅಸಹ್ಯ ಹರಟೇನ್ನ!

ಪುಟ್ಟು:— (ಅಸಮಾಧಾನದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಎಲೆ—! ನಿನಗೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರೆ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಮೇಲಿನಂತೆ) ಸುಟ್ಟಿತು ನಿನ್ನ ಸಹಾಯ! ಕಣ್ಣು ಆದರೂ ಇವೆಯೊ ಇಲ್ಲವೊ? ನೋಡು. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ? ನಾಚಿಕೆ ಬರಬೇಕು ನಿನಗೆ! ವಾಪ! ದೋತರ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೀದಿ ಯೋಳಿಗೆ ನೀರು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಯಾವುದೊ ಅನಾಥ ಬಡ ವಿಧವಾ ಕಾಣಿಸ್ತಾಳೆ—

ಪುಟ್ಟು:— (ಅಸಮಾನಿತನಾದವನಂತೆ) ವಿಧವಾ ಆದರೇನಾಯಿತು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಲ್ಲೇನು ಆಕೆ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:- ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಗೆ ತಾಳ-ಮೇಳ ಇಲ್ಲ; ಮನೆಯೊಳಗೇ ಕೂತುಕೊಂಡು ಮಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವೆ! ಜನಿವಾರ ಹುಡುಕುವಾಗ ಯಾವುದೂ ಬಡವಿಧವಾನ ಚೇಷ್ಟಾ ಮಾಡುವೆಯಲ್ಲ?

ಪುಟ್ಟು:- ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕಾರಿಸಿಗೆ ಜನಿವಾರ ಇರುವದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಧೂ! ಹೇಸಿ! (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆದು) ಓಹೊ! ತಿಳಿಯಿತು ನನಗೆ! ನೀನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೇಡಿ ಹೆಂಗಸಿನಹಾಗೆ ಹೆದರಿ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವೆ ಅಂತ ಹೆಂಗಸರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಿರಬಹುದು ಅನ್ನುವ ಕಲ್ಪನಾ ಬಂದಿತೇನು ನಿನಗೆ?

ಪುಟ್ಟು:- (ಹಂಗಿಸುತ್ತ) ಇಲ್ಲ, ಗಟ್ಟಿಗರೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಜನಿವಾರ, ನಿನ್ನಂಥಾ ಗಟ್ಟಿಗರು! (ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಅದು ನೋಡು- ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಧವ್ಯಪುಷ್ಪ ಎಮ್ಮೆಯೊ ಕೋಣವೊ ಹೊರ ಟಿದೆ- ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಳು 'ಜನಿವಾರ ಇದೆ ಏನು?' ಅಂತ!

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ಹೊರಗೆ ನೋಡುವಾಗ ಏನನ್ನೂ ಕಂಡು ಮುಖವು ಕ್ರಮೇಣ ಅರಳುವುದು. ಪುಟ್ಟುನ ಮಾತಿನ ಕಡೆ ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯವೆ ಇಲ್ಲ. ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ಅನಂದದಿಂದ ಉಸುರ್ಗರೆದು) ಹಂ! ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಸಿಗುವ ಸಂಭವ ವಿದೆ.

ಪುಟ್ಟು:- (ತನಗೆ ಕಾಣದ್ದರಿಂದ ತುಸು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಎಲ್ಲಿ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ತೋರಿಸುತ್ತ) ಅದು ನೋಡು. ಅಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟಮನ್ ಹೊರಟಾನೆ. ಈ ಕಡೆಗೇ ಬರತಾ ಇದ್ದಾನೆ.. ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರ ಇಲ್ಲದಿ ದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಮೇಲಿನಿಂದಂತೂ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವನಲ್ಲ?

ಪುಟ್ಟು:- (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಪೋಸ್ಟಮನ್! ಬಂದರೂ ಮುಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗುವವ ಅವ, ಈ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ಪುಟ್ಟುನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಹಿರಿತನದಿಂದ) ಬರದಿದ್ದರ ಕೈಮಾಡಿ ಕರೀತೀಸಿ. ಇಷ್ಟು ಕೂಡಾ ತಿಳಿಯಬಾರದೆ ನಿನಗೆ?

ಪುಟ್ಟು:- (ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯನೆಂಬಂತೆ) ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕರೆದು

ಜನಿವಾರ ಬೇಡುವವನೆ ನೀನು ! ಸರಕಾರೀ ಸೇವಕನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಬರೋದು ಅಪರಾಧ ಇದೆ, ಅಪರಾಧ. ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಹರಿಹಾಯುವವನಂತೆ) ಅಡ್ಡ ಯಾರು ಬರತಾರೋ ? ಪೋಸ್ಟಮನ್ ಅಂದರೆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವ್ವಂಟ್, ಗೊತ್ತಿದೆಯೇನು ನಿನಗೆ ? ನಾನು ಅಂದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಕ್, ತಿಳಿಯಿತೆ ? ಅಂದಮೇಲೆ ಅವನು ನನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ : (ಪುಟ್ಟನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ 'ಹುಂ' ಎಂದು ಉಸಿರಳೆಯಲು) ನಿನಗೇನಾಯಿತು ತಿರುಗಿ ಊರಲಿಕ್ಕೆ ?

ಪುಟ್ಟನು:— ನಿನ್ನ ಹುಚ್ಚುತನಕ್ಕೆ ಸೇಮಾನೇ ಇಲ್ಲ ! ಅಲ್ಲೋ— ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿಯೂ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ಇದ್ದಾನೆ ಅನ್ನುವದು ಹೇಗೆ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನಿನ್ನ ದಡ್ಡತನಕ್ಕೆ ಸೇಮಾನೇ ಇಲ್ಲ ! ಬಾಹ್ಮಣ ಅಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ ಪೋಸ್ಟಮನ್ ಅಹುದೋ ಅಲ್ಲೋ ? ಕೊನೆಗೆ ಎನ್ನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಅವನ ಕಡೆ ಒಂದು book-post (ಬುಕ್-ಪೋಸ್ಟ), ಒಂದು V. P. (ವಿ. ಪಿ.), ಒಂದು parcel (ಪಾರ್ಸಲ್) ಏನಾದರೂ ಇರಬಹುದೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಅದರೊಳಗೆ ಯಾವುದು ಒಂದಕ್ಕಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಿಳಿಯ ದಾರ ಕಟ್ಟಿರಬಹುದೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಸಾಕು ಆ ದಾರ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು. (ನಗುತ್ತ) ನೆಗೆಡಿ ಆಗಿದೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ 'ಜಡಿದಾರ' ಇದೆ ಅಂದು ಬಿಟ್ಟು ರಾಯಿತು ! (ಮತ್ತೆ ನೋಡುತ್ತ ಮುಖವರಳಿ) ಹಂ—ಇದೇ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದ ! (ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಪುಟ್ಟನಿಗೆ) ನಾನು ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವಾಗ ನೀನು ಏನಾದರೂ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚು ಮಾತು ನಾಡಿದೀ ಅಂದರೆ ನೋಡು ! ನಾನೇ ಪೋಸ್ಟಮನ್ ಆಗತೀನಿ—ಈ ನನ್ನ ಕಿಸೆಯೊಳಗಿನ ಪತ್ರ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೈಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಬಿಡತೀನಿ.

[ಎಂದು ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಇಕ್ಕಿ, 'ಶಶ್, ಶಶ್' ಎಂದುಸುರಿ, ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಕರೆಯುವನು. ಪುಟ್ಟನು ಕೈಚಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಒಳಗೆ ಬಾ, ಒಳಗೆ ಬಾ' ಎನ್ನುತ್ತ ವೆಂಕಪ್ಪನು ನಡೆದು ಬಂದು ತನ್ನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಪೋಸ್ಟಮನ್—ಯೋಗ್ಯವಾದ ವೇಷದಲ್ಲಿ—ತುಸು ಸಂಶಯಿತ ಮುದ್ರೆಯಿಂದಲೆ ಒಳಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ—]

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ) ನಿಂ ಪತ್ರ ಏನಿಲ್ಲರಿ, ಸಾಹೇಬರ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ದೊಡ್ಡ ಮನಸಿನ ನಗೆಯೊಂದನ್ನು ನಕ್ಕು) ಪತ್ರ ! ಪತ್ರ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ? (ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಕನಿಕರದಿಂದ) ಪಾಪ ! ಇಂಥಾ ಬುಸಿಲಿನೊಳಗೆ ಏನು ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಅಂತೀನಿ ನಿನ್ನದು !

ಪುಟ್ಟು:— ಬುಕ್-ಪೋಸ್ಟ್, ವಿ. ಪಿ., ಪಾರ್ಸಲ್ ಏನಾದರೂ ಇದೆ ಏನು ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಪುಟ್ಟನಿಗೆ) ನನ್ನ ಕಿಸೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಇದೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರದು— (ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಲ್ಲು ಕಟಿಯುತ್ತ) ಕೊಡತೀನಿ ಅಂದೆ ಅದನ್ನು ! (ಪೋಸ್ಟಮನ್‌ನಿಗೆ) ಕೂತುಕೊ, ಅಣ್ಣಾ, ಕೂತುಕೊ; ಏನೂ ಹೆದರಬೇಡ. (ಕೋಟಿನ ಕಿಸೆಯೊಳಗಿಂದ ತೆಗೆದು) ತೆಗೆದುಕೊ ಇದನ್ನು— ಒಂದಾಣೆ. (ಪೋಸ್ಟಮನ್‌ನು ಅನುಮಾನಿಸುವಂತಿರಲು) ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬೀಳೋದೊಂದೇ ತಡ, ಈ ಆಣೆ ಕೊಟ್ಟು ನೀನು ಜಪ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತೇ ನಾದರೂ ಕುಡಿದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. (ಪಟದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಆಗೋ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ (ಎಂದು ಒಂದಾಣೆ ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು) ಹಂ—ನೀನು ಮೊದಲು ಆ ಹಸುಮಾನ್ ಬೀದಿಯೊಳಗೆ ಪತ್ರ ಹಂಚತಿದ್ದಿಲ್ಲ ?

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಛೇ-ಛೇ-ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ, ಸಾಹೇಬರ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ ? ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನೋಡಿದ ಹಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಅಲ್ಲ ?

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ಹೆಚ್ಚಾದ ಪಟದಿಂದ) ಆ ಬೀದಿಯೊಳಗೆ ನನ್ನ ವಾಳಿ ಬರೋದು ಶಕ್ಯನೆ ಇಲ್ಲರಿ. . ಅದೊಂದು ಕರಾರನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಾಂಗ ಆಗೇತಿ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟೇ ಜೋಡಿ. ‘ಅದೊಂದು ಬೀದೀನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ನನಗ, ಬೇಕಾದರ ನಡರಾತ್ರವಳಗೆ ಮಸಣಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಬರತೀನಿ ಏನಾದರೂ ಬರೋಡೆ ಹಂಚೋದಿದ್ದರೆ’ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಮಾಸ್ತರ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡೀನ್ರಿ. . . . ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೆ ಏತಿರಿ !

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೆ) ಮಸಣದೊಳಗೆಯೆ ?

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಮಸಣದೊಳಗಿದ್ದರೆ ನಾ ಎಲ್ಲಿ ತಕರಾರು ಮಾಡತಿದ್ದೆನರಿ ? ಹನುಮಾನಾ ಬೀದಿಯೊಳಗೈತಿರಿ ನಮ್ಮ ಮಾವ ಅನ್ನುವವನ ಮನೆ !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಮನಿಯಾರ್ಡರ ಮುಟ್ಟಿಸಬಾರದು ಅಂತ ಹುಟ ಏನು ?

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ಮೇಲಿನಂತೆ) ಹಾಂಗಲ್ಲರಿ. . ನಮ್ಮದೂ ಅಸರದೂ ಬೀಗತನದ ತಂಟೆ ಆಗೀತಿರಿ. . ಆ ಓಣಿಯೊಳಗ ಕಾಲಿಡಲಾಕಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹುಟ ತೊಟ್ಟೀನಿರಿ, ಸಾಹೇಬರ !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡೀನಿ ನಿನ್ನ !

ಪುಟ್ಟು:— To obstruct a public servant in the lawful pursuit of his—

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— ಒಂದು ಅಡಿಕೀ ಹೋಳು ಏತೇನಿರಿ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಲಕ್ಷ್ಮಿವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ನಟಿಸಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಏನೂ ಹೊಳೆದಂತೆ) ಹಂ—ಈಗ ನೆನಪಾಯಿತು, ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನಿನ್ನ ಕರೆಯಬೇಕು ಅಂತ ಯಾಕೆ ಅನಿಸಿತು ಅಂತ ! ಅದೇ ಅಂತೀನಿ ! ಎಷ್ಟೋಸಲ ನೋಡತಾ ಇದ್ದೆ ನಿನ್ನ ; ನೋಡಿದಾಗೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ' ಅಲ್ಲ—ಈ ಪೋಸ್ಟಮನ್ ರನ್ನ ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತಾರೆ ? ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಆದರೂ ಕಡಮೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಂಬಳ ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು ? ಎರಡೂ ಇಲ್ಲ—ಅಂದರೆ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. . ಯಾಕಿಲ್ಲ ? ಅವರು ಬಡವರು ಅಂತ !. . ಅವರೇ ಯಾಕೆ ಬಡವರು ?. . ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ! ಅವರಿಗೇ ಯಾಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲ !. . ಅವರು ಬ-ಡ-ವ-ರು ಅಂತ !'. ನಿನ್ನ ಮೊದಲು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ಎಂದು ಬಂದಿತೊ ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು socialist ಅಂದರೆ ಸಾಮ್ಯವಾದಿ ಆದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಬಳ ಸಿಗದೆಯೆ ನಾವು ಬಡವರಾಗಿ ಯಾಕೆ ಉಳೀತೀವಿ ? ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಾರಣ. ನಮಗೆ ಸಂಬಳ ಸಿಗೋದು ನಮ್ಮ ಚಾತಿಗನುಸರಿಸಿ—ಯೋಗ್ಯತಾಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಅಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ದೂರ ಯಾಕೆ ? ನಿನ್ನ

ಯೋಗ್ಯತಾದ ತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ಸಂಬಳ ಸಿಗುವುದೇನು? ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನಿನಗೆಯೆ ಆ ವಿಚಾರ ಬರಬಾರದು ಅಂತ ಮೊದಲೇ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಡತಾರೆ. ಯಾಕೆ? ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಲ್ಲ ಅಂತ!

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ಆಶ್ಚರ್ಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯವನೆ ಇದ್ದೀನಿ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಆಂ—? (ಎಂದು ದಂಗುವಡೆದಂತೆ ತೋರಿಸಿ, ನಗೆಯಿಂದ) ಕೇಳಿದೆಯಾ, ಪುಟ್ಟಯ್ಯ, ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ! (ಪೋಸ್ಟಮನ್‌ನಿಗೆ) ಅದಕ್ಕೇ ನಿನಗಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳ ಇದೆ.. ಜಾತಿಯಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ಅನ್ಯಾಯ ಅಂತೀನಿ!

ಪುಟ್ಟಯ್ಯ:— To tamper with the loyalty of His or Her Majesty's servants—

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ಸಂಶಯದಿಂದ) ಆನ್ ಹೀಜ್ ಮ್ಯಾಜೆಸ್ಟೀಜ ಸರ್ವಿಸ್ ಅಂತ ಛಾಪ ಇದ್ದ ಪಾಕೀಟ ಬೇಕೇನಿ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಕ್ಕು) ಅಲ್ಲ—ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.. ಅದಿರಲಿ, ಈಗ ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ—

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ನಡುವೆಯೆ) ಅಂದುಕೊಂಡಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅದು.. ಹಗಲು—ಹನ್ನೆರಡು ತಾಸು ಈ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಓಣಿಓಣಿ ತಿರುಗಾಡಿದರೆ ಜಾತಿ ಮಾತಿನಾಗಾದರೂ ಉಳಿದೀರಿ? (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಇದ್ದ ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಒಳಗೆ ಜನಿವಾರ ಕೂಡ ಹಾಕೋದಿಲ್ಲ ನಾನು !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವವನಂತೆ) ಆಂ— (ಎಂದು ಬಾಯ್ತೆರೆ ಯುವನು).

ಪೋಸ್ಟಮನ್:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಡಿಕೇ ಹೋಳು ಐತೇನಿರಿ?

ಪುಟ್ಟಯ್ಯ:— ಏನು? ಅಡಕೊತ್ತು ಬೇಕಂದಿಯಾ? ಯಾಕೆ? ಎ. ಪಿ., ಬುಕ್‌ಪೋಸ್ಟ್, ಪಾರ್ಸಲ್ ಯಾವುದಕ್ಕಾದರೂ ಕಟ್ಟಿದ ದಾರ ಹರಿಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಏನು?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ತನ್ನ ಬೆರಗಿನಲ್ಲಿಯೆ) ಇವನಿಗೂ ಜನಿವಾರ ಇಲ್ಲ ! (ಎಂದು ತಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು).

ಪೋಪ್ಪಮನ:— (ಜಾರಲು ಹವಣಿಸುತ್ತ) ಸಲಾಂ ರಿ, ಸಾಹೇಬರ. .
ತಮ್ಮ ಹೆಸರ ಹೇಳಿ ಚಹ ಕುಡೀತೀನಿರಿ (ಎಂದು ಸಲಾಂ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು
ವನು).

ಪುಟ್ಟು:— (ತನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ಒಂದಾಣೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನಿವಾರ
ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು ? (ವಿಚಾರಿಸುವನು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಸಂತಾಪದಿಂದ) ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಾಯು
ವಷ್ಟು !

ಪುಟ್ಟು:— ಅಲ್ಲ— ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತ—
[ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದು]

ಧರಪ್ಪ:— ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀನಿರಿ, ಯಣ್ಣಾ; ಆದರ— (ಎಂದು
ಇಬ್ಬರನ್ನ ನೋಡಿ ತಡೆದು) ದೊಡ್ಡ ಅಣ್ಣಾ ಅವು ಇಲ್ಲೇನಿ?

ಪುಟ್ಟು:— ' ಅಣ್ಣಾ ಅವು ' ಯಾಕ ಬೇಕೊ ನಿನಗೆ ?

ಧರಪ್ಪ:— ಆ ಕಣ್ಣಿಂದಕ ಕನಡಿ ಹಾಕಸಲಾಕ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿ. . ಆ
ಕನಡಿ ಹಾಕೋವು ' ಕೂಡ ಇನ್ನಿಟ (ಇನ್ನಿಷ್ಟು) ' ಅಂತ ಹೇಳಿದರಿ—
ಅಟರಾಗ (ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ) ಆ ಈಕೆ— (ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು) ಆ ಇವರು
ಬೆಟ್ಟಿಯಾದರಿ—

ಪುಟ್ಟು:— ಯಾರೊ ?

ಧರಪ್ಪ:— (ಹೇಳಬಾರದೆಂದು) ನಿಂ ಗುರುತಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ ಅವರದು.
ಅಣ್ಣಾ ಅವರ ಕಡೆ ಚರೂರ ಕೆಲಸ ಐತಿ, ತಿಳಿಸಿ ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿದರಿ—

ಪುಟ್ಟು:— (ಹಟದಿಂದ) ಯಾರೊ ?

ಧರಪ್ಪ:— (ಮರೆತವನಂತೆ) ಆ ಇವರಿ— ಆ— ಇವತ್ತೇ, ಊರಿಂದ
ಬಂದಾರ— ಎಲೆ!— ಇಟರಾಗೇ (ಇಷ್ಟರೊಳಗೆಯೆ) ಮರೀಬೇಕ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದು) ಪುಟ್ಟು— (ಧರಪ್ಪನಿದ್ದದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ
ಬಂದು) ಆ— ಪುಟ್ಟುರಾಯರೆ, ಹೊರಗ ಬರತೀರೇನು ಒಂದಿಷ್ಟು ?
(ಕೋಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು).

ಪುಟ್ಟು:— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಹೊರಗೆ ? ಈಗ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಕೋಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ನನ್ನ ತಲೆಶೂಲಿ ಅನಿವಾರ

ಆಯಿತು! ಇಲ್ಲಿಯೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಯಾರನಾದರೂ ಕಂಡು ಬಂದು ಎಳೆ ಆದರೂ ಬೇಡ ತರಲೇಬೇಕು...ಬಂದು ನಿಸುಷ ತಡ ಆಗುವ ಹಾಗಲ್ಲ... ಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆ ಇಷ್ಟ ರೊಳಗೆ. (ಹೊರಡುವನು).

ಪುಟ್ಟ:- (ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು) ಬಂದೆ-ಬಂದೆ. ಒಬ್ಬರೇ ಹೋದರೆ ನೀವು ತಿರುಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ—ಅಂದರೆ ಹಾದಿ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನಿನಗೊಬ್ಬರಿಗೆಯೆ ಅಂತ. (ಧರೆಪ್ರಸಂಗೆ) ಏ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. (ಧರೆಪ್ರಸು ಸಮೀಪ ಬರಲು ಗ್ರಾಮೀ ಘೋನವನ್ನು ತೆರೆದು, ರೆಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಕೀಲಿ ಕೊಟ್ಟು) ಇದು ನೋಡು— ಇದನ್ನು ಹೀಗೆ ಸರಿಸು—ಈ ಮುಳ್ಳು ಈ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಬಿಡು. (ವೆಂಕಪ್ರಸು ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು).

ಧರೆಪ್ರ:- ನನಗ ಅಣ್ಣಾ ಅವು ಕಡೆ ಚರೂರ ಕೆಲಸ ಏತರಿ?

ಪುಟ್ಟ:- ಬರತಾರೋ ಅವರು—ಇದನ್ನಿಷ್ಟು ನೀನು ಇಟ್ಟುಬಿಡು. (ಹೋಗುವನು).

[ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸೀಟಬ್ಬತೆ]

ಧರೆಪ್ರ:- (ತಲೆ ತುರಿಸುತ್ತ ಗ್ರಾಮೀಘೋನಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತ) ಇದನ್ನು ಸರಿಸಬೇಕ? (ಸರಿಸಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಎಲೆ! ತಿರುಗಲಾಕ ಹತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ ಇದು! (ಆದರೆ ಸುತ್ತಲು ಸುಳಿದಾಡುತ್ತ) ಏ-ಏ- (ಎಂದು ತಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ತಡೆಯುವನು. ಆ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎತ್ತಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ) ಹಂ! ನಿಂತೀತಿ! (ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎರಡನೆಯ ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಲು ಆದು ಮತ್ತೆ ತಿರುಗುವುದು. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತ) ಎಲೆ—ಮತ್ತೆ ತಿರುಗತೇಲ್ಲ! ಹಿಂದಿನ ಜನಮದಾಗ ಗಾಣದ ಎತ್ತ-ಗಿತ್ತ ಆಗಿತ್ತೇನೊ ಅಂತೀನಿ! ಥೂ! ಆ ಮುಳ್ಳು ಅದರ ಮ್ಯಾಗ ಇಡಬೇಕೆಂದರ ಒಂದು ಮೆಟ್ಟಿಗಿಗೇ ನಂದರವಲ್ಲ ದಲ್ಲ ಇದು ಅಂತೀನಿ! (ಹತಾಶನಂತೆ) ಇಟ್ಟು-ಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ' ಸಣ್ಣ ಅಣ್ಣಾ-ಅವರು ಹೇಳಿದರು, ಇಟ್ಟಿಸಿ' ಅಂತ ಹೇಳಿದರಾತು! (ಎಂದು ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎತ್ತಿ ಅದೇ ಕೈಯಿಂದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಎರಡನೆಯ ಕೈಯನ್ನೂ ಬಿಡುವನು. ಕೂಡಲೆ ಹಾಡು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವದು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೊದಲು ಚಕಿತನಾಗಿ ಆಮೇಲೆ ಆನಂದದಿಂದ ಎಲೆಲೆಲೆ!
ಹೀಕಾಂಗ ಮಾಡಿದರ ಹಾಡತೃತೇನು ಇದು! ಭಾ(ಚಹ)ದ ಅಂಗ್ಡೀ
ವಳಗ ಹಚ್ಚೇ ಹಚ್ಚತಿದ್ದರು—ನನಗೂ ಒಳ್ಳೆ ಗುಂಬ ಗೂಡಾರ್ತ
ಅನಿಸಿತ್ತು! ಹಂ—(ಎಂದು ದೂರಸರಿದು ದರ್ಪದಿಂದ ಎದೆ ಸೆಟಿಸಿ ಅದನ್ನು
ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು).

[ಕೂಡಲೆ ತಪೋಭಂಗದಿಂದ ಕೆರಳಿದ ಮುಸಿಯಂತೆ ಘಡಿಘಡಿಸುತ್ತ ಎದುರಿನ
ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದು—]

ಮುದುಕ: — (ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ) ಏ-ಏ-ಏ-ಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳಿದರ—
ಏ, ಪುಟ್ಟಾ—(ಧರಪ್ಪನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ನೋಡಿ ತಡೆದು) ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ
ಎಲ್ಲರೂ?—ಯಾರು ಹಚ್ಚಿದರೂ ಅದನ್ನು?—(ಧರಪ್ಪನು ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ
ಕಕ್ಕಾ ವಿಕೃಯಾಗುವನು)— ಸರಿಯೇ ದೂರ!—(ಧರಪ್ಪನು ಮೂಲೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲು
ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿ) ಏ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಸಿಂತುಕೊಂಡೆ?—ಮುಚ್ಚೋ, ಮುಚ್ಚು
ಅದನ್ನು! (ಧರಪ್ಪನು ಮುಚ್ಚಲು ಯತ್ನಿಸುವನು, ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದುದರಿಂದ
ಅಲ್ಲಿಂದಲೆ ಸುತ್ತಾಡುವನು)— ಎತ್ತೋ-ಎತ್ತಿದೋ ಅದನ್ನು! (ಧರಪ್ಪನು ಇಡಿ
ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಯಂತ್ರವನ್ನೇ ಎತ್ತಲು) ಅದಲ್ಲೋ, ಕೋಣ!—ಕೆಳಗಿಡು ಅದನ್ನು!
ಅದು-ಅದನ್ನು-ಅಯ್ಯೋ-ಧೂ! (ಎಂದು ಚಡಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರವು ತನ್ನ
ಷ್ಣಕ್ಕೆ ತಾನೆ ತಡೆದಿದೆ. ಮುದುಕನೂ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಣಿದು ದನಿಯನೇಯುತ್ತ)
ಯಾರೋ—? ಯಾರು ಹಚ್ಚಿದರು ಅದನ್ನು?

ಧರಪ್ಪ:—(ಹೆದರಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸಣ್ಣ ಅಣ್ಣಾ ಅವು, ಹೇಳಿದರು—

ಮುದುಕ:—(ನಡುವೆಯೆ) ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು ಅವರಿಬ್ಬರು?

ಧರಪ್ಪ:—ಆ ಯಂಕಪ್ಪನೋರನ್ನೋರಿಗೆ ಅಗಸುದ್ದೆ (ಔಷಧ)
ಬೇಕಾಯಿತಂತರಿ—ಅವ್ವು ಸಣ್ಣ ಅಣ್ಣಾ ಅವರು ಕೂಡಿ ಹೋದರು—

ಅವ್ವ:—(ಬಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು) ಮತ್ತೇನಾಯಿತು ? (ಪುಟ್ಟ-ವೆಂಕಪ್ಪ
ಇಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು ಇವರಿಬ್ಬರೂ?

ಮುದುಕ:—ಅದೇ ಕಂಠಶೋಷ ನಡೆಸಿರುವೆ ನಾನೂ! ಮತ್ತೆ
ತಾನೂ ಒಂದು 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು?' ಅಂತ ದನಿಗೂಡಿಸತಾಳೆ! ಬರಲಿ

ಆ ಪುಟ್ಟಾಪ್ಪ! 'ಬೇಡ' ಅಂತ ಹೇಳಿದರೆ ಬೇಕಂತೇ ಮಂಗಳತನ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿಯಾನೆ!

[ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಮುದುಕನು ಯಾರು ತನ್ನ ಕೂಡ ಮಾತಾಡುವರೋ ತಟ್ಟನೆ ಅವರ ಕಡೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಒಮ್ಮೆ ಧರಪ್ಪ, ಒಮ್ಮೆ ಹೆಂಡತಿ— ಹೀಗೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವುದು.]

ಧರಪ್ಪ:— (ಸಣ್ಣದ ಮುಖದಿಂದ) ಅವರು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಯೆಣಾ; ಅವರು ಹೊರಗ ಹೊಂಟಿದ್ದರು ಕಾಣತ್ಪತ್ತಿರಿ, ಅಟರಾಗ ನಾ ಬಂದಿನಿ, ನನಗ ಹೇಳಿದಿರಿ—

ಮುದುಕ:— (ಕನಲಿ) ನೀನು ಯಾಕೆ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆ ಈಗ? ನಿನಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ ನಾನು? ನಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆ ಇದನ್ನ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆಯಾ?

ಅವ್ವ:— (ಸಂಶಯದ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಿ ರೇನು ಅವನನ್ನ ?

ಮುದುಕ:— (ಹಂಗಿಸುತ್ತ) ಹುಂ! ಕುಬೇರನ ಪದವಿ ನನಗೇ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮೊದಲು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪತ್ತೀರತ್ನಕ್ಕೆ ಆಭರಣ ಬೇಕು ಅಂತ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ ಅವನನ್ನ !

ಅವ್ವ:— (ತಾನೂ ಹಂಗಿಸುವ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ಒಂದ ದಿವಸ ಕೈಯೊಳಗ ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದರೆ ಮನೆಯ ಹೆಂಡತೀನ್ನ ಮರೆತು ಹೊರಗೆ ಹೋಗತಾರ ಇವರು ! ಇನ್ನು ಕುಬೇರನ ಪದವಿ ಸಿಕ್ಕರಂತೂ ಆಯಿತು— ಮನೀಯಿಂದಲೂ ಪೆನಶನ್ನೆ !

ಧರಪ್ಪ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಹಂ—ಈಗ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು . . ಅಂ—ಅಣ್ಣಾ ಅವ್ರ—

ಮುದುಕ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಶಾಂತನಾದವನಂತೆ) ನಿನ್ನದೇನು ತಕರಾರು ಇದೆಯಪ್ಪಾ ನಾನು ಕುಬೇರ ಆದರೆ ?

ಧರಪ್ಪ:— (ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ) ಯಾನಂದರಿ ?

ಅವ್ವ:— (ತಿಳುಹಿಸುತ್ತ) ನಿನಗ ಅಲ್ಲೊ ಅಡು ! ನನಗ; ಹೊಸ ವಸ್ತು ಇಡಿಸಿದರು !

ಧರಪ್ಪ:— ಅಣ್ಣಾ—ಅವ್ವ—

ಮುದುಕ:— (ಕನಲಿ) ಎನೊ? ಕನ್ನಡಕಕ್ಕೆ ಕಾಚು ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದೆಯೇನು ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳತೀನಿ—ಬಬ್ಬರು 'ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿಗ' ಅಂತಾರೆ, ಬಬ್ಬರು 'ಅಣ್ಣಾವ್ವ' ಅಂತಾರೆ! ಧೂ! ನಾರಾ ಯಣಾ! ನರಹರಿ! (ಎಂದು ಬಳಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವನು).

ಧರಪ್ಪ:— (ದೈನ್ಯದ ದಸೆಯಲ್ಲಿ) ಅ—ಣ್ಣಾ ಅ—ವ್ವ—

ಮುದುಕ:— (ಕಡೆದು ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಯಾ—ಕೊ?

ಧರಪ್ಪ:— (ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ 'ಅವ್ವ' ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ನಿಂ ಕಡೆ ಆ ಇವ್ವ—ಆ ಯಾರೊ ಬಂದಾರಿ—

ಮುದುಕ:— (ಸಿರ್ಧಾರದಿಂದ) ಈಗ ನಾನು ಅಬ್ಬಿ ಕಕ್ಕೆ ಕೂತೀನಿ. ಯಾರು ಬಂದರೂ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳು. ಇನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಟ ಹಿಡಿಯದ ಹೊರತು ಈ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದು ಕೆಲಸ ಆಗೋಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ವತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಅಬ್ಬಿ ಕ ಮುಗಿಸತೀನಿ. ಅಡಿಗೆ ಆಗಲಿ ಬಿಡಲಿ!

ಅವ್ವ:— ನನ್ನ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡಿದರ ನಾನು ಹೇಳತೀನಿ. ಅಡಿಗೆ ಯಾ—ವಾ—ಗೋ ಆಗೇದ. ಆಚಾರ್ಯ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಅದೇ ಹೇಳಿದೆಲ್ಲ—ಅಡಗೀನೂ ಮಾಡಬೇಕು ಆಚಾರ್ಯನೂ ನೋಡಬೇಕು ಅಂತ?

ಮುದುಕ:— (ಸೋಪ್ಪನೋಪ್ಪನಾಗಲಿ ಎನುವ ಹಟದಿಂದ ಸೆಟೆದು ನಿಂತು) ನನಗೆ ಏನ್ಮಾಡಂತೀ—ಹೇಳಿಬಿಡು ಬಮ್ಮ.

ಅವ್ವ:— ನಾನು ಎಷ್ಟರಾಕೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ? ಹಟ ಹಿಡಿಯದೆ ಕೆಲಸ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ಈ ಮನೇವಳಗ ಅಂದಿರಲ್ಲ? ನಿಮ್ಮ ಹಟಾನೇ—

ಮುದುಕ:— (ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಡೆದು ಮುಗಿದು) ಎ—ಮಹಾಮಾಯೇ, ಈ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಾನು ಹಟ ಹಿಡೀತೀನಿ ಅಂತ ಅರ್ಥ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸ ಹಟಹಿಡಿದು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ ನೀನು—ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಅವ್ವ:— ಬಿಡಿರಿ, ಹಾಂಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಯಾಕೆ ಹಟ ಹಿಡಿಯಲಿ?

ಹೂನುಂತಾಚಾರು ನಾಳೆ ಆದರೂ ಬರತಾರೋ ಇಲ್ಲೋ? ಅದಕ್ಕೂ ಈ ಹೊತ್ತು ಅನಾಯಾಸ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಈ ಆಚಾರಿಗೇ ಹೇಳಿಬಿಡಿರಿ ನಾಳಿನ ಅವಿಧವಾನವಮಿ ಸಲುವಾಗಿ—ಅಂತ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ.. ನಾ ಆದರೂ ಯಾಕೆ ಹಟಹಿಡಿಯಲಿ? ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ‘ಸವತಿಯ ಅವಿಧವಾನವಮಿ; ಆಕೆಗೇನು ಕಾಳಜಿ?’ ಅಂತ ಊರ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಅಡಿಕೊಳ್ಳತಾರ. ಅಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ! ನನ್ನದೆ ಅವಿಧವಾನವಮಿ ಬರೋ ತನಕ ಅಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ! ಮನೆಯವರಿದ್ದೇ ಅಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮಂದಿಯವ ರಿಂದ ಅಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅಂತೇನು ಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! (ಉಸುರ್ಗರೆ ಯುವಳು).

ಮುದುಕ:— (ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಮುಗಿಯಿತೋ?

ಅವ್ವ:— (ಸಿಡುಕಿಸಿಂದ) ಮುಗಿಯಿತು ಅನಲಿಕ್ಕೆ ನಾ ಏನು ಕತೆ ಹೇಳತಿದ್ದೆನೆ ಏನು?

ಮುದುಕ:— (ಧರಪನಿಗೆ) ನಿಸ್ಸದೇನು ಹೇಳೋದಿದೆ? ಹುಂ— ಹೇಳಿಬಿಡು. ಮುದುಕ ಆದೆ. ನನ್ನ ಮಾತು ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳೋ ದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಾನೇ ಎಲ್ಲರ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರಿಸಿ—ಕಿವುಡ ಆಗುವ ತನಕ! (ಉಸುರ್ಗರೆದು) ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುರುಡ ಅಂತು ಎಂದಿಗೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೀನಿ—

ಧರಪ್ಪ:—(ತನ್ನದೆ ತಪ್ಪು ಎಂಬಂತೆ) ಇಲ್ಲರಿ, ಅಣ್ಣಾ; ತರತೀನಿರಿ.. ಕುಂತ ಮೆಟ್ಟಿಗೆ ಮ್ಯಾಗ ತಂದೇ ಬಿಡತಿದ್ದಿನಿರಿ; ಆಟರಾಗ ಅವರು ಟಾಂಗಾಡಾಗ ಹೋಗತಿದ್ದರಿ.. ನನ್ನ ನೋಡೋಣ ಗಬಕ್ಕನೆ ಟಾಂಗಾ ತರುಬಿದರಿ—ನನ್ನ ಗುರುತೆ ಹಿಡಿದರಿ!— ‘ನಾವು ಬಂದಿವಿ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನೋರಿಗೆ ಹೇಳು’ ಅಂತ ಹೇಳಿದರಿ—

ಮುದುಕ:— (ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ) ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ ಏನೋ? ಯಾರ ಮಾತು ಹೇಳತೀಯೋ?

ಅವ್ವ:— (ಧರಪ್ಪನಿಗೆ) ಯಾರ ಮಾವನವರಿಗೆ ಹೇಳು—ಅಂದರು?

ಧರಪ್ಪ:— ಯಾರ ಮಾನೋರು ಅಲ್ಲರಿ, ಯವ್ವಾ; ಯಜ ಮಾನೋರು—ಅಂದರಿ.

ಅವ್ವ:— ಯಜಮಾ— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) 'ಯಜಮಾನರು' ಅಂತ ಅವರೇ ಅಂದರೇನೊ ?

ಧರಪ್ಪ:— (ತಲೆತೂಗಿ) ಅವರೇ ಅಂದ್ರಿ.. ಅದಕೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಹಿಡಿದ್—(ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಅವರೇ ಅಂದ್ರಿ, ಯವ್ವಾ, ಅವರೇ ಅಂದಹಾಂಗ ಆಯಿತಿರಿ—ಕೇಳಿಸಿತು ಅನ್ನರಿ.

ಅವ್ವ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಹುಂ! ಯಾರಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಇಡತೀಯೋ ಏ ಹೊಲ್ಯಾ? ಗುರುತು ಹಿಡಿದರು—ಅಂತ! ಹಿಡಿಯದೆ ಏನು ಮಾಡ್ತಾರ ಹಿಡಿ-ಹಿಡಿ ದುಡ್ಡು ಪಿರಿದುಕೊಂಡು? ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬರಗಾಲ ಬಂಧಾಂಗ ಬಂದು ಮನೆ ತೊಳದು ಪೋಗ್ತಾಕೆ! ಇದರ ಕುಲ ಹಾಳಾ ಗಲಿ! (ಎಂದು ಶಪಿಸುತ್ತ ಆರ್ಭಟಿಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು).

ಮುದುಕ:— (ಹೆಂಡತಿಯು ಹೋದುದಕ್ಕೆ ಚಕಿತನಾಗಿ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ತುಸು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಏನೊ ಇದು? ಯಾರು ಬಂದದ್ದು? ಏನು ಅಂದದ್ದು?

ಧರಪ್ಪ:— (ಸವಿಸಾಸ ಬರುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಆ ಇವರಿ—

ಮುದುಕ:— (ತಟ್ಟನೆ ದೂರ ಸಿಡಿದು) ಹಂ—! ಮುಟ್ಟಿಯೊ ನನ್ನ! ಹುಚ್ಚುಂಡೆಗಂಡ!

ಧರಪ್ಪ:— (ತಲೆ ತುರಿಸುತ್ತ) ಎಟ (ಎಷ್ಟು) ಸಾರೆ ಒಂದು ಇದೇ ನುನ್ಯಾಗ ಗಿಣಿ (ಗಿಳಿ) ಹಾಂಗ ಪಾಡಿ ಹೋಗ್ತಾರೆ! ಆಕೇ ಹೆಸರು ಧ್ಯಾನ (ಸ್ಮರಣೆ) ದಾಗ ಬರವಲ್ಲದು! (ಮುದುಕನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಹಬ್ಬ ಸಂರಂಭ (ಸಮಾರಂಭ) ದಾಗ ಬರತಿರತಾಳಲ್ಲರಿ, ಅಣ್ಣಾ ಅವ್ರ?

ಮುದುಕ:— (ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧರಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರಬಂದು) ಯಾರೋ! (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ನನ್ನ ಕಡೆ—

ಧರಪ್ಪ:—(ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಹಾಂ ಹಾಂ! ಆಕೀನೇ ನೋಡಿರಿ!

ಮುದುಕ:— ದೂರ ಸರಿಯೋ! ಮುಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟೀ?

ಧರಪ್ಪ:— (ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಲ್ಲಿದೆ) ನನ್ನ ನೋಡೋಣ ತಾನೇ ನನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದಳಿ, 'ಅಣ್ಣಾ ಅವ್ರ ಪೈಕಿ ಈ ಅಸಾಮಿ' ಅಂತ!

ಮುದುಕ:— (ಎಲ್ಲ ತಿಳಿದರೂ ತೋರಗೊಡಬಾರವೆಂದು) ಶುಂಞ!

ಎನ್ನಾ ತಾಡ್ತಾನೊ ಎನೊ ! ಯಾರನಾದರೂ ಹಾದಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗು
ವವರನ್ನ ನೋಡೋದು—

ಧರೇಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯ) ಹಾದಿಯೊಳಕೆ ಅಲ್ಲರಿ, ಅಣ್ಣಾ; ನಿಮ್ಮ
ಪೈಕಿನೇ—

ಮುದುಕ:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡತಿದ್ದೆ ಎನು ನೀನು ಆ
ಕಣ್ಣಿನ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ?

ಧರೇಪ್ಪ:— (ನೊಂದು) ಇಲ್ಲಿ, ಅಣ್ಣಾ; ಆ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪನೋರು ಕೇಳಿದರು
ನನಗೆ 'ಯಾರು?' ಅಂತ; ಅವರಿಗೆ ಸುಳು ಹತ್ತಗೊಟ್ಟಪ್ಪನರಿ ನಾನು !
'ಎಲ್ಲಿ ಇರತಾರೊ?' ಅಂತ ಕೇಳಿದರು. 'ನಮಗ್ಯಾಕರಿ ಅಂಥಾ ಮಂದಿ
ಜೋಡಿ?' ಅಂದನಿರಿ! (ಮುದುಕನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ನಗೆ
ಯಿಂದ) ಹಾಂಗ ಕೇಳಿದರ ಟಾಂಗಾ ನಡೆಯೋದರಾಗ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರಿ
ಅವರು 'ಅದೇ ತ್ವಾ (ತೋ)ಟದ ಒಂಗಲೇದಾಗ ಇರತೀವಿ' ಅಂತ!
ಹು! ಕಿಟ್ಟಪ್ಪನೋರಿಗೆ ವಾಸನೇ ಹತ್ತಗೊಡಲಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ-ಹಹ!

ಮುದುಕ:— (ಸಿಡುಕಿನ ಸೋಗಿನಿಂದ) ಹು! ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತ
ಇದ್ದೀ ಹೋಗು! ಒಂಥು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂದರೆ ಮತ್ತೊಂ
ದೇನಾದರೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರತಾನೆ!

ಧರೇಪ್ಪ:— (ಹೊರಟು-ತಡೆದು) ಆ-ಇದನ್ನ-ಇವತ್ತೇ ತರಬೇಕೇನಿ?

ಮುದುಕ:— ಈಹೊತ್ತೆ ಅಂದರೆ? ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲೇನು
'ಕೂತು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ' ಅಂತ?

ಧರೇಪ್ಪ:— ಅದನ್ನಲ್ಲರಿ..ಅದನ್ನ ಈಗ ತರತೀನಿ ಬಿಡಿರಿ-ಚಿವುಟಿ
ರಗತ ಬರೋದರಾಗ! ಆದರ-ಅಂದರ-ಇವತ್ತ-ಛಂ(ಸಂ)ಜೆ ರೊಟ್ಟಿಗೆ
ಜ್ವಾ (ಬೋ)ಳ ಇಲ್ಲಂತಿರಿ—

ಮುದುಕ:— (ಬೇಜಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯದು ಒಂದಿಷ್ಟು! ಯಾವಾಗಲೂ ಅದು ಇಲ್ಲ, ಅದು ಇಲ್ಲ-
ಅಂತ!

ಧರೇಪ್ಪ:— ಇವತ್ತೇ ಕೊಡತಿದ್ದಿನಿ..ಅಂದರೆ-ಹೋದ ವಾರದ

ఊద్దరి కుండబీకాగిత్తరి—ఆదక్క నిమగ ఇన్నొందేరడు దిన
బిట్టు కేంట్టర నడికెదేని బడ్డి అంత—

ముదుక:— (మోదలినంత) ఆదాగ కుంట్టేయంతే హోగిగోగి,
పుణ్ణాత్మా! అర్హి క ముగిసబీకె అంత నాను బడేదుకేంట్టేని-
సుమ్మసుమ్మనే సణ్ణ సణ్ణ మూతిగాగి అడ్డిమోడేగోడు! (ఎందు
గుణుగుట్టుత్త ఒళగి హోగిగువను).

ధరేప్ప:— (అవనన్న నోడెత్త) ఖుశీనళగ ఇద్దరు అందర
అణ్ణా అవరు కుబీరన అణ్ణా—అవరు! (ఎందు సంతోషదింద తల
దూగుత్త ఎడబాగినింద మోరగి హోగిగువను).

[ఒందేరడు నిమిషగళ తరువాయ ఒళగినింద బందు—]

ముదుక:— ధర్మా—ఏ-ధర్మా—

అవ్వ:— (బందు) ఆచార్య బందరేను?

ముదుక:— 'ధర్మా' అంత నా ఒదరకేని— 'ఆచార్యుర
బందరేనూ'ంత! ఆచార్యుర మేసరు ధర్మా ఏను?

అవ్వ:— అయ్య బందు మాతు కేళబారదు, బందు మనే
యేళగ తిరుగాడబారదు! హోగిగేని ఆయితే? ననగేను గోత్తు
ధర్మాన కుండ సిమ్మదు ఇమ్మొందు ఏకాంతదు మాతు ఇదే అంత?

ముదుక:— ఏకాంత? (ఒమ్మేలి నగుత్త) హ హ! ధర్మాన కరేదు
అవన కడయందే నిన్న ముందే మేళిసువన ఇద్దే.. యావనో
ఒప్పు దాసయ్య—తంబూరి కట్టికొండు బందానే—టాంగాదొళగ
మోరటానే—దేలావరి జాతి—ఎల్లరదూ గురుతు ఇదే అంత
తొరిసబీకెల్ల?—ఎల్లారనూ మాతాడిసువ మగి ఈ శుంభనన్న
మాతాడిసియానే— 'నిమ్మ యజమానరు ఊరేళగి ఇద్దా
రేనూ'ంత.. అవ మేళువన, నీను కేళువాకే! ఇప్పుడు బృహ
స్పతియ బీకకే! హ హ! (ఎందు నగుత్త ఒళగి హోగిగువను).

అవ్వ:— (జకతళగి అవనన్న నోడి) ఇవరిగి ఇష్టు ఊల్లాస
తరేదా దాసయ్య అదేంధనన!

[ఎందు విచార మాడుకొనువాగ—జోరగినింద ధర్మము అత్యంత టుబ్బినింద బండు మాతన్ను ప్రారంభింపవను.]

ధర్మప్ర:— సేపా (సేనపు) యితు నోడిరి. . మంచానానిరి, అణ్ణా, ఆకే— (ఎందు ఎదురు నోడి— ‘ యహా’ ఎందు బిక్కువవనంతే బాయుంబు ముచ్చికొచ్చువను).

అన్వ:— (సంతాపించి) యోల్లా రండేగండ—యారు బేకా దువరు ఇరలి—బందరే కాలు మురితీని అంత— (ఎన్ను అవన కడ నడమంపక రల్లి అవను యోరగే జారువను).

[ఇష్ట రల్లి ముందుకను ఎదురన బాగిలినల్లి దానికొక్క మేల్లనే అత్తిత్త నోడింబ త్తిరువను. దండతియు తన్ను నోడింబ—]

ముదుక:— (ఏనూ అరియదవనంతే) తందనేను ?

అన్వ:— (తన్న రభసదల్లియే) బందరే కాలు మురితీని అంత పేళ్ళిని.

ముదుక:— (బేజారద దనియల్లి) నా బందు కేళిదరే నీ బందు పేళ్ళతీయల్ల? నన్న కన్నడకక్క కాబు హాకిసికొండు బరలిక్క పోగియాయనే—అదన్న తందనేను—అందే.

అన్వ:— కణ్ముచ్చి పూజి మాడువాగ కన్నడక యాకే బేకొ? అచార్య బరొదరొళగే అప్పక ముగిసరి, నడిరి; ఎను ముడుగంటికేయో?

ముదుక:— (గుణగుట్టుత్త) ఈ ధర్మాన కేలస పింగే! పేళ్ళిన్న మాడిదరే అవనిగే ధర్మా యాకే అనబేకు ?

అన్వ:— (కనలి) అయ్య—‘ ధర్మా-ధర్మా’! అవన హేసరలే సంధ్యాన మాడతీరొ ఎన్నుణ్ణో? ఒకగే నడిరి, ననగ హాది బుటరి—అందే! (ముదుకను మాతనాడబేకేనువాగ) నిమ్మ నేరళినోళగ కాలిడబారదు! (ఎందు గాళియ వేగదింద అవనన్న దాటి హోగవళు.)

[ముదుకను మత్తొమ్మే దొరబాగిలిన కడ నోడి ఒళగే హోగవను.]

[మత్తే కేలయొత్తు నిశబ్దత]

[ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಪುಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಂದು, ತುದಿಗಾಲಿನಿಂದ ಎದುರಿನ ಬಾಗಿಲಿನ ವರೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ, ಒಳಗೆ ಹಣಕಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ, ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು, ಕೈಮಾಡಿ ಹೊರಗಿನವರನ್ನು ಕರೆಯುವನು. ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಪ್ಪ ಬರುವನು],

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಪುಟ್ಟು ನನ್ನು ತುಸು ದೂರ ಎಳೆದು ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಅವನ ಮೈಯೊಳಗಿನ ಜನಿವಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಕಣ್ಣಿಡಬೇಕು—ಅಂ?

ಪುಟ್ಟು:— (ಜಂಬದ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ನಮ್ಮ ಕಯ್ಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಾನೆ ಈಗ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೇ ಬೇಜಾರದಿಂದ) ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲವೋ ನಿನಗೆ ಏನೂ! ಈ ದಾಸಯ್ಯಗಳು ಅಂತಿಂಥವರು ಅಂತ ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಎಂತೆಂಥ ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸತಾರಂತೆ! ಒಂದು ವೇಳೆ 'ನನುಗೆ ತನ್ನ ಜನಿವಾರ ಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಈ ಹಂಚಿಕೆ ಹೂಡೀವಿ' ಅನ್ನೋದರ ಸುಳ್ಳುವು ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತಿತು ಅಂತ ತಿಳಿ; ಒಂದು ದೆವ್ವನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡತಾನೆ 'ಎಲವೋ ಭೂತವೆ, ನನ್ನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಅಲ್ಲೆಯ ವರೆಗೆ ಮಾಯಮಾಡು' ಅಂತ! ಆಮೇಲೆ—? ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಅವನ ತಂಬೂರಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ತಲೆ ಗಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ?

ಪುಟ್ಟು:— (ಹಿರಿತನದಿಂದ ನಕ್ಕು) ಹುಚ್ಚಾ! ದೆವ್ವನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳ ತಾನೆ! ಜನಿವಾರ ನೋಡಿದರೆ ಹೆದರಿ ಓಡುವುದು—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೇ ಹಟದಿಂದ) ಇದು ಸಾಕಿ ಸಾಧ ಮಾಡಿದ ದೆವ್ವ ಇತ್ತಂದರೆ? (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೊರಗೆ ಸದ್ದಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ) ಶಶಾ—(ಎಂದು ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬಂದು, ತಲೆಮಾಗುತ್ತ) ವಾಹವ್ವಾ, ದಾಸಯ್ಯ! ತಂಬಾಕ ತಿನ್ನೋದು, ನಸ್ಯ ಪರಿಸೋದು—ಎಲ್ಲ ಸಡಗರ ಒಂದೇ ಏಟಿ ನೋಳಿಗೆ ನಡೆಯಿಸಿ ಜಿಟ್ಟಾನೆ! ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಯೊಳಗೆ ಗಲ್ಲಗೇರಿಸ ತಾರೊ ಏನೊ ತನ್ನ ಅನ್ನೊ ಹಾಗೆ ಹೌಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡೇ ಒಳಗೆ ಬರತಾನೆ ನೋಡು! ಏ—ವುಟ್ಟು—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು—ಆ ದಾಸಯ್ಯನ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಆ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಡತೀನಿ, ಒಳಗಿನಿಂದ ಯಾರು ಬರತಾರೇನು ನೋಡತೀನಿ,

ಯಾರಾದರೂ ಬರುವ ಸದ್ವು ಅಯಿತು, ನಾನು ಕೆನ್ನುವೆ; ಕೆನ್ನುವುದೊಂದೆ ತಡ, ನೀನು ದಾಸಯ್ಯನ ಹೊರಗೆ ನೂಕಿ ಬಿಡು-ಮತ್ತೆ ನೂಕುವಾಗ ತಾನಾಗಿಯೆ ಕಯ್ಯೋಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೋ ಏನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಜನಿವಾರ ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಬಿಡು-ದಾಸಯ್ಯನು ಅಲ್ಲ ಮತ್ತೆ-ಜನಿವಾರ ಅಷ್ಟೆ ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಬಿಡು-ತಿಳಿಯಿತೆ?—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ) ಬರಬೇಕು, ಬರಬೇಕು, ದಾಸಯ್ಯನವರೆ—

[ದಾಸಯ್ಯನು ಬರಿಮೈಯಿಂದ-ದೋತರವನ್ನು ಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ತಲೆಗೆ ಚಿಂದಿಯೊಂದನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಅವನ ಮೈಯೊಳಗೆ ಬಿಳಿದಾದ, ಉದ್ದವಾದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಿದೆ; ಮುಖಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಒಂದೂ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ.]

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ದಾಸಯ್ಯನವರೆ; (ದಾಸಯ್ಯನು ಎಡಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತರ ತುಸು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು) ಈಗ ನಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹಾಡು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ !

ಪುಟ್ಟು:— ಅದೇನು ಹೇಳುವುದು ! ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ಸುಮ್ಮನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕರೀತಿದ್ದೆವೆ ?

[ದಾಸಯ್ಯನು ಕೆಲವು ಹೊತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನು, ಒಮ್ಮೆ ಪುಟ್ಟನನ್ನು ಅವರವರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನೋಡುವನು.]

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನಿಮ್ಮ ಹಾಡು ಕೇಳುವುದು ಅಂದರೆ ಇಂದು ಕೇಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಗೆ ಮರೆಯಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲ್ಲ.

ಪುಟ್ಟು:— ಮರೆಯುವುದೆ ? 'ಮರೆಯಬೇಕು ಮತ್ತೆ ಕರೆಯಬೇಕು' !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಈಗಾಗಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಮರೆತಿದ್ದರ ಫಲ ಉಣ್ಣಬೇಕಾಗಿದೆ—

ಪುಟ್ಟು:— ಉಣ್ಣಬೇಕಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ ! (ವೆಂಕಪ್ಪನು ತನ್ನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಲು) ಅಂದರೆ ಯೋಗ್ಯತಾ ಇಲ್ಲ ಅಂತ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಉಸಿರೇದು) ಯೋಗ್ಯತಾ ! ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ? ಎಂದು ದಾಸರ ಹಾಡು ಹೋಯಿತೋ ಅಂದಿಸಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಯಿತು, ಬಳಿದು ಹೋಯಿತು, ತೊಳೆದು ಹೋಯಿತು.

ಪುಟ್ಟು:— 'ತೋಳೆದು'—ಯಾಕೆ? ತೋಳೆದು—**ಕೊಂಡು** ಹೋಯಿತು—
ಅನ್ನಿರಿ. ಈಗ ಮೇಲೆ ಬರಿಯ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಎಳೆ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂಬಂತೆ) ಹಾಂ—ಹಾಂ! ಈಗ ಆ ನೀರಿನೊಳಗೆ
ನಾವು ಚಡಪಡಿಸತಾ ಇದ್ದೀವಿ. ಅದರೆ ಈಸಬೇಕು—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೆ) ಈಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಕಯ್ಯೋಳಗಿನ ಕುಂಬಳ
ಸೊಟ್ಟಿಯು— (ವೆಂಕಪ್ಪನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಲು ತಡೆಯುವನು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜಯಿಸಬೇಕು—
ಅನ್ನುವ ದಾಸರ ಆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೇಕು, ಅಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ
ಸಂದೇಶ ಬೇಕು.

[ಕೆಲಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರ ಮಾತೂ ತಡೆಯುವುದು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತುಸು
ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ—]

ದಾಸಯ್ಯ:— ನಾನೇನೊ ಬಡವ ದಾಸಯ್ಯ. (ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿ) ಆ
ಮಹಾನುಭಾವರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಬಂದೆರಡು ಹಾಡು ಬರವಿಕೊಂಡು
ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳತೀನಿ. . . ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಅಗುವಹಾಗಿದ್ದರೆ
ಹೇಳತೀನಿ ಬೇಕಾದರೆ ಬಂದೆರಡು ಹಾಡು.

ಪುಟ್ಟು:— ಆಹಾ! ನೀವು ಹಾಡು ಹೇಳಬೇಕು ಅನ್ನುವದನ್ನೆ
ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ತಮಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು.

ದಾಸಯ್ಯ:— ದಾವುದು ಹೇಳೋಣವಾಗಬೇಕು ?

ಪುಟ್ಟು:— ಗಾವುದು—! ಅಂದರೆ ಬಹಳೊತ್ತು ಹಿಡಿಯುವುದೇನು
ಅದನ್ನು—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೆ) ಗಾವುದ ಅಲ್ಲೋ? (ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ) ನೋಡಿದಿ
ರಿಲ್ಲೋ? ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಕೂಡ ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ ಈಗಿನ ಜನರಿಗೆ.
(ಕೈಮುಗಿದು) ದಾವುದು ಹೇಳೋಣವಾಗುವುದೋ ತಾವುದು ಕೇಳೋಣ
ವಾಗುವುದು. ಬೇಕಾವುದನ್ನು ಹೇಳೋಣವಾಗಲಿ.

ದಾಸಯ್ಯ:— (ನಮ್ರತೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸಂಗೀತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೆ) ನಾವೂ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ. . ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ,

ಲಾವಣಿ ಧಾಟಿಯ ಹಾಡು ಯಾವುದಾದರೂ—ಅಂದರೆ ದಾವುದಾದರೂ ಇದೆ ಏನು ?

ದಾಸಯ್ಯ:— ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇವೆ. .ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹದು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಇಲ್ಲ. .ಸಂಸಾರವನ್ನು ನೀಗಿದವರು ಅವರು; ಷಡ್ರಿಪುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವರು; ‘ಮನವೆಂಬ ಮರ್ಕಟವ’ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದಿಟ್ಟವರು.

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೆ) ಅಂದರೂ ಇಷ್ಟು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದರಲ್ಲ! (ವೆಂಕಪ್ಪನು ನೋಡಲು) ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಮಹಾನುಭಾವರು ಅನ್ನೋದು.

ವೆಂಕಪ್ಪ:—ಅದಕ್ಕಂತಲೆ ಅವರ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಟ ನಮಗೆ. (ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ) ದಾವುದರಲ್ಲಿ ಅವರ ತತ್ತ್ವ ಅಡಕವಾಗಿದೆ ಅದಾವುದನ್ನು ಹಾಡೋಣವಾಗಲಿ.

ದಾಸಯ್ಯ:— ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಏರುತಾ ಬಂದಿತು. ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಏನಾದರೂ ಆದರೆ—

ಪುಟ್ಟು:— (ತನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ಅನ್ನಗ್ರಹದ ಹೊತ್ತಾಗಿದೆ— ಅದೇನು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ—

ದಾಸಯ್ಯ:— ಏನೋ ಕಾಸೆರಡು ಕಾಸು ದಾನ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ—. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಅದಕ್ಕೇ ಬಂದು ಹಾಡು ಹೇಳಿ ಅನ್ನೋದು.

ಪುಟ್ಟು:— ಲಾವಣಿ ಧಾಟಿಯದು.

ದಾಸಯ್ಯ:— (ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ) ಆಗಬಹುದು. ‘ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮ—’

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವನ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು) ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮರೆ ಇದ್ದೀವು. ಒಳಗೆ ಕೂತಾರೆ ಗುರುಗಳು. ನಿಮ್ಮ ದನ ಕೇಳಿಸಿತು ಅಂದರೆ—ಆಯಿತು—ಯಾರಿಗೂ ಅನುಗ್ರಹ ಆಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಬಂದಿಷ್ಟು ಹಗುರಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಗಾಂಗೆ ಹೇಳೋಣವಾಗ ಬೇಕು. ನೀನೇನೂ ಜಗತ್ತಿಗೆಯ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವ

ಸದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳತಾ ಇದ್ದೀರಿ; ಆದರೂ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು—ಒಂದಿಷ್ಟು—

ದಾಸಯ್ಯ:— ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಹೇಗಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆ—
(ವೆಂಕಪ್ಪನು ತಲೆದೂಗಿ ಪುಟ್ಟುನಿಗೆ ಸನ್ನೆಯಿಂದ ತಿಳುಹಿಸಿ ನಡೆದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು).

ದಾಸಯ್ಯ:— (ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ನುಡಿಯನ್ನು ಹೇಳುವನು. ವೆಂಕಪ್ಪನು ಆಗಾಗ ಎದುರಿನ ಬಾಗಿಲಿನೊಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿರುವನು. ಪುಟ್ಟು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತಲೆದೂಗುವನು).

‘ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗೋತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ |
ಪರಿಪರಿ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರವ ಓದಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತೋ ಭಕುತಿ || ಪ ||
ಕೊರಳೊಳು ದಾರ ಧರಿಸಿದರಲ್ಲ |

[ವೆಂಕಪ್ಪನು ಚಕಿತನಾಗಿ ಬಾಯ್ಬಿರೆದು ನೋಡುವಾಗ ಅವನು ಕೆಮ್ಮುವನೆಂದು ಪುಟ್ಟು ತೋಳು ಏರಿಸುತ್ತ ಸಜ್ಜಾಗಲು ದಾಸಯ್ಯನು ಚಕಿತನಾಗಿ ತಡೆಯುವನು]

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಬಾಯ್ಬಿರೆಯುತ್ತ) ಆಹಾ! ಆಹಾ! ಆನಂದ!

ಪುಟ್ಟು:— (ತೋಳುಗಳನ್ನೆರಿಸುತ್ತ) ನನಗಂತೂ ರೋಮಾಂಚವೇಳು
ವೃದ್ಧ (ಎಂದು ಎರಡೂ ರಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವನು).

ದಾಸಯ್ಯ:— (ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನಹೊಂದಿ ಮುಂದುವರಿಸುವನು.)

‘ಕೊರಳೊಳು ದಾರ ಧರಿಸಿದರಲ್ಲ

ಬೆರಳೊಳು ಜಪಮಣಿ ಎಣಿಸಿದರಲ್ಲ |

ಮರುಳನಾಗುತ್ತಾ ಶರೀರಕೆ ಬೂದಿ

ಬರಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ತಿರುಗಿದರಲ್ಲ || ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮ || ೧ ||’

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ದಾಸಯ್ಯನು ತಡೆಯಲು) ಕೇಳಿದೆಯಾ, ಪುಟ್ಟೂ?
‘ಕೊ-ರ-ಳೊ-ಳು-ದಾ-ರ’ ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಶಬ್ದ
ಯೋಜನೆ! ಕೊರಳೊಳು ಉದಾರ. ಮಾತಿನೊಳಗೂ ಉದಾರ ಇರ
ಬೇಕು ಅಂತ—

ದಾಸಯ್ಯ:— ಅಲ್ಲ — ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ — ‘ಕೊರಳೊಳು ದಾರ’ ಅಂತ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಕ್ಕಾಗಿ ಅನರು ಹೇಳುವುದು.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಅಶ್ವರ್ಯತೋರಿಸಿ) ಯಜ್ಞೋಪವೀತಕ್ಕಾಗಿ? ಅಂದರೆ— ನೀವು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವಿರಿ ಆ ಚನಿವಾರ? ಅದನ್ನು ‘ಧರಿಸಿದರಲ್ಲ’ ಅಂದರೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅಂತ ಹೇಳತಾರೋ ಎನ್ನೊ ಮತ್ತೆ?

ದಾಸಯ್ಯ:— ಹಾಗಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಯನ-ಅಭ್ಯಾಸನ-ಯಜನ-ಯಾಜನ-ಪಾಸ-ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಮೊದಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ‘ಸರ್ವಸ್ಯ ಚಾಪಂ ಹೃದಿ ಸಂನಿವಿಷ್ಟೈಃ’ ಎನ್ನೋಹಾಗೆ ಒಳಗೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದೆ **ವಿನಹ** ಹೊರಗೆ ಅಲ್ಲ ಅಂತ—

ಪುಟ್ಟು: (ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ) ತಿಳಿಯಿತೇನು? ಒಳಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಹೊರಗೆ ಈ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಇರಬೇಕು ಅಂತ—

ದಾಸಯ್ಯ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಹಾಗಲ್ಲ — ಹಾಗಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮೀ. ಒಳಗೆ ಇರೋದು ಮುಖ್ಯ—ಹೊರಗಿನ ಈ ಚಿಹ್ನೆ ಇದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ, ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಷ್ಟೆ ಅಂತ.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಂತೆ) ಹೀಗೊ? ಅಂದರೆ — ತನ್ಮುಂಥವ ರಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಚನಿವಾರ ಇದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಷ್ಟೆ ಅಂತ.

ದಾಸಯ್ಯ:— (ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಉಜ್ಜಿದರೂ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದೆಂದು) ನಾನೇನು, ಸ್ವಾಮೀ? ನಾನು, ಎಷ್ಟರವ? ‘ಅನಂತ ಅವರಾಧ ಎನ್ನಲಿ’ ಇರಲಾಗಿ’

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಅದರ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ) ಛೇ.. ಛೇ— ಅದು ಹೇಗಾ ದೀತು? ತನ್ಮುಂಥವರ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಟಗಳೂ ಅದೇಕೆ? ಅದಾವ ಸಂಕಟಗಳೂ ಹಾರಿ ಹೋದುವು ಎನಬಹುದು. ಸಾಕು, ದಾಸಯ್ಯನವರೆ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಮಗೆ ಆದರೂ ಯಾಕೆ? ಈಗ ಹೇಳಿದ ಅದೊಂದೆ ನುಡಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿರಿ—ಸಾಕು. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಗುಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿದೆ ಎನಬಹುದು.

ದಾಸಯ್ಯ:— (ನಿರುಪಾಯವೆಂದು) 'ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗೋ ತನಕ'

[ಎಂದು ಮರೆತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವನು. ಅರೆನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪನು ಹೃದಯವನ್ನೇ ಕಾರುವಂತೆ ಕೆಮ್ಮುವನು. ದಾಸಯ್ಯನು 'ಎನಿದು' ಎಂದು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವದೊಂದೆ ತಡ ಪುಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಹೊರನೂಕಲು ಯತ್ನಿಸುವನು; ಆಗ ತನ ಕೈಯನ್ನು ಅವನ ಜನಿವಾರ ತೊಡಕಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ದಾಸಯ್ಯ 'ಬಿಡಿ, ಸ್ವಾಮಿ; ಬಿಡಿ, ಸ್ವಾಮಿ' ಎನ್ನುವಾಗ ಪುಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಬಾಗಿಲ ಹೊರಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎದುರಿನ ಬಾಗಿಲಿಂದ ಮುದುಕನು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಬರುವನು].

ಮುದುಕ:— ಏನು-ಏನು-ಎನಿದು ಗಲಾಟೆ ? (ಎಂದು ಪುಟ್ಟುನನ್ನು ಗದ್ದರಿಸುವನು. ವೆಂಕಪ್ಪನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಮ್ಮುವುದನ್ನು ತವೆದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಕೂತದ್ದು ಮುದುಕನ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.)

ಪುಟ್ಟು:— (ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾವನೊ ದಾಸ ಅಂತೆ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದೊಳಗೆ ಕಿರಚಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ—

ಮುದುಕ:— ದಾಸ ? ಯಾರು ?

ದಾಸಯ್ಯ:— (ಬಂದು) ನಾನೇ-ಸ್ವಾಮಿ . . ತಾವಾಗಿಯೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು—ಈಗ ನೂಕಿಬಿಡತಾರ ! ಬಡವ ಅಂತ—ಬೇಕಾ ದ್ಮಾಡಿದರೆ ? ನೂಕುವಾಗ ನನ್ನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಹುರಿದು ಬಿದ್ದಿತು . (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಪುಟ್ಟು ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದನ್ನು ಕಂಡು) ಅದೋ— ಸಿಕ್ಕು ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ !

ಮುದುಕ:— (ಮಗನಿಗೆ) ಎನೋ ಇದು ? ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ಅದನ್ನು ! (ಪುಟ್ಟು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಕೊಡುವನು) ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿನೋಗೆ—

ದಾಸಯ್ಯ:— (ನಡುವೆಯೆ) ತಾವಾಗಿಯೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು— [ಎಂದು ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ವೆಂಕಪ್ಪನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎದ್ದು ಹಲ್ಲುಕಚ್ಚಿ, ಮುಷ್ಟಿ ಮುಚ್ಚಿ ಆ ದಾಸಯ್ಯನನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಾಸಯ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿ ಪಥವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮುದುಕನೂ ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡುವನು.

ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಪ್ಪನು ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 'ಹು ಹು ಹು' ಎಂದು ನಡುಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವನು. ಮುದುಕನಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಟ್ಟು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಓಡಿ ಬಂದು ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತ]

ಪುಟ್ಟು:— (ಗಾಬರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ) ಆಚಾರ್ಯರ-ಆಚಾರ್ಯರ-ಏನಾಯಿತು ? (ಎನ್ನುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸುವನು).

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಮೆತ್ತಗಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನನಗೆ—(ತೇಕುತ್ತ) ನನಗೆ—ಚಳಿ ಜ್ವರ—ಬರುವ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ. (ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ 'ತಲೆ-ಗಾಲು' ಹೊದಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗುವನು.)

ತೆರೆ

‘ಸಾಯಂ’ ಎಂಬ ಮೂರನೆಯ ಅಂಕ

[ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಕೋಣೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಆಗ ತೋರಿಸಿದಂತೆಯೇ; ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಗಡಿಯಾರವು ಮಾತ್ರ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಸಮಯ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆರು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರು. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಎಸುವಸ್ವರಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನಿಂದ (ಎಂದರೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ) ಮುದುಕನು ಬರುವನು. ಮೈತುಂಬ ಚೊಕ್ಕಟವಾದ ಕೋಟು, ತಲೆಗೆ ತೀಡಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ರುಮಾಲು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಗೆ, ಮೈಮೇಲೆ ಅಂಗೈಯಗಲ ಮಡಿಕೆ ಹಾಕಿದ ಜರದಂತೆ ಕಾಣುವ ಅಂಚಿನ ದೋತರ; ಉಡುಪಿನಷ್ಟೆ ಓರಣವಾಗಿರುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಎಡಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ) ಹೊರಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು]

ಅವ್ವ:— ಸಂಧ್ಯಾನದ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಟ್ಟೀನಿ (ಮುದುಕನು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೆ ತಡೆಯುವನು. ತಿರುಗಿ ನೋಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತುಸು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಸಂಧ್ಯಾನದ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟೀನಿ—ಅಂದೆ.

ಮುದುಕ:— (ನಿಂತಲ್ಲಿಯೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ) ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನದ ತಯಾರಿಯೊಳಗೆ ಇರುವೆನೆ ನಾನು? ಹೊರಗೆ ಹೊರಟೀನಿ; ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲವೆ?

ಅವ್ವ:— ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ನೀವು ಎಂದಿಲ್ಲದ ಏಂದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗತೀರಿ ಅಂತ? ದಿನದ ಹಾಂಗ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿ, ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಬಂದೀನಿ.

ಮುದುಕ:— (ವೈರಾಗ್ಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನೀವು ಮಾಡೋದೂ ಬೇಡ; ಹೇಳೋದೂ ಬೇಡ. ಈ ಮನೆ, ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು ನನಗೆ!

ಅವ್ವ:— (ಆಶ್ಚರ್ಯ ತೋರಿಸಿ) ‘ಈ ಮನೆ, ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗೇದ’ ಅಂದರೆ? ಇನ್ನು ಮುಪ್ಪಿನೊಳಗೆ ಹೊಸ ಮನೆ, ಹೊಸ ಸಂಸಾರ ಹೂಡೋದದನ್ನೂ ಏನು ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ?

ಮುದುಕ:— (ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ) ಹೊಸ ಸಂಸಾರ ಹೂಡೋದಿದೆ ಅಂತ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?

ಅವ್ವ:- ಅಂದರ ದಿನಧಾಂಗ ಸಂಧ್ಯಾನ ಮಾಡೋದು ಬಿಟ್ಟು ಮದಿ(ವೆ)ಮಗನ ಹಾಂಗ ಸಡಗರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಗ ಹೊರಟೀರಿ- ಅದಕ್ಕ ಹೇಳಿದೆ.

ಮುದುಕ:- (ಬೇಜಾರದಿಂದ) ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳೆ, ಒಮ್ಮೆ ಮದಿ(ವೆ) ಮಗ ಆಗಿ ಸಾಕು-ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ! 'ದೇವರೆ, ಎಷ್ಟು ಚನ್ನ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಬಾಲಸಂನ್ಯಾಸಿ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸು ನನ್ನ' ಅಂತ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ! (ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ಮದಿಮಗನೂ ಬೇಡ! ಮದ ವೀನೂ ಬೇಡ!

ಅವ್ವ:- (ಕಳವಳವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಇಂಥಾ ಪರಿಯಿಂದ ನಡೆಯೋದ ಕಿಂತ ಮದಿವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದು ಸಾವಿರಪಾಲಿಗೆ ಬೇಕು. ನನ್ನದೆ ತಪ್ಪು ಆಯಿತು; ಆವಾಗೇ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದರ ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯನೂ ಇರ ಲಿಲ್ಲ, ಬುದ್ಧಿವೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. (ಮುದುಕನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು) ಅದಕ್ಕೇ ಹುಚ್ಚಿಯಹಾಂಗ 'ಮನೀಗೆ ಬಂದರೆ ಕಾಲು ಮುರೀತೀನಿ' ಅಂದೆ; 'ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಕಾಲು ಮುರೀತೀನಿ' ಅನಬೇಕಾಗತೊ ವನೋ?

ಮುದುಕ:- (ಮೊದಲು ಚಕಿತನಾಗಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಅಪಮಾನಿತನಾಗಿ, ಒಂದೆರಡು ಕೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಯಾಕೆ? ಮುದುಕೆ ಅದ ಹಾಗೆ ತಲೆ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲ-ಬದಲು ನಾಲಗೆ ಉದ್ದ ಆಗ ಹತ್ತಿತೇನು ನಿನ್ನದು?

ಅವ್ವ:- (ಕಂಠ ತುಂಬಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ಹೆಂಗಸಿನ ಜಲಮಾನೆ ವ್ಯರ್ಥ! ಸಂಸಾರದೊಳಗ ಸಣ್ಣಾಕೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದರ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಧೈರ್ಯ ಆಗೋದಿಲ್ಲ, ಮುದುಕೆ ಅದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡಿದರ ಮನೆಯವರು ಕೂಡಾ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ! ಗಂಡಸಿನ ಮಾತು ಬೇರೆ; 'ಬೇಡ' ಅನಿಸಿತು ಅಂದರ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ನಡೆದರಾಯಿತು-

ಮುದುಕ:- ಎ, ಬುದ್ಧಿಗೇಡೀ, 'ಮನೆಬಿಟ್ಟು ನಡೆದರಾಯಿತು' - ಅನ್ನ ಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಸಾರಸಾಗರದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಸಿ ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಓಡಿಹೋಗತೀನಿ ಅಂತ ತಿಳಿದೆಯೋ ಎನು? ಈ ಹಾಳು ಮನೆಯೊಳಗೆ

ఒందిష్టు సంధ్యానందనక్కొ శాంతి సిగోడిల్ల అంత గుడిగి
 హొరటిని—గుడిగి! అష్టు కూడా సహన ఆగోడిల్లవల్ల నీనుగి?

అవ్వ:— (సిడుకింద) గుడిగి హొగిరి, గుడిగి హొగిరి!
 ననగేను మాడువుదు? నన్నష్టుక్కే నాను నాళిన నేనవు మాడి
 క్కొట్టుబిడతీని; లుళిం వ్యవస్థా—

ముదుక:— 'వ్యవస్థా—వ్యవస్థా' అన్నలిక్కే యారేను
 సాయబీకాగదే? నమ్మొబ్బరల్లయే అవిధవానవమియే? ఇగో
 మోదలనేయ వర్షవే? పుట్టాగి హేళిబడు—సంజీయ లుట
 మాడబీడ—అంత. . పనిల్ల—కడేగి బీళిద ముగ శ్రాద్ధ—అవిధవా
 నవమి ఆదరూ నూడి తందేగి సహాయమాడతాన అందు
 క్కొళ్ళొణ. . అదక్క నాళి అవనే మాడబీక అంత హేళు.

అవ్వ:— మత్తు ననగే హేళిరి! నన్న మాతు క్కేళతానే అవ?

ముదుక:— (వర్షదించ) క్కేళల్ల—అందరే, ఇవత్తు సందేను
 లుట అంతూ ఇల్లవే ఇల్ల, నాళిసింద ఈ మనయోళగేయే అవనిగి
 లుట ఇల్ల!

అవ్వ:— (బీబారద పనియల్లి) అదన్నో మత్తే నన్న
 ముందే హేళిరి!

ముదుక:— (కేరళి) అందరేను గొడేయ ముందే హేళలియకా
 ని యాకే ముందే బందు నింతిరువే హాగాదరే?

అవ్వ:— (లుదాసినళంతే) ఇష్టు వర్ష ఆదువు మదివి అగి,
 ఇవత్తే మోదలనేయ సారి క్కేళిదిరి; నా ఆదరూ ఒమ్మలీ నను
 హేళలి 'యాకే ఈ మనయోళగి నింతిని?' అంత? మంది
 ఆడికొండారు అంబొ అంజికేగాగి నాళినదొందు కాళజి—

ముదుక:— (మాతు ముగిసబీకేంబ పట్టింద) ఏ, నీను
 మందిన్న మదివే అగురువేయో పను నన్నన్నో? పుట్టాగి హేళు
 అంత హేళిని—మత్తే పట—పట అదన్న—అదన్న దన మలకాడిసువ

ಹಾಗೆ— (ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ, ಸೆರಗಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಲು ತುಸು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ) ಏ, ಹೇಳ್ತೀನಿ ಇಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊ. ಪುಟ್ಟಾನ್ವ ಇದ್ದಾನೆ, ಮತ್ತೆ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಆಚಾರ್ಯ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಚಳಿಜ್ವರದ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನಸ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ದಿನಸ ಬರುವುದು ಚಳಿಜ್ವರ; ಅಂತೂ ನಾಳೆ ಬರುವ ಹಾಗಲ್ಲ. (ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಗೆ ಹೊರಡಲು ತುಸು ಪ್ರೇಮದಿಂದ) ಮತ್ತೆ—ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ— ಒಂದು ಸೀರೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೊ ಏನು ಉಡಿ ತುಂಬಬೇಕೊ ಮುತ್ತೈದೆಗೆ ಅಂತ? ನಾಳೆಯ ಮುಗಿಸಿಬಿಡು ಅದನ್ನ— ಒಂದು ಸೀರೆ ತರತೀನಿ. (ತುಸು ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ) ಆಯಿತು— ತರುವ ವೇಳೆಗೆ ನಿನಗೂ ಒಂದೆರಡು ತಂದೇ ಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು.

ಅವ್ವ:— (ಎಲ್ಲ ತಡೆದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಸಂತು ಅಭಿಮಾನದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಪುಟ್ಟಾನ್ವ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡತೀನಿ— ನೀವೇನೊ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಏನೊ! ನನಗೇನು ನಿಮ್ಮ ಸೀರೆ ಬೇಡ— ಸಡಗರ ಬೇಡ: ಯಾರ ಕಡೆ ಹೊಂಟೀರಿ ಆ ಮೊಯ್ದಾಲಿಗೆ ಇರಲಿ ಅದೆಲ್ಲ! (ಎಂದು ಗಾಳಿಯ ವೇಗದಿಂದ ಬಳಗೆ ಹೋಗುವಳು).

[ಮುದುಕನು, ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಭಿಮಾನ ತುಂಬಿದವನಂತೆ, ವಿಸೇಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನಾಡಿಸುತ್ತ ನಿಂತು, ಆ ಮೇಲೆ ಕೋಟಿನನ್ನ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡ ದೋತರ ವನ್ನೂ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಿಸೆಯೊಳಗಿನ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ವೇಳೆ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟು ಬಳಗಿಸಿದ ಬಂದು—]

ಪುಟ್ಟು:— (ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದು) ಯಾರು? ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಯಾರು ಬೇಕು ನಿಮಗೆ? (ಎನುವಾಗ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಕಡೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಲು ಚಕಿತ ನಾದವನಂತೆ) ಯಾರಾ—ನೀವಾ— (ಎಂದು ಮಾತು ಸಾಲದೆ ತಡೆಯುವನು).

ಮುದುಕ:— (ಹಿರಿತನದಿಂದ) ಹುಚ್ಚುಂಡೆಗಂಡ! 'ಯಾರು' ಅಂತ!

ಪುಟ್ಟು:— (ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯ ಹಟದಿಂದ) ಅವ್ವ ಹೇಳಿದಳು 'ಯಾರೊ ನಿನ್ನ ಕರೀತಾರ' ಅಂತ— ನನಗೂ ಈ ವೇಷ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ— (ಮೇಲಿನಂತೆ ತಡೆಯುವನು).

ಮುದುಕ:— ಸಾಕೋ! ಮುದುಕೆ ಅದಳು ಆಕೆ, ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸೋ ದಿಲ್ಲ ಆಕೆಗೆ. ಹುಂ-ಈಗ ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗತೀನಿ. . ನೀನು-ನೀನು ಸಂಜೆಯ ಊಟ ಮಾಡಬೇಡ.

ಪುಟ್ಟು:— ಇಲ್ಲ—ನೀವು ಬರುವತನಕ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ನಾನು ಬರುವ ತನಕ ಅಲ್ಲೋ! ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಊಟ ಇಲ್ಲ.

ಪುಟ್ಟು:— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವರೆಗೆ! ಅಂದರೆ ಈ ಹೊತ್ತು ರಾತ್ರಿ ನೀವು ಬರೋದೇ ಇಲ್ಲ—

ಮುದುಕ:— (ಕಿರಳಿ) ಉಪದ್ರಾಹಿ! ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. **ನಿನ್ನ** ಸಲುವಾಗಿ. . ಸಂಜೆಯ ಊಟ ಬೇಡ!

ಪುಟ್ಟು:— (ಚಕಿತನಾಗಿಯೆ) ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ? (ನಗೆಯಿಂದ) ಚಳಿಜ್ವರ ಬಂದದ್ದು ನನಗಲ್ಲ. ಆ ವೆಂಕ— (ನಾಳೆಗೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ವೆಂಕಟ ರಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ.

ಮುದುಕ:— (ಪಟದಿಂದ) ಗೊತ್ತಿದೆ ನನಗೆ! ನಾಳೆ ಅವಿಧವಾಸವಮಿ ಮಾಡಬೇಕು, ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೆ) ನಾನು ಮಾಡಬೇಕು? ಅವಿಧವಾಸವಮಿ ಅಂದರೆ ಪೆಂಗಸರದು ಅಲ್ಲವೆ?

ಮುದುಕ: (ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯುತ್ತ) ತಿರುಗಿ ವಾದಿಸಬೇಡ ನೀನು! ನಾಳೆ ಅವಿಧವಾಸವಮಿ ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳತೀನಿ. **ನೀನೆ** ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳತೀನಿ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸೇಕೆ ಇಲ್ಲ. ಮೂರ್ಖನು ತಂದು! ಧರ್ಮಲಂಡ! (ಎಂದು ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಹೊರಡುವನು).

ಪುಟ್ಟು:— ನಾನೂ ಅದನ್ನೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಆಚಾರ್ಯರೂ ನನಗೆ ' ಧರ್ಮಲಂಡ ' ಅಂತ ಬೈದರು; ನಾನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ— (ತಂದೆಯು ಮಗನ ಕಡೆ ನೋಡದೆ ದರ್ಶನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು. ಮಗನು ಬಾಗಿಲ-ವರೆಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತ ಸೋಗಿನ ಧೈನ್ಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು.) ಆದ್ದರಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. (ಅದಕ್ಕೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಮನ್ನಿಸಬೇಕು (ಇನ್ನೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಕರುಣಿಸಬೇಕು, (ಹಣಕಿಕ್ಕಿ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ)

ಗೂಚ್ಯಸಿತ್ಯಪಾದರಕ್ಷ್ಯಂಗಳವರೆ—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆನು) ಇದೇನು ಒಂದಿತು ಬೇರೆ! [ಎನ್ನುತ್ತ ತುಸು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾಗಿ ಒಳಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆನುವಾಗ ಎದುರಿಂದ, ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ರುಮಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಶರ್ಟಿನಮೇಲೆ ಶಾಲನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ವೆಂಕಪ್ಪನು ಬರುವನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರ ತೋರಿಸುತ್ತ] ಪಾಸ! ಆಚಾರ್ಯರ, ಚ್ಚುರ ಹೇಗಿದೆ ಈಗ?

ವೆಂಕಪ್ಪ.—(ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಹಲ್ಲು ಕಟಿಯುತ್ತ, ಒಳದನಿಯಲ್ಲಿ) ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ ಯಾರಿಗೆ ಚ್ಚುರ, ಹೇಗೆ, ಅಂತ.

ಪುಟ್ಟು.—(ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ) ಈಗೇನು ಜಿಸಿ ಇಲ್ಲ—

ವೆಂಕಪ್ಪ.— ಜಿಸಿ ಇಲ್ಲ? (ಸಿಡುಕಿಸಿದ) ಹೀಗೆಯೆ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಸು ನಡೆದರೆ ಜಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು, ತಣ್ಣಗೆ ಸರ್ವಾಂಗ ತಣ್ಣಗೆ ಆಗುವುದು.

ಪುಟ್ಟು.— ಬೆವರು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹಾಗೆಯೆ ಆಗುವುದು.

ವೆಂಕಪ್ಪ.—(ಕೆರಳಿ) ನಾಕು! ತೆಗೆಯೊ! ಬೆವರು ಅಂತ! ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ಬೆವರು? ಮುಂಚಾಪಿನಿಂದ ಒಂದು ತುತ್ತು ಇಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆ ಯೊಳಗೆ; ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ಬೆಂಕಿ! ಇದ್ದುದು, ಇರಬೇಕಾದ್ದು ಎಲ್ಲ ಬೆವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಉಗಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ! ಜಿಸಿ ಇಲ್ಲ ಅಂತ! ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಪ್ಪಳ ಆಗುವುದು, ಹಪ್ಪಳ.

ಪುಟ್ಟು.— ಇರಲಿ, ಕೂಡೊ! ಹಪ್ಪಳ, ಸಂಡಿಗೆ ಅಂತ ಶಬ್ದ ಅಂದು ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ.

ವೆಂಕಪ್ಪ.—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಮೈಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಹನಿ ಬೆವರು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳತೀನಿ, ನೀರು ಅಂತ ನೀರು! ಇನ್ನು ನನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧದೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟ ನೀರೇ ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಬರಬೇಕು! (ಎಂದು ರಭಸದಿಂದ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕರಿಸುವನು).

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನಿಂದ 'ಅಯ್ಯ! ಯಾರು ಎಡವಿ ಬಿದ್ದರೊ ಏನು?' ಎನ್ನುತ್ತ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂದೀಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನು ಬರುವನು. ಕೂಡಲೆ ಪುಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ವೆಂಕಪ್ಪನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಅವನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲಿಡುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಂದೀಲನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಮಗನನ್ನೂ ವೆಂಕಪ್ಪನನ್ನೂ ನೋಡಿ—]

ಅವ್ವ:- (ಮಗನಿಗೆ) ಅವರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆವಳಗಳೇ ನಡಿಸಿಕೊಂಡಾತೆಂದು ಕೂಡಿಸಬೇಕು? ನನಗಾವರೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ?

ಪುಟ್ಟು:- ಹೊತ್ತಿಗೆ ಧರಪ್ಪ ಕಂದಿಲು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಬರತಾನೆ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ಅವ್ವ:- (ತಿರಸ್ಕರದಿಂದ) ಧರಪ್ಪ! ಅವರೂ ಹಾಂಗೇ! ' ಬಬ್ಬ ಚಲೋ ಆಳುಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿರಿ ' ಅಂದರೆ ಹೋದರೆ-ಧರಪ್ಪ ಬಂದರೆ-ಧರಪ್ಪ! ಆತನಾರೆ ಮನೇವಳಗಿನ ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳೋದಿಲ್ಲ! ಇವತ್ತಂತೂ ಮನೆವಳಗೇ ಇಲ್ಲ. .ಆಚಾರಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಇದೆ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ಮತ್ತಗಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಇದೆ. ಅವ್ವನವರೆ, ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ ಇದೆ. ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಚೆಚ್ಚರೆ! ಈಗ ಅಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಗೆ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಅದಕೇ ನಾನು ಪುಟ್ಟುರಾಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ' ಒಲ್ಲೆ ' ಅಂತೇ ಹೇಳಿದೆ—

ಪುಟ್ಟು:- (ಚಕಿತನಾಗಿ) ' ಒಲ್ಲೆ ' ಅಂತ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ನಡುವೆಯೇ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಅಯ್ಯೋ, ಪುಟ್ಟುರಾಯರೆ, ನೀವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಟ ಮಾಡಬಾರದು. (ಅವನಿಗೆ) ನೋಡಿರಿ, ತಾಯೀ, ಯಾರೊ ಡಾಕ್ಟರ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ—ಇಂಥಾಚ್ಚರ ಒಂದಾಗ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಎನಾದರೂ ಹಗುರಾದ ಆಹಾರ ಇರಬೇಕು-ಅಂತ. . ನನುಗೇನು ಗೊತ್ತು ಈ ಡಾಕ್ಟರ ಜನರ ತಂತ್ರ ಎಲ್ಲ? ಈಗ ಪುಟ್ಟುರಾಯರು ಹೇಳತಾರೆ—ಹಗುರಾದ ಆಹಾರ ಅಂದರೆ ಚಹ—ಅಂತ! ' ಚಹ! ನಾನು ಒಲ್ಲೆ ! ' ಅಂದೆ. .ನಾವು ಹಳೆಯ ರೀತಿಯವರು—ನನುಗೆ ಹೇಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿ ಹೋಗಬೇಕು ನೋಡಿರಿ? ಅದಕೇ ಪುಟ್ಟುರಾಯರು ಹಟ ಹಿಡಿಯಬಾರದು ಅಂತೀನಿ.

ಪುಟ್ಟು:- (ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು) ಇಷ್ಟು ನಿಮ್ಮದೆ ಹಟ ಇದ್ದರೆ (ಉಸುರ್ಗದೆ) ಬಿಡಿರಿ, ಆಚಾರ್ಯರೆ.

ಅವ್ವ:- (ಹಟದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅದ್ದಾಂಗ ಬಡತಾರೋ? ಡಾಕ್ಟರ್ನು

హేళిదరు అంద న్నూలే తక్కువలెక్కు పను అడ్డి? హేట్టేవళగ
బందిష్టు పనారే ఇచ్చరేనే నేట్టగే. అవాగే నానే ఆ మాతు
హేళిదేకు అంత మాడిదే. ఆదరే 'హేగవరు దడ్డరు, యావాగలూ
బరియ తిన్న-తిన్న అంతారే' అంత బేదగిదారు అంత బిట్టి.
ఈగ డాక్టర్ హేళిదరు—

వేంకట:— (నడువయి) టే-టే-యారు హేళిదరు ననగే హేగే
నడదీతు, తాయీ ?

ఆవ:— (హింతున దసియల్లి) నడయదే పను బిడ్డి, ఆచారే!
నివేను 'బేకు' అంత కుడితీరా? 'నా నా' అంత నిష్టా
మాడువవరు బేకాదూడతారంతే! వాస! బడ బ్రాహ్మణ,
మేయేళగ నేట్టగిల్లదాగ, అదూ డాక్టర్ హేళిదరు అంత
బందేరడ చమచే కుడిదరే పనాయిత? (కందిలన్న సరి మాడువాగ
కుళితుకొన్నత్త) నా అంతలూ యావాగలూ అంతిరతీని నేడిరి,
ఆచారే; నావు మాడొదూ ముట్టొదూ ఎల్లా సుళ్ళు; మనసి
నాగ హ్యాంగ ఇరతీవేయి అదే గట్టి అంత. .కేళిరి బేకాదరే
నం పుట్టగే. .ఊటక్కు అవరు ఇచ్చరు అందర—ఎల్లిట్టిరతానీ
పనో!—తట్టనే బందు జనివార హాకికొళ్ళతానే. .అవరు ఇద్ది
ద్విల్ల—కాలేళగే బూటు హాకికొళ్ళొదష్టే లుళిదిరతదే. .
'హాంగ మాడబారదు, పుట్టా; మందియ సలువాగి మాడొదూ
ఎష్ట దివస అంత నడదీతు—మాతాగలి మననాగలి మాడొదూ
దాగలి, మనుష్కగ తన్నదు అంత బందు గట్టి ఇరబేకు—నినగ
బ్యాడాదరే బిట్ట బిడు—బందు దివస బేదారు, ఎరడు దివస
బేదారు.' అవరదరు ఎష్ట దివసఅంత బేదారు?—యాకరి-
ఆచారే?

వేంకట:— (కుసినగేయింద) బేయొదందరేను ? హిరియరు-
సెట్ట మాడతారే- అవరిగే అధికార ఇదే—అవరన్న కేళికొడు
ఇచ్చరే మనగే శోభా, అనుకూల—

ಅವ್ವ:- (ನಡುವೆಯೆ) ಬಾಯಿಂದ ಆದಿದಷ್ಟಕ್ಕೇ-ಆ ಮಾತು, ಆಚಾರೈ. ಇವನದಂತೂ ಬಿಡಿರಿ... ಅವರದೆ ಮಾತು ಹೇಳತೀನಿ.. ಮಾವನವರು ಇದ್ದಾಗ ನೋಡತಿದ್ದೆನಲ್ಲ?... ಅವರಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ಬಂದು ಹಾದಿ ಆಗತಿದ್ದಿಲ್ಲ—ಅಂದರೇನು, ಕಂಡರೆ ಸೇರತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂತಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗರ ಹಾಂಗೇ ಮಾಡೋವರು..ಅಷ್ಟು ಯಾಕೆ?... ಈಗ ಇವರದೆ-ಪೆನಾಶನಾ ತಕ್ಕೊಂಡರೂ—ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಹೋಗೇದ ಅಂತೀರೇನು ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ತಲೆ ಜಾಡಿಸಿ) ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಬಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಸ್ವಭಾವ ಅದು.

ಅವ್ವ:- ಅದೇ ಹೇಳ್ತೀನಲ್ಲ—ಈಗ ನಿಮ್ಮದೆ ಮಾತು ನೋಡಿರಲ್ಲ? ಡಾಕ್ಟರ್ರು ಹೇಳಿದರೂ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತೀರಿ ನೀವು..ಅದೇ, ನಮ್ಮ ಮನೆ ವಳಗ ಇವರು—ಕೂತಲ್ಲಿಯೆ ಎಷ್ಟು ಮೂಗು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೂ ಬಮ್ಮಿ ಹೊರಗ ಹೋದರು ಅಂದರ—ಚಹ-ಸುಟ್ಟ-ಸುಡಗಾಡ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಬರ್ತಾರೆ!

ಪುಟ್ಟು:- (ನಿಟ್ಟಿಸಿರು ಬಿಟ್ಟು) ಹಂ—. ನೀನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆಯ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಭರದೊಳಗೆ ಚಹದ ಮಾತು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟಿಯೇನೊ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ !

ಅವ್ವ:- (ಏಳುತ್ತ) ಮರೆಯಲಿ ಹ್ಯಾಂಗಸ? (ಎದ್ದು ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ) ಅಕೊ! ಅವನಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ ನೋಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಕೂಡ!

ಪುಟ್ಟು:- ಇಂಥಾ ಆಚಾರ್ಯರ ಅನುಕರಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಯಾರ ಅನುಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು ?

ಅವ್ವ:- (ಮಗನಿಗೆ) ಅವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಅಂದರ ಅವರ ಎದುರಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತು ಹೇಳೀಯಂತೆ! (ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ) ಇದೇ ನೋಡಿರಿ, ಆಚಾರೈ—

ಪುಟ್ಟು:- ಮತ್ತೆ ಉಪದೇಶದ ಭರದೊಳಗೆ ಮರೆಯುವೆ ನೀನು !

ಅವ್ವ:- (ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಂಜತಾನೆ
ಅಷ್ಟು ನನ್ನ ಹೆದರಿಸಿಕೊಡತಾನೆ!

ವೆಂಕಪ್ಪ:- ಅವರೇನು ಹೆದರಿಸಿಕೊಡತಾರೆ? ತಾಯಿಯ ಕರುಳು!
ಮಾಡತೀರಿ ನೀವೇ ಎಲ್ಲ. ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೇನು?
(ನಗೆಯಿಂದ) ರಾಯರು ಬರುವದರೊಳಗೆಯೆ ಚಹ ಕುಡಿಯಬೇಕು ಅಂತ
ಅವಸರ ನಡೆಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣತದೆ! ಹ ಹ!

ಪುಟ್ಟು:- ಕೇವಲ ನನ್ನದೆ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದಿರಿ ನೋಡಿರಿ, ಆಚಾ
ಯರ್. . ನಮ್ಮದೂ ನಿಮ್ಮದೂ ಮನಸ್ಸು ಅಷ್ಟು ಒಂದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.
(ಅವನಿಗೆ) ಈಗಾದರೂ—

ಅವ್ವ:- (ನಗುತ್ತ) ಹೊರಟೆ-ಹೊರಟೆ. . ಅವರು ಒರೋ ಹೆದರಿಕೆ
ನನಗಿಲ್ಲ, ನಿನಗ್ಯಾಕಿಷ್ಟು? ಚಹಾ ಆದ ಕೂಡಲೆ ಕರೀತಿನಿ, ಒಳಗೆ ಬರಿ,
ಆಚಾರ್ರ (ಹೋಗುವಳು)

[ಒಂದೇ ಸಮಿಷ ವೆಂಕಪ್ಪ ಮತ್ತು ಪುಟ್ಟು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವರು. ಕೂಡಲೆ
ವೆಂಕಪ್ಪನು ಯಾವುದೊ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ರುಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು
ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ—]

ವೆಂಕಪ್ಪ:- ಥೂ! ಯಾಕೆ ಈ ಹೇಡಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ನಾನು
ಅಂತೀನಿ!

ಪುಟ್ಟು:- ಅದರೊಳಗೇನಿದೆ ಬಡೊ! ಲೋಕೈಕವೀರನಾದಂಥಾ,
ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ನರನಾದಂಥಾ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಒಂದು ವರ್ಷ ಸ್ತ್ರೀ
ಹೊಂದಬೇಕಾಯಿತು! ನಿನಗೆ ಇದಿನ್ನೂ ಮೊದಲನೆಯ ದಿವಸ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:- (ನಡುವೆಯೆ) ನಿನಗೆ ರೂಢಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ನನಗಂತೂ
ಹೇಸಿಕೆ ಆಗುವುದು ನನ್ನ ಹೇಡಿತನಕ್ಕೆ! ಒಂದು ಜನಿವಾರ, ಒಂದು
ಚಂಡಿಕೆ! ಒಂದು ಎಳೆ ದಾರ, ಒಂದು ಎಳೆ ಕೂದಲು! ಇಷ್ಟರ
ಸಲುವಾಗಿ—

ಪುಟ್ಟು:- (ಅವನನ್ನು ತಡೆದು) ಹಾಂ! ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡಬೇಡ.
ಒಂದು ಎಳೆ ಕೂದಲಂತೆ! ಅಲ್ಲೊ, ಹುಚ್ಚಾ, ಒಂದು ಕೂದಲು

ಎಳೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಕೌರವ-ಪಾಂಡವರ ಯುದ್ಧ ಆಗಿ, ಅಕ್ಕಾ ವಧಿ ಅಕ್ಕಾ ಹಿಣಿ-
(ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು) ಅಲ್ಲ ಅಕ್ಕಾ ವಧಿ ಅಕ್ಕಾ ಹಿಣಿ—,

ನೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೇ ಅಬ್ಬರಿಸಿ) ಸುಟ್ಟಿತೊ ನಿನ್ನ ಕ್ಷುಕ್ಷುಕ್ಷು !
ಕೌರವರಂತೆ ! ಪಾಂಡವರಂತೆ ! ಕತೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನಿಟ್ಟೀ
ಸಂಸಾರ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡೀವಿ ನಾವು ! ತನಗೆ 'ಯುದ್ಧ ಬೇಡ'
ಎನಿಸಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಂದೆ ಕೂಡಾ 'ಒಲ್ಲೆ' ಎನುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ
ಇದ್ದೀತು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ! ನಿನಗೆ 'ಜನಿವಾರ ಬೇಡ' ಎನಿಸಿದಾಗ ಅಪ್ಪನ
ಮುಂದೆ 'ಒಲ್ಲೆ' ಎನುವ ಧೈರ್ಯ ಇದೆಯೇ ? ಸಾಕು—ನನಗಂತೂ ಈ
ಮೋಸ ಸಾಕು. ಈ ಅನುಹಾಸ ಸಾಕು ! ಹೇಳಿ ಬಿಡತೀನಿ ಇದ್ದ ಸಂಗತಿ
ಯನ್ನೆಲ್ಲ (ಎಂದು ಮೈಮೇಲಿನ ಶಾಲು ತೆಗೆದಿಡುವನು). ಮಾತಾಡಿದ ಹಾಗೇ
ನಾಡಿ ನೀನು ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ, ಒಳಿತು !—ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—

ಪುಟ್ಟು:— (ನಡುವೆಯೇ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಪಸಿಯಲ್ಲಿ) ಅಲ್ಲೊ—ಜನಿವಾರ
ಚಂಡಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಂದಿಯ ಅಪ್ಪನ ಎದುರು ಉಟಕ್ಕ ಕೂಡೋ
ಧೈರ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಉಪವಾಸ ಸಾಯ್ತಾ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡ ನೀನು ನನಗೆ
ನನ್ನದೇ ಅಪ್ಪನ ಮಾತು 'ಮೀರು' ಅನುವೆಯಲ್ಲ !

ನೆಂಕಪ್ಪ:— (ಪುಟೆದವ್ವು) ಯಾರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಇಲ್ಲ ? ಈಗ ನೋಡು—
ಬೇಕಾದರೆ, ಬರಿಯ ತಲೆಯಿಂದ, ಚಂಡಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ತಲೆಯಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮ
ಣ್ಯದ ಬಾವುಟ ಇಲ್ಲದ ತಲೆಯಿಂದ ಹೀಗೇ ಹೊರಗೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡತೀನಿ. .
(ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ರುಮಾಲನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು) ನನ್ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ, ಬೋಳುತಲೆ
ಯವರಿಗೆ ಕೂಡ ರೋಮಾಂಚದಿಂದ ಚಂಡಿಕೆ ಎದ್ದಿರಬೇಕು—ಅಂತಹ
ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡತೀನಿಲ್ಲೊ—ನೋಡು—ಅಂದೆ !
(ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ)

ಪುಟ್ಟು:— (ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ) ಹಂ—ಮಂದಿಗೆ ರೋಮಾಂಚ ಎಳೋದು
ಮುಂದಿನ ಮಾತು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಗೆ ಮೊಳಕೆ ಒಡೆಯೋತನಕ,
ಮೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಳ ಕಾಣೋತನಕ—(ಅವನನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಸರಿಸುತ್ತ)
ಆಚಾರ್ಯನುಹಾಸ್ತಾಮೀ, ತಮ್ಮ ಸಮಾಧಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು.

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಹೌಹಾರಿದ ರಭಸದಿಂದ) ಪುಟ್ಟು—ಪುಟ್ಟು—ತಡೆಯ ಬೇಡ ನನ್ನ . . ಇದೊ—ರುಮಾಲು ! ಅದನ್ನೀಗ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಸುರುಳಿ ಯಂತೆ ಕಂಕುಳದಲ್ಲಿರಿಸಿರುವೆ. ಇದೊ—ಈ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತ್ರಗಳು—ವಿಧವಾವಿವಾಹದ ಶಿಫಾರಸಪತ್ರ !—ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರ ! ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು—ಶಾಪಾದಪಿ ಶರಾದಪಿ ಎಂಬ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ— (ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲು ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಶಾಲು ಜಾರುವದು).

ಪುಟ್ಟು:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಮೊದಲು ಸರಗು ಸರಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿಕೊ- ಯಾರೊ ಒಂದರು. (ವೆಂಕಪ್ಪನು ತಟ್ಟನೆ ಶಾಲನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸುವನು) . . ಹಹ ! ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ ನಿನ್ನ ಹಾರುವ ಯುಕ್ತಿ !

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ಹಾರುವ ಅಲ್ಲ, ಹಸಿದ ಹಾರುವ ನಾನು. ತಡೆಯ ಬೇಡ—ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ನೀನು ವಿಧವೆಯ ಗಂಡನಾಗುವೆ ! (ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ)

ಪುಟ್ಟು:— (ಗಾಬರಿಯ ಪನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯೋ ! ಆಚಾರ್ಯರ !

(ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಂದು)

ಅವ್ವ:— (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಏನು ? ಏನಾಯಿತು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ?

[ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟುನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಏರಿಬರುವ ವೆಂಕಪ್ಪ , ಅವ್ವ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಎತ್ತಿದ ಕೈಯನ್ನು ತಲೆಯ ಹಿಂದಿಸಿಂದ ಸುತ್ತಿ ತಂದು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ]

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಹೆದರಬೇಡಿರಿ, ತಾಯಿ . . ಸಾಯಂ ಸಮಯ . . ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಸಮಯ . . ಒಂದೂ ದಿನ ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸದ ನನಗೆ ರೂಢಿಯ ಬಲವಂತಿಕೆಯಿಂದ, ತಿಳಿಯುವ ಮುಂಚೆಯೇ, ಹೀಗಾಯಿತು . . (ಪುಟ್ಟಿಗೆ) ನೋಡಿರಿ, ರೂಢಿ ಅಂದರೆ ಹೇಗೆ ಇರೋದು ? ದೇಹ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಆದರೂ ಕೈ-ಬಾಯಿ ಚಟ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ . . ಅಗಾಧ ! . . ಭಗವಂತನ ಸೃಷ್ಟಿ ಅಗಾಧ !

ಅವ್ವ:— ಅಯ್ಯೋ ! ಎಷ್ಟು ಹೆದರಿದ್ದೆನೆ ತಾಯಿ ! ಪಾಪ-ಮುಂಚಾನೆ ಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ತುತ್ತಿಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ನಡುವೆಯೇ) ಭಗವಂತನ ಸೃಷ್ಟಿ ಅಗಾಧ !

అవ్వ:— చదు అరికెతు-బ్యాగ, పుట్టొ, అచాయర కృపిడిదు
కరెదుకొండు బా (హోగువకు).

పుట్టు:— ఒందే (ఎన్నుత్త కందిలన్ను హోరబాగిలినల్లి ఇడువను.
వేంకప్పసిగి) నేరళు ముందే మూడికొండు నడే-ఒళగి-అందే ! నిన్న
నేరళిన మేలేలె సహ నిర్వాస ఇల్ల.. (వేంకప్ప తిరుగి నోడిడలు) నిన్న
నేరళు ఒళగి కాణిసతదే-ఎచ్చర— (వేంకప్పను బరుపాయనాగి ఒళగి
హోరడువప్పరల్లి—)

[హోరగిసింద 'తందిసిరి, అన్నా అవర' ఎన్నుత్త ఓడి బందు ధరేప్పను
కందిలన్ను ఎత్తువాగ పుట్టు-వేంకప్పరన్ను నోడి గాబరియాగ, యెచ్చాగి]

ధరేప్ప:— (కందిలన్ను కేళిడుత్త) ఒందెసిరి, అన్నా అవర-
అం-సణ్ణ అన్నా అవర..

పుట్టు:— (చకితనాగి) నిన్న యారు కరెదరు ?

ధరేప్ప:— కరెదాంగ ఆయితరి—

పుట్టు:— (నడువేయే) అంతూ ఒంధాంగూ ఆయిత్ల...
ఒందెన్ను కుడు ఇల్లియే—నావు-అందరే అచాయరు—చదు
కుడిదు బరొలెతనక.

[పుట్టు-వేంకప్ప ఇబ్బరూ ఒళగి హోగువరు]

[ధరేప్పను కూడలే హాహరిదవనంతే ఒమ్మ ఒళబాగిలిగి, ఒమ్మ హోరబాగిలిగి
ధావిసువను. ఆమేలే మేల్లినే కందిలన్నేత్తి హోరగి హోరడువప్పరల్లి మత్తే
అదన్నట్టు ఒళబాగిలిగి ధావసి బందు కేళిదంతే మూడి మత్తే హోరబాగిలిగి
ధావిసువను.]

[ఇప్పరల్లి హోరగిసింద ' అయ్యో ! ధర్మా ! ' ఎంచు ముదుకను ఊరువను.
అదన్న కేళి ధరేప్పను హేవరికేయింద ఒళబాగిల కడే నోడిడువప్పరల్లి పుట్టు
లగబగియింద బందు.—]

పుట్టు:— ఎనో అదు, ధరేప్ప ?

ధరేప్ప:— (సమీప బందు) కాల-రి, కాలు—దోడ్డ అన్నా
అవర— (అవ్వ బందుదన్ను నోడి తడేయువను)

అవ్వ:-- ఏనాయ్త్తు? కాల యారదు?

ధరేప్ప:-- (నగేయ యత్న దిండ) కాల నన్న దేరి, యవ్వా. . . (నేరళువనవంతే సుధారిసికొండు) హం. హం. దొడ్డ అణ్ణా అవర దని కేళిధాంగ ఆతరి. . అల్లి కుంతిద్దిసిరి నా. . దని కేళిదవనే గబక్కునే ఓడి బాగిలిగే బర్రోమట కాలు చళక అంతరి—

అవ్వ:-- అయ్యో! ననగూ ఆవర్దే దని కేళిసిధాంగ ఆయ్త్తు— ఏనాయ్త్తు అంత బందే—జోరగే జోరదరూ మనిరిఅవరిగే ఇవర కాళదే చిట్టద్దల్లి— (ఎనుత్త ఒళగే జోరగువళు).

పుట్టు:-- (సంశయదిండ ధరేప్ప నన్ను నోడొత్త) ఏనో? ఆదద్దా దరూ ఏను?

ధరేప్ప:-- (దత్తిర బండు, మెల్లగే) దొడ్డ అణ్ణా అవరదేరి— కాల.

పుట్టు:-- (ఆశ్చర్యమింద) హాదో అవర కాల ముగిలు ఈగ..

ధరేప్ప:-- ముగిద్దిరి, యప.. మురిదేరితి - అల్లి - (కందిల న్నే త్రికొండు జోరడువను)

పుట్టు:-- (చకితనాగి) ఏను? (తడేయువను)

వేంకప్ప:-- (బండు) అల్లొలకల్లొల! ఒళగే చదద అల్లొలకల్లొల—జోరగే కందిలన అల్లొలకల్లొల—

ధరేప్ప:-- (మెల్లగే) కల్ల అల్లరి జోరగ.. వావటిగే— ఆ త్వాటద ఒంగలేదాగన వావటిగే ఎడవి - (పుట్టు కందిలన్న తేగేదు కొండు జోరబాగిలిగే బరుత్తిరువుదన్న నోడి, గాంభీర్యదిండ నడేదు బండు నిల్లువను. టుళిదబ్బరూ ముగ్ధరాగి అవనన్న నోడలు—)

పుట్టు:-- (ఆకాశవన్న దిట్ట సుత్త) సిబ! కేట్ట కాల! దగలూ అల్ల, రాత్రియూ అల్ల, ఇంతద సంధ్యాకాల! మువ్వు అల్ల, వరయూ అల్ల ఇంతద సంధ్యాకాల! కేసేగే మురియితు.. సంధ్యా సరియితు, కాల మురియితు.

ಅವ್ವ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಂದು) ಪಾವಟಿಗೆ ಯಾರು ಎಡವಿದರು ? (ಧರಸ್ಸು ನಗೆ) ಏನು ಹೇಳತಿದ್ದೆಯೋ ? (ನಿರುತ್ತರ) ಬೋಗಳೋ ! ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾ ಗಲಿ ! ಯಾರ ಬಂಗಲೆಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೋಗಿದ್ದರು ?

[ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಧರ್ಯಾ ! ಏ ಧರ್ಯಾ !' ಎಂದು ಚೀರುತ್ತ ಮುದುಕನು ಕುಂಟುತ್ತ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು—]

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಂದೀಲು ತೋರಿಸು ಅಂದರೆ— [ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತು ತಡೆದು ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವನು]

(ಧರಸ್ಸು ಕಂದೀಲು ಹಿಡಿದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು, ಕೂಡಲೆ ಹೊರಗೆ ಜಾರುವನು)

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತ) ಪೆಟ್ಟು ಬಹಳ ತಾಕಿತೋ ಏನೋ ? ಯಾವ ಕಾಲ, ರಾಯರೆ, ಪಾವಟಿಗೆ ಎಡವಿದ್ದು ?

ಮುದುಕ:— (ಅಶ್ಚರ್ಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಪಾವಟಿಗೆ ! ನಿಮಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು—ಅಂದರ—ಅಲ್ಲ—ಅಲ್ಲಿ ಪಾವಟಿಗೀನೇ ಇಲ್ಲ—ಅದಕ್ಕಂದೆ . . . (ನೆರಳುತ್ತ) ಹಾಳು ಗುಡಿ ! ಅಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಲು ! ನಾರಾಯಣಾ, ನರಹರಿ—ಯಾಕೆ ನನಗೆ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟೆ ? (ಉಸುರ್ಗರೆಯುವನು)

ವೆಂಕಪ್ಪ:— (ಕನಿಕರ ತೋರಿಸುತ್ತ) ಬಹಳ ಪೆಟ್ಟು ತಾಕಿತೇನೋ !

ಮುದುಕ:— (ನರಳುತ್ತ) ಅದಿರಲಿ . . ನಿಮ್ಮ ಚ್ಚರ ಹೇಗಿದೆ ?

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನನಗೆ—ನನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆವರು ಬಿಟ್ಟಿತು, ರಾಯರೆ.

ಪುಟ್ಟು:— ತಲೆ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಆಚಾರ್ಯರೆ, ಗಾಳಿ ತಾಕಿತು !

ಮುದುಕ:— (ಮಗನಿಗೆ) ನಿನ್ನ ತಲೆ ಗಾಳಿಗೆ ಹಾರಿಯೆ ಹೋಯಿ ತೇನೋ ! (ಗದ್ದರಿಸಿ) ನಿಂತೀ ಏನು ? . . ನನ್ನ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ನೋವಾಗತಾ ಇದೆ—ಶುದ್ಧ ಅವಲಕ್ಷಣ ! ಒಂದು ಹಿರಿಯರ ಸೇವಾನ ! ಒಂದು ದೇವರ ಸೇವಾನ ! ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ—

ವೆಂಕಪ್ಪ:— ನಾನೂ ಅದನ್ನೆ ಹೇಳತಿದ್ದೆ ರಾಯರಿಗೆ—

ಅವ್ವ:— ಅಯ್ಯೋ, ಆಚಾರ್ಯರ ! ನೀವೂ ಮೋಸ ಹೋದರೊ

ఏనో! (సాంత్వనద దనియల్లి) ముగూ, పుట్టొ, నీ మాత్ర సంధ్యాన
మాడబీడవ—

ముదుక:— ఏ— (ఎందు గద్దరిసువప్పరల్లి)

అవ్వ:— (నడువేయి) అయ్యో! నా ఏను దేవర మూర్తి అంత
తిళిదిర్మో ఏను, నన్న ముంద ఒదరలిక్కే? నిం సంధ్యా బ్యాడ,
నిం కాల మురియోదూ బ్యాడ!

ముదుక:— (తిళిహిసువ పట్టింది) ఏ— నన్న కాల మురిదద్దు—

అవ్వ:— (నడువేయి) ఆకేయి హేసరు నన్న బాయ్మోళగ
బ్యాడ, దేవర హేసరు నిం బాయ్మోళగ బ్యాడ! (సిట్టిసింద
హోగువళు)

ముదుక:— (తడయదే) ఏ— హేక్కిని కేళిల్ల— (ఎందు ఒమ్మేటి
ఎద్దు కూడలే నోవిసింద) అయ్యో— నన్న కాల— (ఎందు కుర్చీయల్లి
కుక్కరిసువను)

పుట్టి:— (ఓడి బందు) యావ్వుదు? మురితేను? (ఎందు ఒండు
కాలన్న హిడియువను)

వేంకప్ప:— (ఓడిబందు) యావ్వుదు? ముగిలేను? (ఎందు
ఇన్నోందు కాలన్న హిడియువను)

[హోరగిసింద ధరేప్ప కందీలు హిడిదుకోండు బందు]

ధరేప్ప:— (కందీలన్నేత్తి సోడుత్త) ముగిదేతరి ఇదర కాల,
అణ్ణా అవర; ఒకగ ఇట్టర సోరిరత్తేతి, హోరగ ఒప్పుర ఆరత్తేతి—
(మూవరన్న నోడి) ఎలే!

[ఎందు వంగువడేదు సిల్లువను]

[తట్టి నే కందీలు ఆవన కేయింద జారి ఒడయువ సద్దిగే]

[తరి]

